

**"NOW MAKING POLITICS." PEPE THE FROGIN
SYMBOLIIKAN JA MERKITYSTEN RAKENTUMINEN
HONGKONGIN VUODEN 2019 PROTESTEISSA.**

Iina Honkakoski
Maisterintutkielma, 30 op
Etnologia ja antropologia
Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto
Kevät 2022

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta Humanistis-yhteiskuntatieteellinen	Laitos Historian ja etnologian laitos
Tekijä Iina Honkakoski	
Työn nimi "Now making politics." Pepe the Frogin symboliikan ja merkitysten rakentuminen Hongkongin vuoden 2019 protesteissa.	
Oppiaine Etnologia ja antropologia	Työn laji Pro Gradu
Aika 16.05.2022	Sivumäärä 65
<p>Tutkielmassa analysoitiin Pepe the Frog- hahmon symboliikkaa Hongkongin 2019-vuonna alkaneiden protestien kontekstissa. Tutkielman päämääränä oli vastata siihen, miksi Pepe the Frog- hahmosta tehtiin protestiliikkeen symboli ja kuinka se toimii käytännössä. Kokonaisvaltaisen vastauksen saavuttamiseksi tutkielman alakysymykset pyrkivät selvittämään millä tavoin Pepe the Frog- hahmon symboliikka on muodostettu, mitä merkityksiä ja tulkintoja hahmon erilaisista versioista voidaan löytää ja mikä sen käyttöarvo on protestiliikkeen viestinnän kannalta.</p> <p>Tutkielman aineisto koostui internetistä kerätyistä Pepe the Frog- kuvista, sekä neljästä puolistrukturoidusta yksilöhaastattelusta. Haastattelutilanteissa sovellettiin visuaalisen elisitaation menetelmää ja syntynyt aineisto analysoitiin diskurssianalyysia käyttämällä. Metodologisilla valinnoilla pyrittiin varmistamaan haastateltavien emic-tason vastauksien sijoittuminen tutkielman keskiöön. Tutkielman tietoteoreettisena näkökulmana toimi semiotiikka ja aineistoon sovellettiin Peircen merkkiluokkien teorian toisen kolmijaon kategorioita (Buchler 1955, 101-102).</p> <p>Tutkielman lopputulokset todistavat Pepe the Frogin olevan äärimmäisen joustava ja käytännöllinen alusta, jota voidaan muokata käyttäjän viestinnällisten tarpeiden mukaan lähes rajattomasti. Pepen kasvot antavat myös mahdollisuuden monipuolisempaan ja vaikuttavampaan viestintään, mikä erottaa sen muista "kasvottomista" symboleista, kuten esimerkiksi maiden lipuista tai uskontojen symbolisista merkeistä. Pepestä on syntynyt protestien symboli näiden omalaatuisten ominaisuuksiensa takia ja sen käyttöarvo on erinomainen.</p>	
Asiasanat: Pepe the Frog, Hongkong, symboli, visuaalinen elisitaatio, merkki, merkitys, tulkinta.	
Säilytyspaikka Jyväskylän yliopisto	

Muita tietoa

KUVIOT

- **Kuvio 1:** Merkityksellistämisteot 1 ja 2

TAULUKOT

- **Taulukko 1:** Kyynelkaasu-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.
- **Taulukko 2:** Silmä-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.
- **Taulukko 3:** Graffiti-Pepen avainsanat- ja lauseet haastatteluista.
- **Taulukko 4:** Lyhty-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.
- **Taulukko 5:** Nukke-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.
- **Taulukko 6:** Poliisi -Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.
- **Taulukko 7:** Carrie-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.
- **Taulukko 8:** Yleisesti Pepeä koskevat avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
2	METODIT JA AINEISTO.....	7
2.1	Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat	7
2.2	Visuaalinen aineisto ja keruuprosessi	10
2.3	Visuaalinen elisitaatio puolistrukturoidussa haastattelussa	17
2.4	Diskurssianalyysi	21
2.5	Tutkimusetiikka	23
3	TEORIA	27
3.1	Semiotiikasta ja visuaalisen lukemisesta	27
3.2	Keskeiset käsitteet	28
3.3	Merkkiluokat	29
4	ANALYYSI	31
4.1	Pepe Protestoijana eli "me"	32
4.2	Pepe vastustajana eli "he"	49
4.3	Pepe the Frog eli "kuka tahansa"	57
5	PÄÄTÄNTÖ	64
	LÄHTEET	67

LIITTEET

- **Liite 1:** Juliste kokonaisuutena.
- **Liite 2:** Carrien elementit.
- **Liite 3:** Poliisin elementit.
- **Liite 4:** Protestoijan tunnisteet.
- **Liite 5:** Propaganda ja konteksti.

1 JOHDANTO

Vuoden 2019 heinä-elokuussa Hongkongissa käynnistyi rikoksista epäiltyjen luovutussopimukseen liittyvää lakimuutosta ja lopulta laajamittaisemmin Manner-Kiinan, Hongkongin hallituksen ja poliisien toimintaa kritisoiva protestiliike. Protestiliike sai kansainvälistä huomiota eri medioissa ja sen myötä protesteissa käytetyt tekstit ja kuvastot tulivat laajemmin kaikkien nähtäville. Erityisesti länsimaissa otsikoihin nousi sarjakuvahahmona ja internet-meeminä tunnettu Pepe the Frog, jota protestoijat käyttivät runsaasti eri tilanteissa. Vieraillessani Hongkongissa elokuussa 2019 todistin henkilökohtaisesti hahmon käyttöä esimerkiksi protestimarsseissa, katutaiteessa, erilaisissa tarroissa ja julisteissa. Tarkastelen tässä tutkielmassa Pepe the Frog-kuvien merkitysten muodostumista ja niiden saamia tulkintoja protestikontekstissa.

Tutkielman teorettinen ja analyttinen näkökulma rakentuu Peircen merkkiluokkien teorian ympärille. Tutkimusaineisto koostuu sekä internetistä kerätystä kuvamateriaalista että visuaalisen elisitaation menetelmällä suoritetusta puolistrukturoidusta haastatteluaineistosta. Analyysissä visuaalinen aineisto ja haastattelut yhdistyvät hahmon sisältämien merkityksien ja niiden tulkinnan mahdollistamiseksi. Pyrin osoittamaan Pepe the Frog-hahmon monimuotoisuuden ja käytännöllisyyden protestiliikkeen työkaluna, että kuvaamaan sen uniikkeja ominaisuuksia symbolisena hahmona. Väitän aineistosta tehdyn analyysin ja teoreettisen tarkastelun perusteella Pepe the Frogin olevan symboliselta luonteeltaan paperinukkemainen muodonmuuttaja, jonka viestinnälliset ja retoriset mahdollisuudet antavat hahmolle suuren potentiaalin aatteiden, mielipiteiden ja ideoiden välittämiseen.

Manner-Kiinan ja Hongkongin välinen historia on vahvasti sidoksissa Hongkongin uusimman protestiliikkeen syntyyn. Iso-Britannian ja Kiinan välillä käydyn ooppiumsodan ja sen jälkeen solmitun valtiosopimuksen seurauksena Iso-Britannia hallitsi Hongkongia siirtomaanaan vuodesta 1898 lähtien ja toi alueelle paljon länsimaalaisia vaikutteita. Vuonna 1984 Iso-Britannia ja Kiina solmivat luovutussopimuksen, jonka mukaisesti Hongkong luovutettiin takaisin Kiinalle vuonna 1997. Sopimuksessa kuitenkin määriteltiin luovutukselle 50 vuoden

siirtymäaika, jonka kuluessa Hongkong saisi pitää Iso-Britannian hallinnon alaisuudessa syntyneen demokraattisen ja kapitalistisen itsehallintonsa. Hongkongin lisäksi Kiinalla on vastaavanlainen ”yksi maa, kaksi järjestelmää” sopimus myös Macaon kanssa. (Konttinen ym. 2020, 54.)

Manner-Kiinan toiminta siirtymän aikana on kuitenkin vaikuttanut heikentävän Hongkongissa orastanutta demokratiaa. Hongkongilla on oma peruslakinsa ja lainsäädännöstä päättävä neuvostonsa, joka koostuu sekä vaaleilla valituista että suoraan nimitetyistä jäsenistä. Hongkongin hallitus koostuu toimitusneuvostosta ja sen hallintopäällikkö nimitetään Pekingin toimesta. Yksi polttavimmista poliittisista kysymyksistä Kiinan hallintoa kannattavien ja sitä vastustavien välillä onkin ollut suoraan hallintoelimiin asetettujen edustajien määrä sekä vapaiden suorien vaalien laajentaminen koskemaan myös hallintopäällikön nimitystä. Tämän vuoksi Hongkongin äänioikeutta ei voida kuvata täysin universaaliksi, vaan ehdokkaat ovat osin ennalta määritellyjä ja siten todelliset demokraattiset ja tasa-arvoiset vaalit eivät toteudu. Vuoteen 2014 saakka vaalien vapautumisessa oli havaittavissa edistymistä, kunnes Manner-Kiinan keskushallinnon puuttuminen vaalitapaan keskeytti kehityksen ja käynnisti Hongkongin alueella suuria mielenosoituksia, jotka tunnetaan sateenvarjoliikkeenä. (Konttinen ym. 2020, 54.)

Vuonna 2019 alkaneet ja yli miljoona osallistujaa keränneet Hongkongin protestit olivat yleisen itsehallinnon rapistumiseen kohdistuvan pelon lisäksi reaktio hallituksen esittämään lakimuutokseen, jonka toteutuessa Taiwanista ja Hongkongista olisi mahdollista luovuttaa rikoksista epäiltyjä henkilöitä Kiinan puolelle (Konttinen ym. 2020, 55). Median mukaan hallitus nosti lakimuutoksen esille Taiwanissa tapahtuneen murhatapauksen vuoksi, jossa mies tappoi tyttöystävänsä ja pakeni Hongkongiin välttääkseen tuomion. Kiinan ja Hongkongin välisen historian valossa ihmiset huolestuivat Kiinan kasvavasta vallasta Hongkongissa sekä luovutuslain mahdollisista vaikutuksista ihmisoikeuksiinsa. (Ives 2019.)

Kiinan ja Hongkongin välisen erityissopimuksen takaaman ”yksi maa, kaksi järjestelmää”- systeemin nähtiin olevan uhattuna ja Hongkongin päätyvän entistä voimakkaammin Pekingin hallinnan alle (Konttinen ym. 2020, 55). Uutisoinnin mukaan luovutuslakiehdotukseen kohdistui myös paljon epäluuloa ja sen käyttötarkoitusten epäiltiin liittyvän rikollisuuden kitkemisen sijaan esimerkiksi Kiinaa hyödyttävien poliittisten ja mielivaltaisten pidätyksien mahdollistamiseen. Protestien voimistuttua lakiehdotus hyllytettiin, mutta sitä ei kuitenkaan kokonaisuudessaan peruttu. (Ives 2019.)

Median mukaan protestit laajenivat ajan kuluessa huomattaviin mittasuhteisiin. Hallituksen vastentahtoinen reagoiminen ensisijaiseen vaatimukseen lakiehdotuksen poistamisesta kiihdytti osaltaan protestitoimintaa ja Hongkongin poliisi ryhtyi käyttämään enenevässä määrin voimakkaampia keinoja protestien hajottamiseksi.

Pidätykset ja protestojien leimaaminen hallituksen ja median taholta mellakoitsijoiksi ja torakoiksi lisäsi hallituksen ja myös poliisin toimia vastustavien ihmisten tyytymättömyyttä. Lopulta protestin alkuperäisen vaatimuksen rinnalle nousivat neljä muuta: poliisin protestoijiin kohdistaman toiminnan puolueeton tutkinta, nimityksen korjaaminen mellakoitsijoista protestoijiksi muun muassa kovien vankilatuomioiden välttämiseksi, protesteihin osallistuneiden pidätetyksi joutuneiden vapautus sekä universaali äänestys-oikeus Hongkongin kansalaisille hallituksen kaikilla osa-alueilla. (Tsui-Kai 2019.)

Protestitoiminta jatkui vuoden loppua kohti ja hieman 2020 alkupuolelle, mutta Wuhanissa, Kiinassa havaittu uusi koronavirus ja sen leviäminen aiheutti monia yhteiskuntaa rajoittavia toimenpiteitä suuressa osassa maailmaa. Erityisesti ulkonaliikkumiskieltojen asettaminen ja erilaiset kokoontumisrajoitukset vaikeuttivat protestien järjestämistä ja liikkeen toimintaa muualla kuin internetissä. Median mukaan Kiinan hallitus otti myös vuonna 2020 käsiteltäväkseen uuden turvallisuuslain, jonka tavoitteena oli tehdä Kiinasta irtautumisesta, hallituksen vallan rapauttamisesta, terrorismista sekä ulkopuolisten tahojen tai maiden kanssa juonittelusta rangaistavaa jopa elinkautisilla tuomioilla. (Tsoi ja Cho Wai 2020.)

Ennen tämän tutkielman aloittamista omasin vain hyvin yksinkertaiset tiedot Hongkongin historiasta ja sen kamppailusta demokraattisen itsehallinnon ja Manner-Kiinan alaisuuden välillä. Tapasin kuitenkin Hongkongista kotoisin olevan henkilön, joka kutsui minut vierailulle vuoden 2019 elokuussa. Matkani Hongkongiin oli järjestetty jo ennen poliittisten levottomuuksien alkamista ja tarkoitukseni oli tavata ystävääni, tutustua Hongkongiin ja lomailla kahden viikon ajan. Se ei siis ollut suunnitelmallinen kenttätyöjakso tai tietoisesti järjestetty tiedonkeruumatka, mutta oli kuitenkin avainasemassa tutkielmani idean kehittämisessä ja alustavien taustatietojen kokoamisessa. Jo ennen matkalle lähtöäni Hongkongilainen informanttini kertoi protestien alkamisesta ja käytti pikaviestinnässään uusia protestiteemaisia Pepe the Frog-tarroja, jotka olivat ensimmäinen kosketukseni hahmoon protestikontekstissaan.

Pepe the Frog on sarjakuvahahmo, joka on peräisin vuonna 2005 ilmestyneestä Matt Furién nettisarjakuvasta ”Boy’s Club”. Sarjakuvan ilmestymisen jälkeen Pepestä tuli monimuotoinen ja suosittu meemi, joka levisi laajalle erityisesti netin käyttäjien tuottamien ja jakamien uusien versioiden kautta. Näissä versioissa Pepe esiintyi erilaisissa tilanteissa, tunnetiloissa ja reaktioissa, jotka olivat pääasiassa neutraaleja ja usein samastuttavia. (Anti-Defamation League 2022.)

Akateemisessa tutkimuksessa Pepeä on tarkasteltu neutraalimmassa kontekstissa esimerkiksi osana internetin vaikutuksia analysoivaa nykyajan luovuuteen kohdistuvaa tutkimusta, jossa Pepe nähtiin esimerkkinä arkisemmasta taiteen muodosta (ks. Literat, 2018). Pepeä on tutkittu myös näkökulmasta, jossa Pepe

ja muut meemit nähdään kybertiloina, joiden kautta ja avulla yhteisöllisyyden neuvotteluja käydään internetin käyttäjien keskuudessa (ks. Pelletier-Gagnon and Diniz 2021).

Tutkielman kannalta relevantissa, yleisemmin meemeihin liittyvässä tutkimuksessa Constance de Saint Laurent, Vlad Glăveanu ja Ioana Literat (2021) tarkastelevat koronavirukseen liittyviä meemejä narratiivisesta näkökulmasta keskittyen erityisesti niissä esiintyvistä hahmoista löytyviin rooleihin. Heidän mukaansa meemien tutkiminen narratiivisesti on haasteellista koherentin juonen puuttumisen tähden. He kuitenkin näkevät roolihahmojen olevan interaktiivisia kontekstinsa kanssa ja siten sisältävän kertomuksellisia elementtejä. Hahmojen keskinäistä kanssakäymistä kuvastaa myös niiden riippuvuus toisistaan erityisesti heidän valitsemassaan teoreettisessa viitekehyksessä, jossa kaikkien tarinoiden ytimeä voidaan löytää Uhrin, Vainoajan, Sankarin ja erityisesti meemeissä Narrin roolit. Jokainen roolikategoria tarvitsee heidän mukaansa toistaan ollakseen olemassa, sillä kertomuksen syntymisen perusehdoksi he määrittelevät asioiden tavallisen kulun häiriintymisen. Tämä tapahtuu jonkin roolihahmon toiminnan vuoksi, joka häiritsee keskiössä olevan hahmon normaalitilaa. (de Saint Laurent, Glăveanu ja Literat 2021, 1–4.) Tätä ajatusta meemien sisältämisestä rooleista sovelletaan Pepeihin analyysiluvussa.

Myöhemmin hahmo sai kuitenkin suosiota myös vihapuhetta ja rasistista sisältöä levittävillä internetsivustoilla. Poliittisesti latautuneiden ja rasististen Pepe-meemien määrä kasvoi erityisesti vuoden 2016 Yhdysvaltojen presidentinvaalien yhteydessä. Pepe asetettiin lopulta vihasymbolien listalle Yhdysvalloissa toimivan Anti-Defamation Leaguen toimesta, tosin organisaatio huomauttaa sivustollaan vain pienen osan Pepe-meemeistä liittyvän rasismiin tai vihapuheeseen ja kontekstin olevan erityisen tärkeää Pepe-hahmoa tarkastellessa. (Anti-Defamation League 2022.)

Hahmon saama mediahuomio ja sen voimakkaita reaktioita herättäneet antisemitistiset ja rasistiset sisällöt selkeästi muuttivat siihen kohdistuneen tutkimuksen näkökulmia. Esimerkiksi Laura Glitsos ja James Hall tarkastelivat artikkelissaan Pepeä erityisesti Donald Trumpin käyttämänä ja analysoivat hahmon ja yleisesti meemien poliittisuuden rakentumista äärioikeistolaisessa kontekstissa (ks. Glitsos ja Hall 2019). Chris Peters ja Stuart Allan puolestaan tutkivat Pepeä toiseuttamisen välineenä toimivana, usein huumoriin verhoutuvana mimeettisenä aseena digitaalisissa tiloissa tapahtuvan vihapuheen, vastakulttuurin ja digitaalisen journalismin kontekstissa (ks. Peters ja Allan 2022). Huolimatta Pepen vihasymbolistatukseen voimakkaasta kontekstisidonnaisuudesta ja hahmon laajasta käytöstä myös ääri-ideologioita levittävien piirien ulkopuolella, hahmon historian vuoksi siihen liittyy erityisesti länsimaissa vahvoja negatiivisia konnotaatioita.

Omat aikaisemmat kokemukseni ja tietoni Pepestä liittyivät lähinnä sen uutisissa kerrottuun vihasymbolistatukseen, sekä vanhempiin internetissä liikkuneisiin meemeihin. Tunnistin siis hahmon välittömästi tuntemani henkilön käyttäessä sitä viestinnässään. Tarroissa Pepellä saattoi olla keltainen kypärä päässään tai musta paita päällä, jotka näin jälkikäteen näen selkeästi protestisymboliikan keskeisimpinä elementteinä. Tuolloin huomioni kiinnittyi kuitenkin lähinnä hahmon kasvoniilmeisiin, jotka liittyivät informanttini lähettämien viestien sisältöön ja sävyyn. Ollessani tietämätön Hongkongin protestihistoriasta ja Pepeen liitetyn protestikuvaston merkityksistä, konteksti ei voinut ohjata vielä katsettani ja symboliikkaa koskeva ”lukutaitoni” oli tässä vaiheessa prosessia häviävän pieni.

Protestitoiminnan kasvamisesta huolimatta päätin lähteä matkalle, sillä toiminta oli vielä siihen aikaan suhteellisen rauhallista eikä minuun suurella todennäköisyydellä olisi kohdistunut välitöntä vaaraa, erityisesti paikallisen tuttavani ohjauksen ansiosta. Saavuttuani maahan näin hyvin nopeasti merkkejä protestitoiminnasta ja huomasin Pepe the Frogin esiintyvän esimerkiksi graffiteissa ja metrokäytävien seinille liimatuissa tarroissa. Kyselin informantiltani hahmon suhteesta protesteihin ja hän näytti puhelimestaan Pepe the Frog-aiheisia protestikuvia, taidetta ja viestiapplikaatioissa käytettäviä tarroja. Sain myös kuulla Hongkongin omalla LiHK-keskustelufoorumilla käytetyistä hymiöistä, jotka protestien myötä saivat myös uudenlaisia käyttötarkoituksia. Tärkeimmiksi esimerkeiksi nousivat erityisesti sikaa ja koiraa esittävät kuvakkeet, joista toisen informanttini sanoi esittävän Hongkongin kansalaisia ja toisen hallitusta, auktoriteetteja tai poliisia.

Matkan aikana vakuutuin sekä aiheen tärkeydestä että itseäni kiinnostavimmasta protestisymbolista. Pepe oli itselleni tuttu ja lähestyttävä hahmo, jonka kautta pääsin sisälle Hongkongissa vallinneeseen tilanteeseen ja huomasin ymmärtäväni protestojien ajatuksia Pepe-hahmoista käsin. Visuaalinen viestintä kiehtoi minua myös selvien kielellisten erojen tähden. En ymmärtänyt puhuttua enkä kirjoitettua kieltä, mutta ymmärsin hahmon kasvoniilmeitä ja lopulta tunnistin myös eri tapahtumia, joihin Pepeissä viitattiin. Matkani aikana tapahtui yksi laajaa julkisuutta saaneista poliisiväkivaltaan liittyvistä tapauksista, jossa naista ammuttiin kumiluodilla silmään. Tästä tapahtumasta ja siitä otetuista valokuvista tehtiin hyvin nopeasti myös Pepe-versioita, joissa veristä silmäänsä pitelevä Pepe kyynelehti surullisena. Kyseinen Pepe on osana tämän tutkielman aineistoa ja sitä käsitellään myöhemmin analyysiluvussa. Kuva levisi aikanaan kansainvälisesti internetissä ja siihen yhdistettiin tunniste #eye4hk.

Pepe levisi laajalle protestojien käyttämänä huolimatta hahmon länsimaissa tunnetusta statuksesta vihasymbolina. Länsimainen media kiinnostui protestien myötä esille nousseen Peppen käytöstä ja keskustelu Peppen symbolisesta merkityksestä

käynnistyi (ks. esim. Victor 2019). Erilaisten internetistä peräisin olevien hahmojen laajamittaisen käytön todistaminen fyysisellä kentällä herätti mielenkiintoni, joten matkani jälkeen lähdin etsimään tietoa ja kuvia erilaisista Pepeistä. Seurasin takaisin Suomeen päästyäni myös eri verkkolehtien näkemyksiä Pepen käytöstä ja sen symbolisesta merkityksestä, mikä osaltaan innoitti minua viemään Hongkongissa herännyttä kiinnostustani pidemmälle ja kohti tutkimussuunnitelman muodostamista.

Idea Pepe the Frogin symboliikan tutkimisesta protestikontekstissa syntyi siis arkisen havainnoinnin kautta ja kypsyi käsitellessäni näkemääni ja kokemaani palattuani Suomeen. Tutkimuksen lopullista muotoa rajoitti kuitenkin useampi tekijä. Paluu Hongkongiin suorittamaan systemaattista havainnointia ei ollut mahdollista protestien kiihtyessä ja poliittisen ilmapiirin kiristyessä. Halusin lähestyä Pepen tutkimista kuitenkin mahdollisimman paikallisesta näkökulmasta päästäkseni Pepen kantaman symboliikan ytimeen myös kulttuurisesta ja historiallisesta näkökulmasta, minkä vuoksi päädyin sisällyttämään visuaalisen aineiston lisäksi ja sen tulkitsemisen työvälineeksi myös haastatteluaineiston.

Seuraavassa luvussa esittelen työni metodologisen pohjan ja tutkielman aikana kerätyn aineiston. Luvussa kolme käyn läpi teoriapohjaa, jonka yhdistän analyysiluvussa aineistosta nostamiini huomioihin. Viimeiseksi esittelen tutkielmani lopputulokset sekä arvion tämänkaltaisen tutkimuksen toimivuudesta ja aiheen antamat mahdollisuudet jatkotutkimuksiin. Tässä tutkielmassa tarkoitukseni on vastata millä tavoin Pepe the Frog-kuvissa havaittava symboliikka on muodostettu, mitä merkityksiä ja tulkintoja hahmon eri muodoista voidaan löytää ja minkälainen käyttöarvo hahmolla on protestiliikkeessä. Toisin sanoen, miksi juuri Pepe the Frog valikoitui protestiliikkeen symboliksi ja kuinka se toimii käytännössä?

2 METODIT JA AINEISTO

Tutkimuskysymykseni tavoittelevat kokonaisvaltaista kuvaa protesteissa esiintyvän Pepen merkityksistä, käyttötavoista ja rakentumisesta, minkä vuoksi tutkielmaan valikoitui joukko aineistonkeruu- ja analyysimetodeja, joiden avulla ilmiön monipuolisuus oli saavutettavissa. Puolistrukturoitu haastattelu yhdistettynä visuaaliseen elisitaatioon mahdollisti aktiivisen ja vuorovaikutuksellisen tulkintatilanteen, jossa tutkijan roolin ytimessä oli haastateltavien katseen ohjaaminen haastattelukysymyksien avulla. Diskurssianalyysin käyttäminen haastatteluaineiston analysoimisessa nosti haastateltavien kuvista tekemät tulkinnat tutkielman keskiöön. Toisiaan tukevia metodeja soveltamalla syntyi tiedon tuottamisen kehys, jonka kautta ilmiön tutkiminen on systemaattista, mutta samaan aikaan hermeneuttisen tiedon tuottamisen mukaisesti uuden tiedon sallivaa, kehittyvää ja reflektioivaa. Tässä kappaleessa käsitellen tarkemmin tutkielman metodologisia ratkaisuja ja reflektoin niiden toteutumista käytännössä.

2.1 Tutkimuksen metodologiset lähtökohdat

Etnologian ja antropologian kenttätöissä käytettävät menetelmät ja niiden toteutus riippuvat vahvasti tutkimusaiheesta ja sen asettamista haasteista. Menetelmien innovatiivinen soveltaminen ja yhdisteleminen on siis usein osa tieteenalan tutkimusten käytännön toteutusta. (Fingerroos ja Jouhki 2015, 84.) Olen tutkielmassani yhdistänyt etnografialle tyypillisen haastattelun visuaaliseen elisitaatioon tuottaakseni haastatteluaineistoa, jota analysoin laadullisesti diskurssianalyysin keinoin.

Etnografia on sosiaaliantropologiasta ja sosiologiasta lähtöisin oleva tutkimusmetodi, jonka tarkoituksena on mahdollistaa tiedon tuottaminen tutkittavien toiminnasta ja sosiaalisista merkityksistä valitulla kentällä (Brewer 2000, 11-12).

Etnografian vaikutus tutkimukseen ulottuu tavanomaista aineistonkeruumetodia pidemmälle metodin empiirisen, eli tutkijan ja tutkimusaiheen eri osien välisen vuorovaikutussuhteen kautta syntyvän tulkinnallisen kanssakäymisen elementin vuoksi, joka ohjaa tutkimuksessa tapahtuvaa analyysia ja tulkintaa (Hämeenaho ja Koskinen-Koivisto 2018, 7-8). Sen kokonaisvaltaisuuden ja tutkimuksen perusasetelmaan vaikuttavan filosofisen luonteen vuoksi etnografian voidaan katsoa olevan sekä aineistonkeruumetodi että laajempi metodologinen väline (Brewer 2000, 18).

Löysin tutkielmani aiheen Hongkongista, mutta ajatus Pepestä tutkittavana symbolina alkoi muotoutua vasta poistuttuani fyysiseltä kentältä. Etnografisen metodin yksi keskeisimmistä ominaisuuksista on havainnointi ja erityisesti osallistuva, informanttien kanssa suoritettava havainnointi (Hämeenaho ja Koskinen-Koivisto 2018, 11). Matkani aikana kysyin monia kysymyksiä näkemistäni Pepeistä ja löysin itseni muutamaa otteeseen protestijoukkojen läheltä, mutta varsinaista systemaattista havainnointia tai Pepen käyttöön liittyvää osallistumista en voinut suorittaa. Havainnointijakson puuttumisen takia käytän tässä tutkielmassa etnografista metodia ja sille tyypillistä kentän käsitettä soveltavasti, jolloin se muistuttaa enemmän John Brewerin (2000, 18) kuvailemaa laajempaa metodologista tutkimusvälinettä, joka informoi tutkielmani tieteenfilosofista taustaa ja koko tutkielman lähtökohtia.

Etnografinen tutkimus sijoittuu aina kentälle, jonka käsite on monimuotoinen ja jatkuvassa rakentumisen tilassa tutkimuksen aikana. Kentän muodostuminen alkaa tutkijan ja tutkittavan ympäristön, aineiston ja henkilöiden välisistä vuorovaikutussuhteista, joiden aika, paikka ja luonne ovat jatkuvan reflektion kohteena. Kentän rajaaminen ja rakentuminen voi perustua esimerkiksi fyysiseen paikkaan, aineiston kautta rakentuvaan kokonaisuuteen tai poliittisen tilanteen rajaamaan tilaan. (Hämeenaho ja Koskinen-Koivisto 2018, 12-13.)

Tutkielmani ensisijainen kenttä rakentuu Pepe the Frogin ja visuaalisen aineiston ympärille. Pepen erilaiset muodot ja esiintymisalustat ovat havaintojen, analyysin ja tulkinnan kohteena ja ovat siten keskeisessä asemassa tutkielman metodien valinnassa ja käytännön toteuttamisessa. Vuorovaikutussuhteeni hahmoon alkoi jo ennen aineistonkeruuvaihetta ja hahmon kohtaaminen ilman aikaisempaa tietoa sen toiminnasta Hongkongin protesteissa toimi koko tutkielman innoittajana. Tutkijana olen jatkuvasti muuttuvassa vuorovaikutussuhteessa aineiston kanssa, kun uusitutuvat käsitykseni hahmosta vaikuttavat tapaani tarkastella visuaalista aineistoa. Pepen taustalla vaikuttaviin kulttuurisiin ja historiallisiin konteksteihin tutustuminen avaa Pepen symbolina aina uudenlaisen tarkastelun kohteeksi.

Pepen luonne internetissä leviävänä ja jatkuvasti muuttuvana olentona tekee kentästä myös globaalin. Tähän äärimmäiseen laajaan internetin ja sosiaalisen median

muodostamaan ylijarjaiden kenttien verkostoon ei kuitenkaan tässä tutkielmassa voida syventyä aiheen suuruuden vuoksi. Tutkielman rajaus on symboliikan ja merkitysten muodostumisen tutkiminen, mitä sosiaalisen median ja internetin sisällyttäminen haurastuttaisi huomattavasti. Internet ja sosiaalinen media ovat kuitenkin mielestäni äärimmäisen hedelmällisiä ja mielenkiintoisia kenttiä erityisesti protestien ja sosiaalisten liikkeiden tutkimiseen tulevaisuutta ajatellen. Symbolitutkimuksen kannalta erityisesti meemit ja niiden kiertokulku internetissä olisivat erinomainen jatkotutkimuksen aihe. Tässä tutkielmassa kuitenkin rajauksen vuoksi Pepe sidotaan Hongkongin maantieteelliseen ja kulttuuriseen kenttään protestikontekstinsa kautta.

Kuten aikaisemmassa osiossa mainitsin, kävin Hongkongissa ennen kuin siitä muodostui tutkimukseni maantieteellinen kenttä ja siten havaintoni eivät perustuneet systemaattiseen ennalta suunniteltuun aineistonhankintasuunnitelmaan. Huonontuneen turvallisuustilanteen vuoksi kentälle paluu ei ole ollut jälkikäteen mahdollista. Tämän vuoksi käytän kentältä keräämääni tietoa tutkielmassa aiheen valinnan taustoittamiseen, itsereflektion välineenä sekä erilaisten tutkielmassa tehtyjen ratkaisujen selvittämisessä lukijalle.

Tutkielman aiheen valintaan johtanut kahden viikon matka Hongkongiin vaikutti olennaisesti tutkimusaineiston luonteeseen. Kentällä esiintyneiden visuaalisten protestimateriaalien määrä oli huomattava erityisesti Pepen osalta. Paikallisen informantin antamat tiedot niin Pepe-kuvista kuin monista muistakin protestien visuaalisista symboleista loivat alustavan tietopohjan, jonka vaikutuksesta havainnointini keskittyi itse Pepen lisäksi sen mukana esiintyviin muihin elementteihin, kuten vaatteisiin ja iskulauseisiin. Matkan aikana käydyt keskustelut antoivat myös laajemman käsityksen kuvissa esiintyvien Hongkongin kulttuuriin ja historiaan liittyvien viittauksien määrästä ja syvyydestä, sekä oman katseeni ja ymmärrykseni rajallisuudesta hahmoa koskien.

Huomatessani Hongkongiin liittyvien tietojeni pinnallisuuden sekä informantin kanssa käytyjen keskustelujen hedelmällisyyden, koin paikallisen tiedon ja kokemuksen sisällyttämisen tutkielmaan erityisen tärkeäksi. Etic-tason käsite kuvaa etnografiassa omaa asemaani tutkijana, joka havainnoi, tulkitsee ja analysoi ilmiötä ulkopuolisen asemassa. Vastaavasti kulttuurin ja ilmiön sisäpuolelta kumpuavat kokemukset ja merkitykset sisältyvät emic-tasoon. (Hoare ym. 2012, 723.)

Pepejen tulkitseminen ja analysoiminen yksinomaan etic-tasolta, suomalaisesta näkökulmasta käsin, kaukana fyysisestä kentästä ja sen toimijoista ei pystyisi vastaamaan tutkimuskysymyksiin kokonaisvaltaisesti. Kyseinen lähestymistapa jättäisi myös huomiotta ilmiön keskiössä emic-tasolla sijaitsevat henkilöt, heidän tietonsa, kokemuksensa ja äänensä osana tutkimuksen kenttää. Kentällä tapahtunut havainnointi ja taustatietojen keruu siis ohjasivat tutkielmassa käytettyjen kuvien

etsimistä ja valintaa, sekä päätöstä tuoda visuaalisen aineiston rinnalle paikallisten kanssa tuotettua haastatteluaineistoa kokonaisvaltaisemman ja ilmiölähtöisemmän informaation tuottamiseksi.

Tutkielmani kolmas kenttä muodostuu siten vuorovaikutussuhteesta haastateltavien kanssa sekä heidän tuottamastaan tiedosta, jonka kautta visuaalisen aineiston analysoiminen ja tulkitseminen tapahtuu. Haastatteluaineiston keräämisen pyrkimyksenä oli tuoda yhteen tutkimuksen keskiössä olevan visuaalisen aineiston sisältö sekä haastateltavien henkilökohtaiset, kulttuurisen ja historiallisen tiedon informoimat emic-tason näkökulmat ja ajatukset. Näiden tavoitteiden pohjalta haastattelujen lähtökohdaksi valikoitui visuaalisen elisitaation menetelmä, joka mahdollisti sekä haastattelun fokusoinnin visuaaliseen aineistoon että aktiivisen kanssakäymisen haastateltavien, tutkijan ja kuvallisen aineiston välillä.

2.2 Visuaalinen aineisto ja keruuprosessi

Tutkielmani visuaalinen materiaali koostuu internetistä löydetystä kuvista, joissa Pepe the Frog on huomion keskiössä. Tässä tutkielmassa valokuvien ja digitaalisten piirustusten tekniset ominaisuudet ovat toissijaisessa asemassa visuaalisen materiaalin tarkastelussa. Ne on kuitenkin pidettävä mukana, sillä Luc Pauwelsin (2015, 50) mukaan merkityksiä rakennetaan usein sekä kuvan aiheen että sen tuottamiseen johtaneiden toimintojen kautta. Pepen digitaalisuus ja eri versioiden tuottamiseen vaadittavat resurssit nousivatkin myöhemmin esiin haastatteluissa yhtenä keskeisenä teemana. Useissa kuvissa hahmon tausta on lähes täysin musta tai valkoinen, mutta joissain hahmo esiintyy selkeästi fyysisessä paikassa ja ajassa, mikä antaa mahdollisuuden tarkastella hahmon toimintaa erilaisissa ympäristöissä ja konteksteissa. Pepe on siis tarkastelun keskipisteessä, mutta on myös erottamattomasti osa esiintymiskontekstiaan sekä kuvan luomisprosessia.

Pauwels (2015) toteaa jo olemassa olevien visuaalisten materiaalien tutkimisen olevan visuaaliselle antropologialle tyypillistä. Tutkijan löytämät materiaalit voidaan kohdata tiettyjä kulttuurisia tai sosiaalisia toimintoja sisältävinä kulttuurisina artefakteina, katsauksina kuvatun kulttuurin eri osiin tai visuaalisen materiaalin tuottajiin itseensä. Löydetyn materiaalin haasteena on kuitenkin niitä ympäröivien ajallisten, paikallisten ja kulttuuristen kontekstien tuntemattomuus, mikä saattaa luoda suuria etäisyyksiä tutkijan ja materiaalin välille. Näitä etäisyyksiä voi kuitenkin kuroa umpeen esimerkiksi sopivia informantteja sekä kulttuurihistoriallisia lähteitä tehokkaasti käyttäen. (Pauwels 2015, 47–48.)

Informantilta saatujen ennakkotietojen käyttäminen kuvia kerätessä sekä haastateltavien tuominen mukaan kuvien tulkintaprosessiin visuaalisen elisitaation

kautta on metodologinen ratkaisuni Pauwelsin mainitsemiin löydetyn aineiston haasteisiin. Haastateltavilta saatavat tiedot voivat avata sekä hahmon, siihen liitettyjen ominaisuuksien, että hahmon esiintymisalustojen merkityksiä paikallisesta näkökulmasta. Historiallisiin ja kulttuurisiin aspekteihin tutustuminen tuo tutkijan lähemmäs tutkittavaa ilmiötä, mutta tulkintoja ja johtopäätöksiä ohjaa edelleen ulkopuolisen tutkijan katse. Elisitaatiolla tuotettu haastatteluaineisto on siten avainasemassa kuvien analyysissä, tulkinnoissa sekä tutkittavan ilmiön keskiössä olevien henkilöiden äänen kunnioittamisessa.

Pepejen keruu tapahtui internetin kautta Suomeen palattuani, sillä en oman turvallisuuteni ja paikalla olleiden ihmisten yksityisyyden kunnioittamisen vuoksi kuvannut matkan aikana protestialueita tai protesteihin liittyvää symboliikkaa. Arja Kuulan (2006, 74) mukaan julkisen verkkomateriaalin siteeraaminen, tulkitseminen ja analysoiminen on sallittua laajuudessa, joka on tutkimuksen tarpeen mukaista ja sisältää asianmukaiset lähdemerkinnät. Kaikki tutkielmaan valikoituneet kuvat ovat sivustoilta, joihin pääsyyn ei vaadita rekisteröitymistä, jäsenyyttä tai muuta erityisehtoa. Eristin Pepet kuvankaappauksilla alkuperäisistä sivustoistaan ja siteeraan siten vain tutkielmalle olennaista osaa verkkomateriaalista. Informanttini mukaan monet protesteja koskevia teoksia tuottavat henkilöt haluavat jäädä nimettömiksi, minkä vuoksi alkuperäistä tekijää voi olla vaikea jäljittää. Kuvat, joiden kohdalla alkuperäinen tekijä on tuntematon, käytän lähteenä sen verkkosivun tietoja, jolta kuva on alun perin poimittu.

Matkan jälkeen paikallisen informanttini lähettämät kuvat sekä omat havaintoni kentältä muodostivat ennakkokäsityksiä kuvista ja niiden sisällöistä, mikä osaltaan ohjasi keruuprosessia. Ennakkotietojeni avulla pystyin luomaan kuvien yleiseksi valintaperusteeksi Pepe the Frog-hahmon tunnistettavan esiintymisen sekä yhden tai useamman Hongkongin 2019 protesteihin viittaavan ominaisuuden olemassaolon. Päädyin lopulta valitsemaan seitsemän Pepeä erilaisista digitaalisista lähteistä. Nimesin kuvat selkeyden ja muistettavuuden vuoksi jokaiselle kuvalle haastatteluissa esiin tulleen ominaisen elementin tai tunnisteiden mukaan. Viittaatan jatkossa kuviin näillä tunnistenimillä.

Kyynelkaasu-Pepe

Kuva 1: Kuvankaappaus sivustolta <https://stickers.cloud/pack/fighting-pepe> käyttäjältä StickersBot

Kuvassa 1 esiintyvällä Pepe the Frogilla on päässään keltainen kypärä ja kaulan ympärillä oleva musta rengas on mustan paidan kaulus. Hahmon kasvoilla on surullinen ilme ja kyyneleitä. Hahmon ympärillä leijuu sekä alkuperäisen informanttini mukaan, että myöhemmin haastateltavieni vahvistamana kyynelkaasua. Kuvan mukainen Pepe the Frog oli yksi ensimmäisistä ja yleisimmistä niin fyysisellä kuin digitaalisella kentällä havaitsemistani protestiteemaisista versioista, minkä perusteella valitsin kuvan osaksi aineistoa. Kuva on peräisin Telegram-viestisovellukselle suunnatusta tarrapaketista, joita kuka tahansa voi tuottaa ja lähettää muiden ladattavaksi.

Lyhty-Pepe

Kuva 2: Kuvan ottaja Carl Court/Getty Images. Sivustolta <https://www.mercurynews.com/2019/09/13/pro-democracy-protesters-light-up-the-hong-kong-sky>

Kuvassa 2 näkyvän Pepe the Frogin päällä on myös ensimmäisen kuvan tapaan musta paita sekä kypärä. Paidassa on lisäksi vaalea rintanauha. Hahmon käsi on nyrkissä ja keruuhetkellä tulkitsin ilmeen olevan uhmakas tai vihainen. Informanttini kertoi Hongkongissa vietettävässä keskisyksyn juhlassa käytetyn paperilyhdyn olevan hahmon esiintymisalusta. Kuva herätti mielenkiintoni hahmon voimakkaan asennon, tulkinnanvaraisen ilmeen sekä keruuprosessin aikaisen ymmärryksen mukaan perinteikkääseen juhlaan liittyvän alustan vuoksi. Lisäksi kuvan hahmo sijoittuu digitaalisen sijasta fyysiseen kenttään, mikä on yksi hahmoon ja sen toimintaan liittyvistä dynaamisista elementeistä. Tutustuin ensimmäisen kerran kuvan kaltaiseen Pepeen matkani aikana informanttini esitellessä protesteihin liittyviä taidemuotoja, minkä vuoksi osasin etsiä kyseisiä elementtejä sisältävää kuvaa tutkielmaani varten.

Graffiti-Pepe

Kuva 3: Kuvankaappaus otettu The Unshackled Youtube-kanavan videolta
(https://www.youtube.com/watch?v=eF_6gTF5oe0)

Kuvassa 3 seinään maalatulla Pepe-graffitilla on päässään kypärä sekä suojalasit. Hahmon ilme on positiivinen ja hahmo kannattelee kädessään viestiä, jonka informanttini ja myöhemmin haastateltavani käänsivät tarkoittamaan sanaa "toivo" (käännetty englanninkielisestä sanasta "hope"). Hahmo ja sen viesti poikkeavat aineiston muista kuvista positiivisuutensa puolesta, mikä kiinnitti huomioni aineistonkeruun aikana. Huomasin myös Pepen ja sen mukana esiintyvien protestiteemojen olevan tunnistettavissa ilman niille tyypillistä värimaailmaa, mikä herätti alustavia ajatuksia hahmon rakentumisesta ja vähimmäisvaatimuksista sen käyttämiseen ja tunnistamiseen. Kuvan 2 tapaan Pepe esiintyy myös fyysisen kentän puolella seinään maalatussa muodossa.

Pehmolelu-Pepe

Kuva 4: Kuvan ottaja Mohad Rasfan/AFP sivustolta

<https://hongkongfp.com/2019/10/03/hong-kong-protesters-transform-alt-right-pepe-frog-pro-democracy-symbol/>

Kuvan 4 Pepe koostuu päällekkäin olevista, isommasta ja pienemmästä pehmolelusta. Molempien pehmolelujen päällä on sininen paita ja kumpaankin on kiinnitetty erilaisia protesteihin liittyviä tekstejä ja iskulauseita, joista suurimman osan informanttini käänsi keruuvaiheessa englanniksi, minkä myös useimmat haastateltavistani tekivät haastattelujen aikana. Isomman pehmolelun kaulassa roikkuu kaasunaamari, sen kädessä on suojalasit ja sen silmä on peitetty verisellä haavataitoksella ja -teipillä. Toisen silmän alla on sininen kynnel, jonka sisällä lukee protesteissa käytetty iskulause "be water" (käännös "ole vettä"). Isomman pehmolelun kaulasta roikkuu myös kuvassa 2 esiintyneen lyhdyn pienempi muoto, josta voi erottaa mustapaitaisen Pepe-hahmon. Kuva 4 on kaikista aineiston kuvista visuaalisesti monimuotoisin ja sisältää huomattavan monia suoraan protesteihin liittyviä elementtejä. Kuvan hahmon yksityiskohtaisuus ja erilainen fyysinen muoto nostivat sen osaksi visuaalista aineistoa.

Carrie-Pepe

Kuva 5: Kuva noudettu sivustolta <https://whatsticker.online/p/18668317p5Lmt/HK/zh> tekijä: IPI (2018b)

Kuvassa 5 Pepe ja Hongkongin hallintojohtaja Carrie Lam on sulautettu yhdeksi hahmoksi. Hahmolla on alkuperäisestä Pepestä poiketen hiukset ja sen päällä on huivi ja vaaleansininen paita, jotka luovat tunnistettavuutta kuvattavaan henkilöön. Vihreä iho ja punaiset huulet tuovat puolestaan Pepe the Frog elementtejä hahmoon. Pelkistetyn ilmeen tulkitsein keruuvaiheessa välinpitämättömäksi tai turhautuneeksi. Yhteen henkilöön kohdistuva imitaatio eroaa muiden kuvien sisällöstä ja osoittaa Pepen monipuolisuutta ja soveltuvuutta erilaisien viestien luomiseen ja lähettämiseen. Kuva kuuluu Whatsapp- viestisovelluksen tarrakokoelmaan.

Poliisi-Pepe

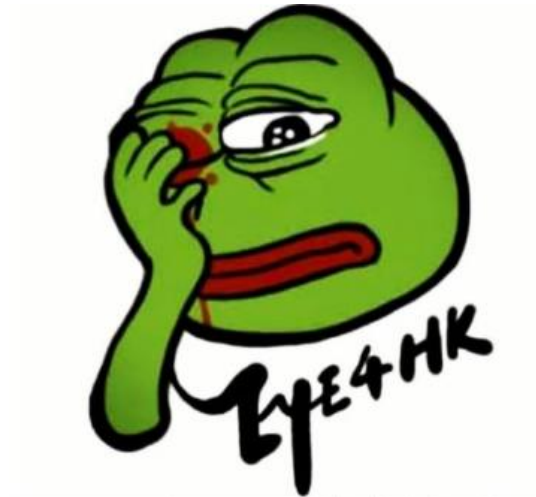

Kuva 6: Kuvankaappaus sivustolta <https://whatsticker.online/p/18668317p5Lmt/HK/zh> tekijä: IPI (2018a)

Kuva 6 löytyi samasta Whatsapp- tarrakokoelmasta kuvan 5 kanssa. Kuvassa Pepen päällä on poliisivarusteita, sininen paita ja visiirillinen kypärä, jonka yläosassa lukee

POLITE. Hahmon kädessä on pamppu, jolla hahmo osoittaa katsojaa kohti kasvoillaan aggressiiviseksi tulkitsemani ilme. Hahmon avonainen suu voi viitata esimerkiksi puhumiseen tai huutamiseen. Pepe edustaa kuvan 5 tapaan suoraan yksittäistä henkilöä tai ryhmää, jonka voi tunnistaa hahmoon liitetystä esineistä ja vaatetuksesta. Kuva 6 valikoitui aineistoon samoista syistä kuin kuva 5.

Silmä-Pepe

Kuva 7: Kuvankaappaus käyttäjältä Jetlag [精叻生活雜貨] 😊 sivustolta
https://pikdo.net/p/only_amile/2115502178147564802_1989327888

Kuvassa 7 Pepe pitelee vahingoittunutta, verta vuotavaa silmää surullinen ilme kasvoillaan. Hahmon alapuolella on teksti "Eye 4 HK" (käännös "silmä Hongkongin puolesta"). Verinen silmä viittaa kiisteltyyn protestien aikana tapahtuneeseen kumiluodin aiheuttamaan silmävaurioon (ks. esim. Lau ja Ng 2019). Hahmo on aineiston pelkistetyin versio protestiteemaisesta Pepestä sisältäen vain kaksi muuta elementtiä. Sisällytin kuvan aineistoon sen tarkkaa aikaa ja tapahtumaa viestivän yksinkertaisen ja pelkistetyn muodon vuoksi.

Visuaalisen aineiston valintaprosessissa pyrin luomaan määrällisesti rajallisen kokonaisuuden, jotta aineiston koko ei kasvaisi hallitsemattomaksi. Halusin kuitenkin sisällyttää erilaisia variaatioita protesteihin liittyvistä Pepeistä, jotta mahdollisimman moni ilmiön eri muodoista tulisi esiin ja niiden käsittely olisi mahdollista niin kuvien analysoinnissa kuin haastatteluissakin. Huomioni kiinnittyi itse hahmon lisäksi myös sitä ympäröiviin elementteihin ja ympäristöön. Erityisesti fyysiseen kenttään sijoittuvat hahmot eivät ole tyhjiössä, vaan esiintyvät paikoissa ja tiloissa, jotka ovat olennainen osa hahmojen käytön kontekstia. Aineistolle annetut kuvaukset perustuvat matkalta saamiini taustatietojen kautta kehittyneisiin kokemuksiin ja tulkintoihin, joiden kautta arvioin ja käsittelin aineistoa keruuhetkellä. Samojen

taustatietojen perusteella ja valittuja kuvia tarkastellen lähdin muodostamaan visuaaliseen aineistoon nojaavaa haastattelurunkoa.

2.3 Visuaalinen elisitaatio puolistrukturoidussa haastattelussa

Douglas Harperin (2002) mukaan visuaalinen elisitaatio perustuu kuvallisen materiaalin käyttämiseen tutkimushaastattelun yhteydessä. Tapa, jolla ihmisen aivot käsittelevät visuaalisia symboleita eroaa sanallisten symbolien käsittelystä ja kuvien käyttäminen haastattelutilanteissa voi aktivoida haastateltavien muistoja, jolloin visuaalisen elisitaation menetelmällä suoritettu haastattelu voi tuottaa sekä enemmän että erilaista tietoa verrattuna puhtaasti sanalliseen haastatteluun. Visuaalisen elisitaation yleisimpänä välineenä toimivat valokuvat, mutta käytännössä mikä tahansa muukin visuaalinen materiaali, kuten esimerkiksi graffitit tai sarjakuvat soveltuvat metodiin yhtä lailla. (Harper 2002, 13.)

Elisitaatiota sen laajemmassa muodossa on käytetty esimerkiksi suomalaisten elämäntyylibloggareiden ja heidän yleisönsä välisten suhteiden tutkimiseen pyytämällä heitä valitsemaan erilaisia blogikirjoituksia tutkittavaksi yhdessä tutkijan kanssa. Toisessa tutkimuksessa vanhemman väestön tietotekniikan käyttämistä lähestyttiin taas käytännön toiminnan kautta, jossa tutkijat pystyivät havainnoimaan teknologian käyttöä konkreettisesti. (ks. Hänninen, 2020.)

Riitta Hänninen toteaa visuaalisen elisitaation olevan tutkijan ja osallistujan yhteistyötä vaativa metodi, jossa käytetään joko tutkijan esittämää tai osallistujan luomaa visuaalista materiaalia. Kuten Harper, myös Hänninen toteaa lähes minkä tahansa visuaalisen materiaalin soveltuvan elisitaatioon, kunhan se välittää merkityksiä ja on relevantti sekä tutkimukselle että osallistujalle. (Hänninen 2020, 55–56.)

Kristian Cortez Agustin ja Wendy Chan (2022) taas tutkivat kiinalaisten opiskelijoiden käsityksiä graffitien sisältämästä sosiaalisesta kritiikistä Banksy ja Zatoa vertailemalla. Tutkimuksen kuvienkeruuvaihe ja myöhemmin ryhmähaastattelu suoritettiin WeChat- ja Zoom- applikaatioiden kautta, joissa kuvat jaettiin virtuaalisesti osallistujille, jotka jakoivat myös omatoimisesti omia kuviaan molempien taiteilijoiden teoksista. Cortez Agustin ja Chan korostivat visuaalisen elisitaation mahdollistaneen hedelmällisiä keskusteluita ja tiedon jakamista osallistujien kesken. He myös yhdistivät oman tutkielmani tapaan visuaaliseen elisitaatioon laajempia haastattelukysymyksiä ohjataksaan ryhmäkeskusteluja. (ks. Cortez Agustin ja Chan, 2022.)

Visuaalinen elisitaatio on myös soveltunut työkaluksi Covid-19- pandemian aikana lääkäriksi opiskelevien keskuudessa aiheuttamien tunteiden, kokemusten ja

huolien kartoittamiseen kansainvälisellä tasolla. Tutkimuksen aineistonkeruuvaiheessa opiskelijat ottivat aiheeseen sopivia kuvia ja haastattelun lisäksi kirjoittivat lyhyen reflektiokappaleen jokaisesta ottamastaan kuvasta. Tutkijat yhdistivät siten haastattelut, tekstit ja kuvat toisiaan tukevaksi aineistokokonaisuudeksi ja pystyivät ylittämään tutkimuksen maantieteelliset rajat käytettyjen metodien ansiosta. (ks. Dworking ym. 2021).

Visuaalista elisitaatiota on käytetty myös ihmisoikeuksiin keskittyvässä tutkimuksessa. Jacqueline Adams tutki chileläisten naisten kokemuksia Pinochetin diktaattoriajalta ja kuinka he pärjäsivät äärimmäisen köyhyyden ja valtion tuottaman väkivallan keskellä. Adamsin visuaalinen aineisto koostui eri tavoin kerätyistä ja tuotetuista materiaaleista, jotka yhdessä muodostivat monitahoisemman käsityksen tutkittavasta aiheesta. Tutkimuksessa käytettiin sekä valokuvien analysointia, taideanalyysiä, taide-elisitaatiota, ja erilaisten jo valmiiksi olemassa olevien lentolehtisten ja uutisten analysointia. Elisitaatio on siis käytettävissä myös monenlaisen visuaalisen materiaalin analysoimiseen. (ks. Adams 2018.)

Jokainen edellä mainittu tutkimus on adaptoinut visuaalisen elisitaation menetelmän sopimaan omiin lähtökohtiinsa ja käyttänyt omanlaisiaan materiaaleja osallistujiensa kanssa. Tämä sopii yhteen Harperin ja Hännisen jakaman määritelmän kanssa, osoittaa visuaalisen elisitaation innovatiivisen voiman ja kuinka kattavasti ja erilaisilla kentillä sitä voidaan käyttää. Erityisesti teknologian avulla visuaalinen elisitaatio voi ylittää sekä maantieteelliset että kulttuuriset rajat ja mahdollistaa tutkimuksia, joiden suorittaminen muilla tavoin voisi olla haastavampaa ja kalliimpaa. Omassa tutkielmassani hahmo on syntynyt internetin kautta, tutkimuksen fyysinen kenttä on toisessa maassa, elisitaatioväline on samalla tutkimukseni kohde ja sijaitsee protestikontekstinsa vuoksi vahvasti poliittisella kentällä. Visuaalinen elisitaatio on siten sopiva valinta tutkielmani kaltaiseen tieteenaloja ylittävään ja monipuolisia aineistoja soveltavaan tutkimusprojektiin.

Määrällisesti runsaamman ja sisällöltään perinteisestä haastatteluaineistosta poikkeavan tiedon tuottamisen lisäksi visuaalisen elisitaation nähdään myös mahdollistavan tutkittavan ja tutkijan välisen auktoriteettiasetelman liudentumisen sekä tutkittavan pääsyn lähemmäs tutkimuksen keskiötä, mikä soveltuu erityisesti etnografiseen menetelmään pohjautuvaan tutkimukseen (Harper 2002, 15). Myös Pauwels (2015, 96) toteaa menetelmän sisältävän osallistumisen ja yhteistyön elementtejä, jotka tasapainottavat tutkijalähtöisen ja siten auktoriteettiasemassa olevan etic-tason ja haastateltavien tuoman emic-tason välistä suhdetta.

Visuaalinen elisitaatio voi mahdollistaa myös haastateltaville ennestään tuntemattomien näkökulmien avautumisen heidän sosiaalisen todellisuutensa tilasta (Harper 2002, 21). Haastattelutilanteissa ja niiden jälkeen osa haastateltavista totesikin, ettei ollut ennen pohtinut Pepen käyttötapoja ja merkityksiä yhtä pitkälle, kuin

haastattelun aikana. Tavallaan haastattelutilanteesta muodostui ajoittain yhteistyössä tapahtuva löytämisen ja arvuutteleminen hetki, jossa haastateltavat toivat esiin omia tulkintojaan ja pohdintojaan uudenlaisen näkökulman tai havainnon innoittamana. Visuaalinen elisitaatio täydentää tutkielmani etnografista lähtökohtaa, tuo monipuolisia mahdollisuuksia visuaaliseen aineiston käyttöön sekä korostaa haastateltavien osallisuutta ja toimijuutta tutkielman eri vaiheissa.

Valittuani visuaalisen aineiston sekä metodit aineistonhankintaan, lähdin rakentamaan haastattelurunkoa omien taustatietojeni ja havaintojeni perusteella. Aloitin prosessin tarkastelemalla valitsemiani kuvia ja kirjoitin ylös itselleni merkittäviä tai hämmentäviä elementtejä, joiden pohjalta lähdin muodostamaan yksittäisiä kysymyksiä. Pyrin jo alussa luomaan suunnilleen kolmeen osaan jakautuvan haastattelurungon, joka sisältäisi Pepeä koskevien taustatietojen kartoittamisen, kuvien vapaan ja ohjatun tarkastelemisen jakson, sekä laajemmin Pepen käyttöön ja merkityksiin liittyvien kysymysten pohdintaa. Lopullisen haastattelurungon muoto oli luonteeltaan puolistrukturoitu.

Ymmärsin pian omien tietojeni puutteellisuuden johtavan luonnollisesti aukkoihin myös kysymyksissäni ja liian jäykän haastattelumenetelmän käyttäminen rajoittaisi siten huomattavasti monipuolisen ja syvällisen aineiston muodostamista. Kuten Anu Puusa (2020) huomauttaa, puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset ja niiden järjestys on ennalta määritelty, mutta haastateltava itse muodostaa omat vastauksensa kysymyksiin valmiiksi tarjottujen vastausvaihtoehtojen sijaan. Vapaamuotoisempi haastattelumenetelmä antaa haastateltaville mahdollisuuden tarjota tutkijalle tietoa, jota tutkija ei ole itse pystynyt ennakoimaan vastausvaihtoehdoissa. (Puusa 2020, 106.)

Valmis runko koostui 28:sta ennakkoon muodostetusta kysymyksestä, jotka perustuivat protestiteemaisiin Pepe the Frog-kuviin. Puolistrukturoidun haastattelun vapaampi muoto salli vastauksiin kohdistuvien lisäkysymysten esittämisen, mikä antoi mahdollisuuden ennakoitua laajamittaisempaan keskusteluun visuaalisesta materiaalista ja mahdollisti haastateltavien antamien vastauksien tarkentamisen.

Tutkielmassa käytettävät neljä haastattelua suoritettiin yksilöhaastatteluina, joiden aikana haastateltavilla oli mahdollisuus vapaasti katsella ja tehdä havainnot Pepeistä. Haastattelun alussa kartoitettiin haastateltavien omia ajatuksia ja mahdollista toimijuutta 2019-vuoden protesteihin liittyen, jotta haastatteluissa annetut vastaukset olisivat paremmin ymmärrettävissä taustalla vaikuttavien kontekstiensä kautta. Alukartoitusta seuraavat haastattelukysymykset vaihtelivat laajoista ja avoimista aiheista yksityiskohtaisiin kysymyksiin yksittäisistä kuvista tai kuvien osista. Kysymysten tarkoituksena oli avata keskustelua kuvista, niiden tuttuudesta, sisällöistä ja esiintymispaikoista sekä johdattaa haastateltavan huomio tutkijan näkökulmasta kysymyksiä herättäviin kohtiin kuvissa.

Visuaalisen elisitaation käytännön toteutus tapahtui haastatteluisa asettamalla kaikki kuvat haastateltavan näkyville kerralla ja kysymällä mitä haastateltava näkee kuvissa. Haastateltavien kuvaillessa näkemäänsä pystyin havaitsemaan, mitkä asiat kuvissa kiinnittivät haastateltavien huomion ja merkitsin niitä ylös jatkokysymyksiä varten. Etenin yleisen tason kysymyksistä yksittäisten elementtien tarkasteluun ja ohjasin haastateltavat tarkastelemaan kuvia yksityiskohtaisten kysymyksiä kautta, esimerkiksi kysymällä mitä haastateltava ajattelee kuvassa näkyvästä rintanauhasta tai Pepen ilmeestä. Haastateltavat saattoivat kysyä myös minulta kysymyksiä kuvissa näkyvistä asioista ja omista taustatiedoistani, minkä kautta oli luonnollista lähteä syventämään keskustelua erilaisista kuvissa näkyvistä kulttuurisista elementeistä, kuten esimerkiksi iskulauseista tai lyhdyistä

Haastattelun loppupuolen avoimempien ja abstraktimpien kysymysten tavoitteena oli tuoda esiin haastateltavien omia käsityksiä ja ideoita Pepe the Frog-protestisymbolin synnystä, toiminnasta, merkityksestä ja symbolin mahdollisista tulkintoista niin Hongkongissa kuin sen ulkopuolella. Koin kuvien yksityiskohtaisen tarkastelun ja pohtimisen ennen abstraktimpaa osuutta antavan haastateltaville mahdollisuuden päästä sisälle aiheeseen ja tottua tulkintojen ja merkitysten sanallistamiseen haastattelutilanteessa. Haastateltavilta kysyttiin myös haastatteluun valikoituneiden kuvien sopivuudesta sekä mahdollisista muutoksista, joita haastateltava itse saattaisi tehdä valikoimaan. Tämä mahdollisti tutkijan näkökulmasta valitun visuaalisen aineiston sopivuuden reflektoinnin jo haastatteluvaiheen aikana.

Annoin haastattelun lopussa kaikille haastateltaville aikaa vapaaseen sanaan ja mahdollisten kysymysten kysymiseen. Koin tämän antavan haastateltaville mahdollisuuden ilmaista haastattelukokemuksen herättämiä ajatuksia ja tunteita sekä tuoda esiin mahdollisesti sivuuttettuja näkökulmia tai pohdintoja. Varasin myös aikaa ajatuksien purkamiseen virallisen nauhoitustilanteen jälkeen, mikä osoittautui tarpeelliseksi sekä itselleni että useille haastateltavista, vaikka jälkikäteen käydyt keskustelut eivät tuottaneetkaan tutkielmassa käytettävää aineistoa. Keskustelut informoivat eettistä ajattelua ja ohjasivat myös palautteen kautta haastattelurungon kehittymistä.

Haastattelujen jälkeen koin visuaalisen elisitaation toimineen haluamallani tavalla. Haastateltavat sijoituivat elisitaation kautta tulkintojen ja merkityksenantojen keskiöön ja siten oma asemansa ulkopuolisena tutkijana, ja mahdollisesti myös tutkijoihin liitetty auktoriteettiasema, liudentui. Sen sijaan, että olisin tulkinnut Pepejä yksin omista lähtökohdistani käsin visuaalisina symboleina, haastateltavien antamat merkitykset ja tulkinnat muodostavat analyysin kohteen.

Elisitaatio mahdollisti myös tiiviin yhteistyön ja sujuvan keskustelunomaisen haastattelutilanteen luomisen, sillä kuvat ja niiden tarkastelu tuntuivat madaltavan

haastateltavien kynnystä tuoda esiin omia pohdintojaan tai käsityksiään. Kuvien tarkoituksena oli toimia välineenä, jonka avulla sekä haastateltava että haastattelija voivat ohjata haastattelua ja tarttua huomiota herättäviin kohtiin. Haastateltavat lähtivätkin usein itsenäisesti viittaamaan kuviin tai elementteihin ennen kuin ehdin kysyä niistä, mikä osaltaan osoitti kuvien keskustelua aktivoivan ja ajatuksia stimuloivan luonteen. Oma-aloitteiset huomiot antoivat minulle mahdollisuuden reflektoida alkuperäisiä käsityksiäni ja havaintojani, joiden kautta kysymykset muodostuivat. Kuvien läsnäolo helpotti myös omaa työtäni tutkijana, sillä pystyin aina viittaamaan konkreettisiin elementteihin ja kuviin, jos haastateltava ei täysin tavoittanut kysymykseni päämäärää.

Haastattelujen ja visuaalisen aineiston yhdistäminen johti tilanteeseen, jossa kuvien tulkinta tapahtui yhteistyössä haastateltavien kanssa ja analyysi kohdistuu tuon yhteistyön tuottamaan verbaaliseen aineistoon. Visuaalisen elisitaation sisällyttäminen metodologiaan vei tutkielman fokuksen pois suoranaisesta kuva-analyysistä tai taiteen poliittisesta tulkinnasta ja käänsi sen vahvasti kohti diskurssianalyysia.

2.4 Diskurssianalyysi

Tutkielmani pyrkimys tuottaa emic-tason tietoa informoi vahvasti aineistonkeruun lisäksi myös analyysimenetelmän valintaa. Keruuvaiheen tuottama aineisto sisälsi sekä Pepe-kuvat, että litteroidut haastatteluaineistot. Visuaalisen elisitaation kautta haastateltavat toimivat kuvien pääasiallisina tulkitsijoina ja merkityksenantajina, minkä vuoksi erillisen kuva-analyysin tekeminen haastattelujen lisäksi olisi heikentänyt aineiston kontekstisidonnaista ja aikaan ja paikkaan nojaavaa luonnetta. Diskurssianalyysi soveltui siten parhaiten tutkielmani fokuksen säilyttämiseen ja halutun tiedon tuottamiseen.

Arja Jokisen, Kirsi Juhilan ja Eero Suonisen (2016) mukaan diskurssianalyysi on laajakirjainen ja joustava tutkimusnäkökulma, joka sallii huomattavan määrän erilaisia sovelluksia ja siten myös innovatiivisen otteen tutkimuksen teoreettiseen sekä analyttiseen vaiheeseen. Diskurssianalyysiin sisältyy itsessään erilaisia oletuksia kielen ja maailman välisestä yhteydestä, joista ensimmäinen, "oletus kielenkäytön sosiaalista todellisuutta rakentavasta luonteesta" on tämän tutkielman kannalta merkittävin. Heidän mukaansa kielenkäyttö on maailman kuvaamiseen soveltuvan välineen lisäksi sosiaaliseen ympäristöönsä vaikuttava merkityksellistämisen, rakentamisen ja muuttumisen jatkuva sykli, eli kieltä käyttäessään ihminen "konstruoii" sitä ympäröivää maailmaa, josta hän kertoo omassa kontekstissään. (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, 21.)

Diskurssianalyysin keskiössä on siis kontekstisidonnainen asioiden merkityksellistämisen prosessi ja näiden merkitysten vaikutus ympäröivään sosiaaliseen todellisuuteen. Käyttämällä diskurssianalyysia analyttisenä metodina haastatteluaineistossa ja yhdistämällä sieltä löytämäni annetut merkitykset visuaalisen materiaalin kanssa, pääsen suoraan tutkielmani tutkimuskysymysten ytimeen. Diskurssianalyysi auttaa vastaamaan minkälaisia symbolisia merkityksiä Pepe voi saada ja millä tavalla ne rakentuvat haastateltavien mielessä.

Jo haastattelujen litterointivaiheessa huomasin vastausten kohdistuvan joko yksittäisiin Pepe-kuviin tai yleisesti Pepen käyttöön protestien aikana tai niitä ennen. Usein yksittäisestä Pepestä tehdyt havainnot tai tulkinnat innoittivat haastateltavia kertomaan laaja-alaisemmin Pepen symboliikasta ja sen toiminnasta. Haastattelurunkoon sisäänrakennettu pyrkimys tuottaa monipuolista informaatiota Pepen toiminnasta ja konteksteista osoittautui siten toimivaksi.

Päädyn jakamaan haastatteluista saadut tiedot kahdeksaan kategoriaan, joista seitsemän olivat kuvakohtaisia ja kahdeksas edusti yleisiä Pepeen liittyviä vastauksia. Loin jokaiselle Pepelle oman dokumentin, johon kasasin kaikki vastaukset, jossa kyseinen Pepe mainittiin selkeästi. Yleisen tason vastauksia kokoavaan dokumenttiin toin kaikki vastaukset, jotka käsittelivät Pepeeä kokonaisuutena tai käyttivät yksittäisiä Pepejä osoittaakseen laajempia käsityksiä tai tulkintoja Pepestä ja sen käytöstä. Dokumenttien välillä oli siten myös päällekkäisyyksiä, jotka auttoivat minua hahmottamaan erilaisten Pepejen sisältämiä laajempia merkityksiä ja missä muodoissa nämä merkitykset ilmentyivät erilaisissa versioissa.

Litterointivaiheen ja aineiston kategorioimisen jälkeen keskitin huomioni haastateltavien käyttämiin sanavalintoihin kaikissa kategorioissa. Vastauksissa toistui usein kaava, jossa Pepen henkilöllisyys muodostettiin, henkilöllisyyttä selittävät elementit osoitettiin kuvasta ja sen konteksti avattiin usein kertomalla 2019- protestien tapahtumista, Hongkongin protestihistoriasta tai kuvassa esiintyvistä elementeistä, jotka olivat haastateltavien mielestä erityisiä Hongkongille.

Kaavamaisuuden havaittuani ja tutkimuskysymyksiäni ajatellen loin jokaiselle kategorialle Excel-taulukon, johon sisällytin haastatteluaineistosta löytyviä avainsanoja, joiden kautta Pepen toimintatapoja ja merkityksiä pystyi hahmottamaan. Vastauksien monipuolisen luonteen vuoksi en voinut luoda yhtä standardoitua taulukkoa, sillä huomasin nopeasti sellaisen sulkevan pois tärkeitä havaintoja erityisesti kuvakohtaisista vastauksista. Kuvat herättivät haastateltavissa erilaisia huomiota ja vastaukset saattoivat keskittyä esimerkiksi tunteeseen, esineisiin tai kuvan taustaan Pepen versiosta riippuen. Haastatteluaineiston monipuolisuus osoitti visuaalisen aineiston keruussa tehdyn valinnan sisällyttää laaja kirjo erilaisia Pepe-kuvia olleen toimiva, sillä eri kuvista saadut tulkinnat ja vastaukset täydensivät toisiaan.

Yleisessä kategoriassa pyrin taulukon avulla löytämään vastauksia laajempiin tutkimuskysymyksiin, kuten mikä Pepen rooli on protesteissa ja millä tavoin Pepeä käytetään. Yksittäisten kuvien kohdalla pyrin vastaamaan tarkempiin kysymyksiin, kuten mitä Pepe kuvastaa, mistä elementeistä kuva koostuu, mitä tunteita tai sanattomia viestejä kuvasta tulkitaan, mitä kyseisellä kuvalla pyritään sanomaan ja kenelle kuvien viestit on tarkoitettu. Pyrin sisällyttämään taulukkoihin mahdollisuuksien mukaan pelkästään kysymyksiin vastaavia avainsanoja, mutta tarvittaessa säilytin sanaa ympäröiviä lauseita, jos sen merkitys ei auennut ilman ympäröivää kontekstia.

Avainsanojen käyttäminen toimi erityisesti yleisessä kategoriassa, sillä sen sisältämät vastaukset olivat vähemmän uutisiin tai tarinoihin sidottuja, vaan enemmänkin laajempia tulkintoja ja käsityksiä Pepen toiminnasta. Yksittäisten kuvien kohdalla vastausten pelkistäminen avainsanoiksi oli haastavampaa kontekstisidonnaisuuden vuoksi. Avainsanojen kontekstivaatimukset sekä taulukoiden muutokset kuvien välillä kuitenkin toimivat osana analyysia ja toivat esiin aineistosta kuvien välisiä eroja ja Pepen symbolisen käytön monipuolisia mahdollisuuksia.

2.5 Tutkimusetiikka

Tutkimusetiikalla on keskeinen osa tieteellisen tiedon tuottamisprosessissa ja sen rooli korostuu erityisesti ihmistieteiden kentällä, jossa yksilöihin ja yhteisöihin liittyviä ilmiöitä tarkastellaan ja määritellään julkisesti. Ihmisten oikeuksia turvaavien ja tutkijan velvollisuuksia osoittavien lakien lisäksi tutkijan on otettava huomioon omalle alalleen ominaiset eettiset säännöt ja sopimukset. Ihmistieteiden tutkimuseettiset normit ohjaavat tutkimustyötä ja tutkijaa ammatillisella kentällä sekä vahvistavat yleisön kuvaa tieteestä itsestään. (Kuula 2006, 58–59.) Ihmisiin kohdistuvan tutkimuksen eettisiin perusperiaatteisiin kuuluu keskeisesti ”tutkittavien ihmisten itsemääräämisoikeus, vahingoittumattomuus sekä yksityisyyden kunnioittaminen” (Kuula 2006, 60). Tässä kappaleessa käsittelen tutkielmaani koskevia eettisiä kysymyksiä, lakeja ja ohjeistuksia, jotka toimivat tutkielmani kulmakivinä.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksen mukaan tutkijan vastuulla on kunnioittaa tutkimukseen osallistuvien henkilöiden ihmisoikeuksia sekä varmistaa tutkimuksen toteutuminen tavalla, joka ei aiheuta haittaa, riskejä tai vahinkoa tutkittaville. Ohjeistuksessa mainitaan ihmistieteisiin sijoittuvien tutkimusten sisältävän usein ennalta-arvaamattomia muuttujia, jotka voivat tehdä eettisten kysymysten ratkaisemisesta monimutkaisempaa. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta

2019, 7–8.) Ohjeistuksien ja lakien rinnalla oma harkintakykyni ihmistieteiden kentälle sijoittuvana tutkijana on siten avainasemassa haastateltavien suojelemiseksi.

Erityinen tietoisuus tutkielmaani koskevista eettisistä kysymyksistä heräsi matkani aikana todistaessani protestoijien ja poliisien välisiä konflikteja ja kuullessani informantiltani, kuinka poliisiväkivalta ja protestoinnista epäiltyjen mielivaltaiset pidätykset olivat todella yleisiä. Havaintojeni ja taustatietojeni kautta ymmärsin suojelun tason, joka olisi välttämätön tutkittavieni tuvallisuuden kannalta. Tutkielmani aiheen poliittisuuden ja arkaluontoisuuden vuoksi sekä haastateltavista että haastattelun suorittamispaikasta ja -tavasta ei voida antaa yksityiskohtaisia tietoja haastateltavien tunnistettavuuden minimoimiseksi. Kuula (2006, 131) huomauttaa myös haastattelutilanteesta luodun nauhoitteen sisältävän suoria tunnistetietoja haastateltavan puheäänien muodossa, mikä vaatii arkaluontoisissa aiheissa erillisen huomautuksen tutkijan vaitiolositoumuksesta aineiston suhteen. Sisällytin vaitiolosopimuksen, jossa sitoudun pitämään nauhoitetun ja litteroidun aineiston yksinomaan omassa käytössäni suostumus- ja tietosuojalomakkeeseen.

Ennen päätöstä osallistua haastatteluun, haastateltaville selvitettiin suullisesti heidän ymmärtämällään kielellä osallistumisen vapaaehtoisuus, suostumuksen antaminen ja mahdollisuus sen peruuttamiseen, oikeus keskeyttää osallistuminen missä tahansa vaiheessa, oikeudet tietoihin tutkimuksesta sen jokaisessa vaiheessa sekä haastateltavasta kerättävien tietojen käsittelyyn liittyvät yksityiskohdat (ks. Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 8). Kävin haastateltavien kanssa ennen haastatteluja myös eri mittaisia vähemmän muodollisia keskusteluita, joissa käytiin läpi tutkimuksen taustoja ja mahdollisia riskejä sekä vastauksia näihin riskeihin. Haastateltavat allekirjoittivat tutkielmaa varten laaditun suostumus- ja tietosuojalomakkeen, jossa yllä mainitut asiat esitettiin kirjallisessa muodossa.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta toteaa ohjeistuksessaan tutkittavien henkilöiden henkilötietojen julkaisemisen tutkimuksen yhteydessä olevan usein perusteetonta. Ohjeistus määrittelee henkilötiedoiksi kaikki suorat ja epäsuorat tiedot, joiden perusteella henkilö voi olla tunnistettavissa todennäköisesti käytettävien keinoin. Etnisyyttä ja poliittisia mielipiteitä kuvaavat tiedot kuuluvat ohjeistuksen mukaan erityisten henkilötietojen ryhmään, joiden käsittelylle on oltava laillinen perustelu. (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019, 11–12.)

Tietosuojalain 4 § 2 kohta sallii henkilötietojen käsittelyn jos ”käsittely on tarpeen tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten ja se on oikeasuhtaista sillä tavoiteltuun yleisen edun mukaiseen tavoitteeseen nähden” (Tietosuojalaki 1050/2018). Tietosuojalain 6 § 1 momentin 7 kohta toteaa erityisten henkilötietojen käsittelyn olevan perusteltua ”tieteellistä tai historiallista tutkimusta taikka tilastointia varten tehtävään tiedonkäsittelyyn” (Tietosuojalaki 1050/2018). 6§ 2 momentin mukaan erityisten henkilötietojen käsittelijän on

suoritettava ”asianmukaiset ja erityiset toimenpiteet rekisteröidyn oikeuksien suojaamiseksi” (Tietosuojalaki 1050/2018). Tutkielman aikana tapahtuva henkilötietojen käsittely perustuu edellä mainittuihin lakipykäliin.

Tutkielmani kannalta on erittäin olennaista tietää kaikkien haastateltavien olevan kotoisin Hongkongista, sillä tutkielma pohjautuu pyrkimykseen tuottaa tietoa paikallisesta näkökulmasta. Pepe the Frog-hahmo tutkittavassa muodossaan liittyy avoimesti Hongkongin poliittisiin protesteihin, minkä vuoksi haastatteluaineistossa on suuri poliittinen painotus ja se sisältää poliittisia mielipiteitä niin suorasti kuin epäsuorastikin. Mitään muita henkilötietoja ei ole perusteltua esittää tässä tutkielmassa ja vain tutkijalla on pääsy kyseisiin tietoihin. Kuulan (2006, 214–215) mukaan laadullisessa tutkimuksessa yksi keskeisimmistä tavoista vähentää tunnistettavuutta on aineistossa esiintyvien nimien tilalla käytettävät peitenimet. Jotta haastatteluaineiston lukeminen pysyisi sujuvana, valitsin haastateltavilleni yksilölliset peitenimet, joilla heidän sanomisiinsa viitataan niin tekstissä kuin suorissa sitaateissa.

Haastateltavien kansallisuuden ja nimien lisäksi muita henkilö- tai tunnistetietoja ei aineistonkeruuvaiheessa kysytty, mutta niiden esiintyminen haastatteluaineistossa haastattelun avoimen luonteen vuoksi oli odotettavissa. Kaikki haastatteluissa mainitut paikat, nimet, sukulaisuussuhteet, huomattavat ajankohdat ja muut mahdolliseen tunnistamiseen johtavat tiedot on jätetty pois litterointiprosessin aikana, jotta aineisto olisi mahdollisimman pitkälle pseudonymisoitua. Haastateltavien yksityisyyden suojaamiseksi ja turvallisuuden takaamiseksi nauhoitetut haastatteluaineistot ja litteraatit säilytetään Jyväskylän yliopiston suojatulla U: asemalla ja suostumus- ja tietosuojalomakkeet säilytetään Jyväskylän yliopistolla suljetussa tilassa. Henkilö- ja tunnistetietoja sisältävät suostumuslomakkeet ja haastatteluaineistot tuhotaan tutkielman valmistuttua kaikissa muodoissaan.

Tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistuksen (2019, 8) mukaan tutkijan on oltava tietoinen tutkimustilanteen mahdollisesti aiheuttamasta stressistä tai tunnereaktioista, joita tutkittavat voivat kokea ja tutustuttava tutkittavien kulttuurisiin, historiallisiin ja yhteiskunnallisiin taustoihin, jotta tutkittaville ei koituisi tarpeetonta haittaa tutkimustilanteessa. Tutustuttuani Hongkongin historiaan ja reflektoidessani omia havaintojani ymmärsin tutkielmani käsittelevän tapahtumia, jotka voivat tuoda haastateltavissa esiin huolestuneisuutta sekä negatiivisia muistoja. Kuula (2006, 63) korostaa tutkittavien kunnioittamisen olevan olennainen osa vuorovaikutussuhdetta, jossa henkistä vahinkoa pyritään välttämään.

Minimoidakseni haastateltavien mahdollisesti kokemia negatiivisia tunteita keskitin haastattelukysymykset Pepe the Frog-kuviin ja pidin ne avoimina, jotta haastateltava itse saisi päättää millä tavalla tai intensiteetillä vastaa kysymyksiin.

Pyrin tutkijan asemassa ymmärtämään haastateltaviani ja heidän näkökulmiaan, mutta pidättäydyin haastattelutilanteessa omien tunteitteni tai mielipiteitteni voimakkaasta ilmaisemisesta, jotta ilmapiiri pysyisi avoimena ja tilanteen fokus kohdistuisi haastateltavien omiin kokemuksiin ja merkityksenantoihin. Osa haastateltavista koki myös tärkeäksi käydä läpi sekä tutkielmaan että itse protestitilanteeseen liittyviä huolia ennen haastattelutilannetta ja sen jälkeen. Varasin tietoisesti runsaasti aikaa mahdollisille haastattelutilanteen ulkopuolisille keskusteluille, jotta haastateltavat eivät jäisi tutkimustilanteen mahdollisesti aiheuttamien ajatuksien ja tunteiden kanssa yksin.

Kuulan (2006, 206) mukaan on tärkeää huomioida myös kirjoitustyylin ja sanavalintojen merkitys tunnistettavasta aiheesta tai henkilöistä puhuttaessa, erityisesti tutkimuksen kohteena olevien henkilöiden vahingoittamisen tai jopa kokonaisen ihmisryhmän leimaamisen välttämiseksi. Tutkielmassani tunnistettavuus ulottuu Hongkongin alueelle, joka toimii tutkielmani kenttänä ja Pepe-kuvien kontekstina. Tutkielman tarkoituksena ei ole laatia tai esittää ulkopuolisesta asemasta käsin poliittisia, moraalisia tai eettisiä tuomioita protestitoimintaan osallistuvien tai sitä karttavien henkilöiden suhteen. Kirjoitustyylin on mukauduttava näihin eettisiin pyrkimyksiin.

Yksi tieteellisen tutkimuksen perusperiaatteista on tiedon avoimuus ja siten myös haastateltavillani on oikeus saada tutkimukseni tulokset tietoonsa. Alkuperäinen suunnitelmani oli lähettää tutkielma osallistujille sähköpostitse sen valmistuttua. Kiinan ja Hongkongin turvallisuustilanne erityisesti protestitoimintaa ja toisinajattelua kohtaan on kuitenkin tutkielman kirjoittamisen aikana huonontunut huomattavasti. Median mukaan (Tsoi ja Cho Wai, 2020) Hongkongissa otettiin käyttöön Manner-Kiinan määräämä uusi turvallisuuslaki, jonka perusteella esimerkiksi hallitusta vastustavaan protestitoimintaan osallistuminen tai kriittisten mielipiteiden levittäminen voi olla vankeusrangaistukseen tuomittava rikos. Vallitsevan tilanteen vuoksi protestitoimintaa käsittelevän tutkielman lähettäminen osallistujille olisi liian suuri riski tehdäkseeni jakamispäätöksen heidän puolestaan. Kaikilla osallistujilla on kuitenkin yhteystietoni, joiden avulla he voivat pyytää tutkimukseen liittyviä tietoja ja tuloksia itse, jos niin haluavat tehdä.

Kuula (2006, 26) toteaa tutkijoiden olevan lopulta itse vastuussa oman tutkimustyönsä eettisistä ratkaisuista. Ymmärrän tutkijan roolin sisältämän eettisen vastuun ja eettisesti kestävänn toiminnan merkityksen niin haastateltavien kuin itseni sekä koko tiedeyhteisön kannalta. Vakaan eettisen pohjan luominen tutkielmalle antaa mahdollisuuden tutkia arkojakin aiheita kaikkien osapuolien eduista ja oikeuksista tinkimättä.

3 TEORIA

3.1 Semiotiikasta ja visuaalisen lukemisesta

Semiotiikalla tarkoitetaan filosofista suuntautumista erityisesti viestintätieteissä, jossa huomio kohdistuu merkityksen muodostumiseen ja siihen liittyviin prosesseihin. Semiotiikassa tarkastellaan, miten merkki viittaa itsensä ulkopuolisiin asioihin. Tutkimuksen kohteina ovat viestin sisäiset rakenteet ja niiden väliset suhteet, joiden kautta viestin merkitys lopulta muodostuu. Semiotiikassa merkityksen muodostumiseen nähdään osallistuvan viestin tuottajan lisäksi myös lukija, joka tuo tulkintatilanteeseen omia kulttuurisia kokemuksiaan ja tuntemuksiaan, mikä osaltaan vaikuttaa tekstin tai kuvan tulkintaan ja merkitykseen. Viestin tarkoitettun merkityksen saavuttaminen voi vaatia siis tietynlaista kulttuurista ja kontekstisidonnaista lukutaitoa. (Fiske 2000, 61-62.)

Stuart Hallin mukaan visuaaliset eli ikoniset merkit, kuten kuvat ja piirrookset, sisältävät tulkittavissa olevia merkityksiä ja viittaa niiden ymmärtämiseen johtavaa tarkastelua ja tulkintaa sanalla "lukeminen" (2013, 5-7). Hall kuvaa merkkien tulkittamista prosessina, jossa kuvan lukija käyttää sekä mielensä sisäisiä konseptijärjestelmiä että kielellisiä rakenteita saavuttaakseen kuvan sisältämän viestin lukijan oman kulttuurisen kontekstin kautta (2013, 3-7). Kuvien voidaan siis ajatella olevan sanojen kaltaisia ikonisia symboleita, joita voidaan lukea katseen avulla ja joiden tulkintaan yksilöä ympäröivä yhteisö, kieli ja kulttuuri vaikuttaa.

Hallin käsitys visuaalisista ikoneista sanojen kaltaisina luettavina symboleina antaa mahdollisuuden lähestyä Pepeä omanlaisenaan tekstinä. Kirjainten sijaan Pepen merkit koostuvat kuvan visuaalisista elementeistä, jotka käyvät läpi samankaltaisen tulkintaprosessin, kuin kirjaimista muodostetut sanat ja lauseet. Hallin näkemyksen

mukaisesti voidaan siis puhutella Pepen tapauksessa kuvan katsojaa sanalla lukija ja purkaa erilaiset Pepe-kuvat osiin, kuten lauseet voidaan purkaa sanoiksi ja sanat kirjaimiksi merkitysten muodostumiseen osallistuvien elementtien hahmottamiseksi.

Hallin ajatus visuaalisen lukemisesta yhdistettynä semioottiseen lähestymistapaan luo tutkielmalle sen laajemmat tietoteoreettiset raamit. Semiotiikka soveltuu teoriapohjaksi Pepejen ja kerätyn haastatteluaineiston tarkasteluun, sillä se ohjaa etsimään merkityksen lähteitä, korostaa kulttuuri- ja historiasidonnaisuutta ja auttaa ymmärtämään kuvan, kuvien tuottajien ja lukijoiden välisiä suhteita sekä sanallisen haastatteluaineiston että visuaalisen materiaalin kohdalla. Tutkielmani keskeiset käsitteet kumpuavat myös semiotiikan (ks. Fiske 2000, 61–62) piiristä ja ne kytkeytyvät metodologisiin valintoihini, joiden tarkoituksena on keskittyä nimenomaan merkityksen löytämiseen ja ymmärtämiseen. Semiotiikassa esiintyvät kulttuuri- ja historiasidonnaisuuden ajatukset heijastuvat myös omaan kokemukseeni Pepejen lukemaan oppimisesta haastattelujen antaman kontekstin avulla.

Semiotiikka on myös läheisesti kytköksissä aiemmin esiteltyyn diskurssianalyysiin, sillä molemmat hyväksyvät ajatuksen todellisuudesta sosiaalisesti tulkinnallisena olentona. Diskurssianalyysin kiinnostus kielen kategoriointiin ja merkityksellistämisen prosesseihin on helppo yhdistää semiotiikan tapaan etsiä merkityksiä merkkien tulkinnan avulla. (Jokinen, Juhila ja Suoninen 2016, 210.) Tässä tutkielmassa semiotiikka teoriana tukee diskurssianalyysin käyttöä metodina ja ohjaa sekä haastatteluaineiston että kuvien tarkastelemista keskittymään Pepeistä löytyvien merkkien havaitsemiseen ja jäsentämiseen.

Semiotiikka toimii myös siltana Hallin kuvien lukemisen ja diskurssianalyysin välillä. Kuvissa yleiset kirjainmerkit korvautuvat visuaalisilla merkeillä, jotka sisältävät tulkinnanvaraisia merkityksiä. Siten haastateltavien avulla kuvista on mahdollista löytää erilaisia diskursseja, kategorioita ja vaikuttamisen keinoja, jotka taipuvat diskurssianalyysin tarkasteltavaksi.

3.2 Keskeiset käsitteet

John Fiskin mukaan erilaisten merkitysmallien ytimeistä voidaan löytää aina kolme keskeistä käsitettä, joiden kautta viestintää voidaan tarkastella ja ymmärtää. Merkityksiä tutkittaessa on huomioitava itse merkki, merkin kohde sekä merkin käyttäjät, joiden välisestä vuorovaikutuksesta viestintätilanne syntyy. Fiske määrittelee merkin aisteilla havaittavissa olevaksi fyysiseksi olennoiksi, joka viittaa itsensä ulkopuoliseen asiaan. Merkin käyttäjien on tunnistettava se merkiksi, tai muuten sen ei voida katsoa sisältävän viestiä tai merkitystä lukijalleen. Merkin

sisältämän viestin välittäminen ja tarkoitetun merkityksen saavuttaminen vaatii siten yhteisymmärrystä merkin käyttäjien välillä. (Fiske 2000, 62.)

Fiske esittelee semioottisen koulukunnan pioneerien Charles Peircen sekä Charles Ogdenin ja Ivor Richardsin kehittämiä merkin merkitsemisen malleja, jotka perustuvat merkin, sen käyttäjän ja ulkoisen todellisuuden välisiin vuorovaikutussuhteisiin. Peircen mallissa merkki viittaa tiettyyn kohteeseen ja herättää tulkitsimessa, joka koostuu merkistä ja käyttäjän kokemuksesta merkin kohteesta, jonkinlaisen vasteen. Ogdenin ja Richardsin malli noudattaa samankaltaista kolmikulmaista kaavaa, mutta heidän mukaansa symbolin (merkki) ja tarkoitteen (kohde) välinen suhde on ajatuksenvarainen. Symbolit vaikuttavat referensseihin (tulkitsin) ja referenssit taas vaikuttavat siihen, miten ihminen havainnoi maailmaa. (Fiske 2000, 63–65.)

Nämä vuorovaikutussuhteet ovat selkeästi havaittavissa Pepejä ja niiden käyttötarkoitusta tarkastellessa. Pepe on tässä tapauksessa merkki, joka viittaa muuhun kuin itseensä ja jonka esiintymismuoto vaihtelee sen käyttäjien tarkoitusperän mukaisesti, mutta kuitenkin tunnistetaan käyttäjiensä puolesta ja ymmärretään omassa kontekstissaan. Protestien puolesta ja vastaan olevat henkilöt, jotka toimivat symbolin tulkitsimina, ymmärtävät viestin, vaikka olisivatkin sen sisällöstä eri mieltä.

Merkitys ei ole muuttumaton, vaan viestintätapahtuman dynaamisen vuorovaikutussuhteen ja neuvottelun historiasidonnainen lopputulos, minkä vuoksi Fiske kysyy kirjassaan tulisiko ”merkitys” terminä korvata sanalla ”merkityksellistämisteko” (2000, 69). Suhteessa Pepeen ja sen käyttöön protesteissa, tämä merkityksellistämisen, tulkinnan ja jälleen uuden merkityksen luomisen sykli tulee voimakkaasti esille. Myöhemmin analyysiluvussa avaan Pepen eri versioiden ajallista ulottuvuutta protestien etenemisen rinnalla. Tämän muutosprosessin ja Pepen symbolisen luonteen kuvaamiseen Fiske ehdottama ”merkityksellistämisteko” sopii luontevasti. Termi myös sisältää diskurssianalyysin ja semiotiikan sisältämän ajatuksen merkityksistä sosiaalisesti konstruoituina syklisinä prosesseina ja sopii myös siltä osin tämän tutkielman keskeiseksi käsitteeksi.

3.3 Merkkiluokat

Edellä mainitussa osiossa viestintätapahtuman yhdeksi keskeisistä tekijöistä määriteltiin merkki, joka on vahvasti kontekstisidonnainen, itsensä ulkopuoliseen asiaan viittaava olio. Esittelen seuraavaksi Peircen merkkiluokkien mallin, joka pyrkii

selittämään merkkien välityksellä tapahtuvaa merkityksen siirtoa yksityiskohtaisemmin.

Mallissaan Peirce jakaa merkit kolmeen eri luokkaan, jotka sisältävät omat kolmijakonsa. Tässä tutkielmassa keskityn Peircen toiseen kolmijakoon, jonka mukaan merkit ovat jaettavissa ikoneihin, indekseihin ja symboleihin (Buchler 1955, 101–102.) Ikoninen merkki on jollain tavalla kohteensa kaltainen äänensä tai ulkonäkönsä puolesta, esimerkiksi valokuva ihmisestä on Fisksen mukaan selkein ikonisen merkin muoto. Indeksinen merkki on taas kytköksissä kohteeseensa jonkinlaisella todellisella suoralla yhteydellä. Tällaisina merkkeinä voivat Fisksen mukaan toimia ihmisen vaatteet tai muut fyysiset tunnisteet, jotka ovat sidottuna kohteeseen. Symbolinen merkki puolestaan saa kohteensa ja merkityksensä vain käyttäjiensä välisen kulttuurisidonnaisen sopimuksen, kokemuksen ja tottumuksen kautta, eli se ei itsessään muistuta tai ole kytköksissä mihinkään kohteeseen. Nämä kolme merkkiluokkaa eivät ole toisistaan erillisiä ja yhdestä merkistä voi löytyä jokaiseen luokkaan sopivia osasia. (Fiske 2000, 69–72; Buchler 1955, 101–102.)

Tarkastelen siis Hongkongin protesteissa esiintyvien Pepe-kuvien merkityksien muodostumista Peircen merkkiluokkien toisen kolmijaon mallin mukaisesti. Pyrin tunnistamaan kuvien sisältämät elementit ja asettamaan ne merkkiluokkiinsa sekä omien havaintojeni että haastatteluaineiston ohjaamana ja muodostamaan sen kautta käsityksen siitä, mistä Pepe saa symbolisen merkityksensä. Osassa kuvista löytyy myös kirjoitettua tekstiä, niin englanniksi kuin kiinaksikin, joita myös tarkastelen merkkiluokkien kautta symboleina. Haastatteluaineistosta löytyvien tulkintojen yhdistäminen visuaalisten merkkien kategorioimiseen tuo esille Pepeihin liittyvät monitahoiset merkityksenanto- ja tulkintaprosessit, jotka valottavat symbolin toimintaa protestikontekstissa.

Haastattelutilanteessa syntyi vuorovaikutussuhde tutkijan, haastateltavien ja visuaalisen materiaalin välille. Sieltä kumpuavat tulkinnat sisälsivät haastateltavien ansiosta paikallisen, kulttuurisen ja historiallisen näkökulman tutkijan systemaattisen, mutta ulkopuolelta sisään suuntautuvan katseen lisäksi. Pepe esiintyy kuvissa aina kontekstisidonnaisten elementtien kanssa, kuten esimerkiksi kyynelkaasun, suojarahusteiden tai virkapuvun kanssa, joiden kautta Pepe asetetaan sekä tiettyyn paikkaan, aikaan että rooliin. Näiden osasten läpikäyminen haastateltavien kanssa mahdollisti Pepe-kuvien sisällön ymmärtämisen tavalla, jota Peircen mallin mukainen merkkien kategorisointi systematisoi ja syventää.

4 ANALYYSI

Johdannossa esitetty ajatus meemien sisältämisestä rooleista ja niiden narratiivisista kyvyistä (ks. de Saint Laurent, Glăveanu ja Literat, s. 3–4) soveltuu erinomaisesti tämän tutkielman analyysiosion rakentamiseen. En suoranaisesti käytä heidän muodostamaansa rooliteoriaa tulkinnoissani, sillä artikkeli julkaistiin analyysivaiheen suorittamisen jälkeen, mutta sovellan sen luomaa viitekehystä jäsentääkseni Pepe-hahmoja ja tukeakseni haastateltavien tekemiä havaintoja. Heidän vastauksissaan Pepejen roolit tulevat niin selkeästi ja orgaanisesti esiin, että niiden käyttämättä jättäminen tekisi analyysistä vajaan. Hahmoista luettavissa olevat merkitykset ovat myös kiinni protesteissa ja niiden tapahtumissa, jolloin niiden muodostumisen hahmottaminen on helpompaa, kun ne voidaan käsittää roolihahmoina, jotka näkevät, kokevat ja kertovat tarinaa.

Pyytessäni haastateltaviani asettamaan kuvat haluamaansa järjestykseen, he jakoivat kuvat kahteen osaan, joista toinen kuvasti protestoijia ja toinen hallitusta ja auktoriteetteja. Tämä jako ”meihin” ja ”heihin” heijastaa yleistä protestien ja konfliktien roolijakoa, johon Pepe on kuvien kautta asetettu. Tein näistä kahdesta kategoriasta analyysiluvun keskeisen rakenteen, sillä roolijakojen sisällä olevat Pepet tukevat toisistaan tehtyjä havaintoja ja tulkintoja. Jako myös havainnollistaa tapaa, jolla haastateltavat hahmottivat kuvien välisiä suhteita ja selittivät auki Hongkongin protestitilannetta.

Haastateltavat asettivat järjestämistehtävässä ”me” kategoriaan kaikki muut Pepet, paitsi Carrien ja Poliisin. Näistä protestoijia esittävistä Pepeistä löysin haastatteluja analysoimalla kaksi alakategoriaa. Ensimmäisessä alakategoriassa kaksi Pepeistä, Kyynelkaasu ja Silmä, esiintyvät vahingoitetun protestoijan roolissa eli väkivallan uhrina. Toisessa alakategoriassa Lyhty- ja Graffiti-Pepet kuvaavat puolestaan toivoa ja vastarintaa, minkä voisi nimetä de Saint Laurentin, Glăveanun ja Literatin (2021) artikkelin mukaisesti sankarin rooliksi. Lähes kaikki ”me” kategorian

teemat yhdistyvät Pehmolelu-Pepessä, jota käsittelen kategoriaosuuden lopussa yhteen vetävänä hahmona.

Kuten avasin aineistoa ja diskurssianalyysia käsittelevässä luvussa, haastatteluaineiston analyysistä syntyi jokaista yksittäistä Pepeä koskeva taulukko, johon keräsin hahmon erilaisia ominaisuuksia koskevia avainsanoja tai lyhyitä sitaatteja hahmottaakseni merkkien kategorioita ja merkityksiä systemaattisella tavalla. Vaikka taulukot olivat avustava työkalu Pepejen sisältämien merkkien hahmottamiseen, sisällytän hahmokohtaisen taulukon jokaisen osion loppuun, jotta analyysiprosessin kulku tulisi näkyväksi. Taulukot tiivistävät tekstissä läpikäytyjä ideoita ja helpottavat erilaisten merkkien sisältämien teemojen muistamista. Käytän niitä myös analyysiluvun tekstin rytmittämiseen, jossa taulukko päättää yksittäisen Pepen analyysiosion ja sitä seuraa taas uuden hahmon analyysi.

Seuraavissa alaluvuissa 4.1 ja 4.2 käyn läpi yksityiskohtaisemmin kategorioiden sisältämiä teemoja viittaamalla kuviin haastatteluaineistosta tekemäni diskurssianalyysin avulla. Lopuksi alaluvussa 4.3 vertailen Pepe-kuvien pääkategorioiden sisältöä keskenään havainnollistaakseni Pepen toimintamahdollisuuksia ja monipuolisuutta symbolina. Tuon mukaan myös ajatuksen symbolien luomasta aikalinjasta luvussa, jonka tarkoitus on osoittaa Pepe-hahmojen mahdollistama reaktiivisuus protestien tapahtumiin.

4.1 Pepe Protestoijana eli "me"

Ensimmäinen uhrin rooliin sijoittuva kuva on Kyynelkaasu-Pepe (ks. sivu 10). Sillä on päässään kypärä ja päällään musta vaate. Pepen kasvoni on surullinen ja sen silmistä valuu kyyneleitä. Kuvan taustalla leijuu kyynelkaasusta muodostuvia savupatsaita. Nähdessään hahmon H3 kuvaili Kyynelkaasu-Pepeä erittäin yksinkertaiseksi versioksi, joka ilmestyi Whatsapp-applikaatioon protestien alkuaikoina, kun poliisi ryhtyi käyttämään kyynelkaasua protestoijia vastaan:

H3: "I think this is a very basic Pepe the frog and I think this one appears something similar age with... where the first or... I think this just the very early age that the police start to use teargas..."

Katsellessaan kuvia, haastateltavat luettelivat niistä elementtejä, joiden kautta Pepelle rakentui protestoijan identiteetti. Kaikki haastateltavat tunnistivat Kyynelkaasu-Pepen keltaisen kypärän ja mustan vaateen protesteihin osallistuvien ihmisten tyypillisiksi varusteiksi. Niiden lisäksi haastateltavat ottivat esiin kaasunaamarin elementtinä, joka puuttui kuvasta kokonaan:

H3: "...of course very typical portrayal of protester black clothes, yellow helmet but at that time you can't see the mask hanging so it start that late, it's not very recent I think it's already a few months ago..."

H1: "... the one with the teargas it certainly reminds me a lot of the situation because you can see like a whole sea of people all wearing the same hardhats and almost everyone with a gasmask there so yeah it reminds me very much, maybe something like PTSD or something but yes it does remind me a lot."

Liittämällä mielessään puuttuvan kaasunaamarin Pepeen, haastateltavat huomioivat kuvassa näkyvien asioiden lisäksi myös siitä puuttuvia elementtejä hyödyntämällä omia kokemuksiaan ja muistikuviaan kuvaa lukiessaan ja tulkitessaan. H1 täydensi kuvan kontekstia omalla kertomuksellaan näkemästään kypärillä ja kaasunaamareilla varustetusta protestoijien merestä, kun taas kaasunaamarin puuttuminen sai H3:n pohtimaan syvemmin Pepen sijoittumista protestien aikalinjalle.

H4 puolestaan tarkensi kypärän merkitystä omassa tulkinnassaan kertomalla keltaisen värin olevan symboli Hongkongin vallankumoukselle. Kypärä ei ollutkaan vain suojaruste, vaan sen keltainen väri yhdistyi haastateltavan mielessä poliittiseen ideologiaan:

H4: "I think this one is just talking about the teargas, so yellow caps yeah it's the symbolic color of the revolution..."

H4 toi esiin värin merkityksen kypärän yhteydessä ja siten laajensi kypärästä luettavien merkityksien määrää. Keltaisen värin merkityksellistäminen vaati kuitenkin hyvää pohjatietoa Hongkongin politiikasta ja protestihistoriasta. Ilman tuota kontekstia, keltaisuus kypärässä olisi vain kypärän ominaisuus ilman sen suurempaa merkitystä. Haastateltavan esiin tuoma linkki keltaisen värin ja demokratian kannattamisen välillä on myös erityisen tärkeä esimerkki omasta merkkien lukemaan oppimisen prosessistani. Huomasin hiljalleen katseeni teroittuvan tiedon karttuessa ja löytäväni aiempaa enemmän mahdollisia merkityskohteita Pepe-kuvista.

Peircen merkkiluokkien teoriaan (ks. s. 29–30) asetettuna Pepelle puettu kypärä ja musta vaate toimivat indekseinä, joita tulkitsemalla kuvan lukija voi ymmärtää Pepen identiteetin olevan protestoija. Haastateltavat olivat itse todistaneet näiden varusteiden käyttöä protestikontekstissa ja ne olivat näkyvä elementti myös mediakuvastoissa. Varusteet siis sisältävät suoran visuaalisen yhteyden protestoijiin ja heidän identiteettiinsä. Tästä Pepestä puuttuva kaasunaamari esiintyy myöhemmin toisissa versioissa ja niissä sekin toimii indeksisenä merkinä ja identiteetin rakentajana.

H4:n tulkinta kypärän keltaisen värin poliittisesta merkityksestä kuitenkin syventää kypärän merkitystä ja mahdollistaa sen toiminnan myös symbolisena merkinä. Symbolin tulkinta perustuu tässä tapauksessa Hongkongin

protestihistoriasta kumpuavasta yhteisymmärryksestä. H1 toi aiheen esiin lukiessaan kuvaa Lyhty-Pepestä, jonka paitaan oli laitettu keltainen rintanauha:

H1: "...so as you can see this one is Pepe with ribbon on the left chest this one is the continuation of the Umbrella revolution so the yellow ribbon or in *Cantonese* means uhh "one who wants... umm who fights for democracy" basically. It's not too accurate but it is a good umbrella term for simple classification I would say..."

Kypärä ja sen keltainen väri toimivat hyvänä esimerkkinä merkkiluokkien dynaamisesta luonteesta. Keltaisuuden merkki asettuu ainoastaan symboliluokkaan, sillä sen tulkitseminen vaatii paljon kulttuurista ja historiallista tietoa sovitusta merkityksestä. Kypärä puolestaan kuuluu esineenä ja varusteena ensisijaisesti indeksiluokkaan viitaten suoraan protestoijiin. Toisin sanoen keltainen kypärä on indeksinen merkki, joka sisältää myös symbolisen merkin ja toimii siten yhtä aikaa molempina erityisesti tilanteissa, joissa lukija on tietoinen kontekstista ja historiasta.

Toinen esimerkki merkkien monipuolisuudesta löytyi haastateltavien tarkastellessa kuvan muita elementtejä. Kyynelkaasu-Pepen kasvojen todettiin haastatteluissa esittävän surua ja itkemistä. Kyynelkaasu ja kasvoilla valuvat kyyneleet toimivat vahvasti tulkinnallisina merkkeinä. Haastateltavat tulkitsivat kyynelkaasun kuvastavan poliisien harjoittamaa liiallista voimankäyttöä, ja Pepen kyyneleiden demonstroivan kaasun aiheuttamaa fyysistä reaktiota. Kaksi haastateltavista nosti kuitenkin esille kyyneleitä koskevan toisenlaisen tulkinnan, jossa kyyneleet eivät olleet vain reaktio kaasuun, vaan Hongkongissa vallitsevaan poliittiseen konfliktiin ja poliisien harjoittamaan väkivaltaan:

H1: "Right, uhh this one this would be the one of the early ones as well. This is the one with teargas grenades because uhh I think originally Pepe the frog was crying already, but it was a symbol like the police shot way too much teargas canisters than it is necessary."

H3: "...you can see black gas that are emitted from the bottom to the top and Pepe the frog is crying and tearing. I think in this thing it portrayed two things, first physically is they're tearing because of the teargas but think deeper, is not just you know teargas, because maybe they are a little bit sad or sorrow of the things happen that the things that are, that people that have been suicide due to the political reason."

Kyynelkaasun kautta haastateltavat rakensivat myös ajatusta yhtenäisyydestä protestitoiminnassa olevien ihmisten välille. Pepestä luettujen merkitysten mukaan kyynelkaasulle altistaminen on tehty poliisin toimesta kollektiivisesti protestoijille, ja he ovat kokeneet sen aiheuttaman tuskan toisiaan yhdistävien aatteiden puolesta. Jos kyynelkaasukokemusta ei ole, ryhmään kuuluminen on kyseenalaista. Siten kyynelkaasun kokemisen voidaan ajatella olevan tietynlainen riitti tai pääsylippu ryhmän sisälle todelliseksi protestoijaksi:

H4: "...people say that if you haven't smelled teargas a time you shouldn't say you are a protester and that means that because if you haven't smell teargas you're not in the protest side. You're not in the event you're just posting on Instagram and say oh I support it and

just sharing all the news and that's crap and a kind of indicator, if you smell teargas at least once you can call yourself a protester."

Haastateltavat osoittivat tulkinnallaan kyynelkaasun ja kyynelten olevan luonteeltaan konkreettisia kuvauksia protestien tapahtumista ja protestitoimintaan liittyvistä kokemuksista. Tämän tulkinnan kautta merkit luokitellaan indekseiksi. Ne ovat kuitenkin samaan aikaan myös monitahoisia symbolisia merkkejä, joiden tulkinta avaa Hongkongin tapahtumia koskevia tunteita ja mielipiteitä protestoijan identiteetin näkökulmasta.

Pepen kasvopiirteet ja ilmeet olivat haastateltavien mukaan erittäin samastuttavia ja voisivat koskettaa useita erilaisia henkilöitä. H3:n mukaan Kyynelkaasu-Pepelle ei ole suoraa inspiraatiota uutisista tai vastaavista medioista, joista se olisi kopioitu tai mallinnettu. Tällä haastateltava viittaa Carrie- ja Poliisi-Pepeihin, joiden kopiomaisuuteen paneudun tarkemmin alaluvussa 4.2. H3 ajatteli, että Pepestä on rakennettu protestoijan ideaalinen standardi versio, joka heijastelee protestoijien ajatuksia ja esittää heitä:

H3: "... there's no picture or snapshot taken by media that are people tearing with the teargas, but they have reflected the inner of what is the protesters say and then put it in a Pepe and create idealistic Pepe the frog to portray protesters..."

Kyynelkaasu-Pepestä tehtyjen tulkintojen perusteella Pepe identifioitiin demokratiaa kannattavaksi protestoijaksi, joka on auktoriteettien harjoittaman väkivallan kokija, Hongkongissa nykyään vallitsevan tilanteen surija ja poliittisen ahdistuksen kourissa kyynelehtivä henkilö. Tämä versio Pepestä nähtiin kuvauksena varhaisvaiheen protesteihin osallistuneiden ihmisten elämästä ja kokemuksista. Tulkinnat rakentuivat Pepeen liitetystä merkeistä, jotka viestivät Hongkongin menneiden ja nykyisten protestien tapahtumista ja niihin osallistumiseen tarvittavista varusteista. Pepestä on luotu protestoijien ajatusten ja ideoiden henkilöitymä, niin sanottu malliprotestoija ja kanssakokija, joka kantaa tuntemuksia ja kokemuksia kuvastavia merkkejä päällään.

Identiteetti	Elementit	Verbit	Tulkinta	Käyttötarkoitus
<ul style="list-style-type: none"> • Typical portrayal of protester 	<ul style="list-style-type: none"> • Teargas grenades • Teargas (x3) • Smoke • Black gas • Tearing • Yellow helmet (no gasmask) • Yellow caps • The helmet • Black shirts • Black clothes • A scarf 	<ul style="list-style-type: none"> • Crying 	<ul style="list-style-type: none"> • Pretty frequently used... pretty self-explanatory • Certainly reminds me a lot of the situation • So common like people don't react to that • Pepe the frog is very sad because it's full of tears... because teargas can have tears and people relate to them all • Sorrow and sad things I think it recalls me something like that • Talking about the teargas 	<ul style="list-style-type: none"> • Reflected the inner of what is the protesters say • Create idealistic pepe the frog to portray protesters

Taulukko 1: Kyynelkaasu-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

Silmä-Pepe on toinen uhrin roolissa oleva hahmo (ks. sivu 15). Valkoisella taustalla olevan Pepen toinen silmä vuotaa verta ja toisessa näkyy pieni kyynel. Pepe pitelee veristä silmää kädellään ja sen alapuolella lukee teksti "Eye4HK". Kaikki haastateltavat tunnistivat ainakin yhden, ellei useampia protestien aikana tapahtuneita tilanteita, joissa poliisin ampuma kumiluoti oli puhkaissut paikallaolijan silmän. Erityisesti H1 ryhtyi avaamaan kuvan synnyttäneiden tapahtumien kontekstia:

H1: "This was the one time where I think around August actually, June or August... it was one time where outside police station I think in city center of Hong Kong in Tsim Sha Tsui, one police officer from the balcony of the police station shot at uhh... I think it's a girl, first aider, a medic, she was packing her stuff next to a bus stop and randomly she got shot right through the protective goggles and she got hit right in the eye as well. But actually, this is not the first instance I think in June 12th already one teacher was yelling at the police and one officer used a beanbag round to shoot her right in her left eye as well."

Haastateltavien ensimmäinen havainto oli siis verinen silmä, joka hyvin pelkistetyssä ympäristössään kiinnitti myös oman huomioni herkästi. Verinen silmä on kuvan monipuolisin merkki, joka toimii samanaikaisesti sekä Pepen identiteetin tunnisteena että viittaa poliisiväkivaltaan ja sen seurauksiin. Peircen merkkiluokkiin asetettuna verinen silmä voidaan kategorioida indeksiseksi ja symboliseksi merkiksi. Valokuva silmänsä menettäneestä ihmisestä protestien keskellä olisi ikoninen merkki, mutta Pepeen liitettyinä piirrettyinä versiona jäljelle jää tapahtumaan viittaava kontekstisidonnainen indeksinen ja symbolinen puhjennut silmä.

Indeksisenä merkkinä silmä kuvaa protesteissa tapahtunutta tiettyä loukkaantumistilannetta ja on siten fyysinen tunniste, joka määrittää Pepen rooliksi uhrin. Pepen identiteetti on tässä kuvassa muita liudentuneempi silmänsä vahingoittaneiden uhrien epäselvän statuksen vuoksi. Myös Pepe itsessään on tavanomainen Pepe ilman vaatetusta tai välineitä, jolloin ainoa hahmon tunniste on puhjennut silmä ja sitä pitelevä käsi. Haastateltavien kertomusten perusteella Pepen tarkempi määritelmä voisi olla vain "uhri" tai jopa "sivullinen uhri", sillä protestoijien lisäksi muutkin ovat loukkaantuneet protestien yhteydessä.

Silmä symbolisena merkkinä rakentuu haastateltavien tulkinnoista, joissa silmän nähtiin kuvastavan poliisien väkivallankäyttöä ja rikkomuksia muita ihmisiä vastaan. Silmäänsä pidellessään Pepe esittää kaikkia niitä, joita protestit ja hallituksen vastaus niihin ovat satuttaneet. Silmä-Pepen nähtiin olevan melko tarkastikin identifioitavissa oleva henkilö mediahuomiota saaneisiin tapauksiin yhdistettynä, mutta kuitenkin edustavan laajemmin kaikkia poliisiväkivallan uhreja. H1 käsitti Silmä-Pepen luomisen ja käyttämisen reaktiona poliisiväkivaltaan:

H1: "...it is very situational and it is more like a reaction to the time where people basically got their eye shot out like... I think one teacher, one first aider and also one Indonesian reporter who got blinded on her right eye."

Muistan nähneeni yhden näistä ampumistapauksista televisiosta vieraillessani Hongkongissa. Verinen silmä ja maassa makaava nainen näytettiin useaan otteeseen tapahtuman jälkeen ja huomasin yleisen ilmapiirin kiristyneen tapauksen jälkeen. Lähes välittömästi tapauksen jälkeen Silmä-Pepe ilmestyi nettiin ja lähti leviämään. H3:n mukaan tämä versio oli ehkä uusin ja laajimmalle levinnyt Pepe, minkä hän oli nähnyt. Haastateltavan mukaan silmien ampumisten kausi oli aika, jolloin Pepeä käytettiin eniten:

H3: "... the police said it's not our fault and of course it causes a lot of violence afterward and conflict, and I think this is the time where pepe the frog is applied the most, were eyes for HK..."

Eye4hk teksti on toinen kuvaan lisätty elementti. Se on puolestaan suora viittaus tapahtumaan ja myös netissä levinneen kuvatempauksen tunniste, jonka tarkoituksena oli levittää tietoa tapauksesta ympäri maailman. Ihmiset poseerasivat kuvissa silmälapun kanssa ja liittivät kuvaansa tunnisteeseen #eye4hk. H1 tulkitsi tekstin viittaavan kuuluisaan "silmä silmästä" sanontaan, joka saa uuden merkityksen silmien menettäneiden ihmisten vuoksi:

H1: "So this Eye for HK means an eye for an eye of course, it is like while people are always talking about being peaceful and rational, sometimes like we are having too much, this is way too much to stay silent and there must be some action taken so... you may say this eye for HK is like and eye for an eye, not physically beating up that police officer of

course, but that perpetrator the one who pull the trigger must pay the price and at least go to jail that is the theme.”

Eye4HK teksti sisältää siis vetoituksen poliisien rankaisemiseksi, kuin myös haasteen aktiivisempaan ja konkreettisempaan toimintaan hallitusta ja poliisia vastaan. Teksti eroaa muiden merkkien luonteista suoran kielellisyytensä vuoksi, mutta se on kuitenkin osa kuvaa ja sillä välitettyjä merkityksiä. Koska teksti on täysin kulttuurisidonnainen ja ihmisten välisten sopimusten luoma merkitysjärjestelmä, lasken sen osaksi symbolisia merkkejä.

Vaikka Eye4HK-teksti sisältää huomattavan paljon tietoa niille, jotka pystyvät sitä tulkitsemaan, H4 kertoi kuitenkin verta vuotavan silmän näkemisen riittävän tapahtuman muistamiseen:

H4: “Well I seldom heard about this hashtag, but I mean as long as we see the blood shedding and the bleeding on the eyes, we will still remember the incident.”

Kuva olisi siis haastateltavalle täysin ymmärrettävä ilman tekstiäkin. Haastateltava on niin lähellä verisen silmän ymmärtämiseen tarvittavaa kontekstia, että kirjalliset ja sanalliset symbolit eivät ole tarpeellisia. Konteksti tai mahdollisuus siihen tutustumiseen saattaisi kuitenkin kadota tekstin mukana niiltä englantia ymmärtäviltä, jotka eivät ole tietoisia protestien tapahtumista. Protestikontekstissa tekstin sisällyttäminen laajentaa viestien yleisöä huomattavasti, myös kansainvälisellä tasolla.

Kokonaisuutena kuvasta voidaan siis lukea poliisiväkivallan muoto ja konteksti, Pepen rooli uhrina sekä poliisiin suivaantuneiden kansalaisten tunne- ja tahtotila. Silmä-Pepe sisältää haastattelujen perusteella hieman vähemmän tulkinnallisuutta ja epäsuoria viittauksia historiaan tai protestien lähtökohtiin kuin muut Pepet. Versio on enemmänkin suora kertomus juuri sattuneesta poliisiväkivallasta ja vaatimus silmän puhkojien vastuuseen saattamisesta. Vain muutaman ikonisen ja symbolisen merkin lisääminen Pepeen loi roolihahmon kautta luettavan kertomuksen protestien tapahtumista ja niiden seurauksista.

Silmä-Pepen yksinkertaisuus ja nopea ilmestyminen ihmisten käyttöön demonstroi Pepen käyttökelpoisuutta ja tehokasta leviämiskykyä protestisymbolina. Pepe mahdollisti poliisin väärinkäytöksen taltioimisen ja tiedon levittämisen helpoilla muutoksilla valmiiksi olemassa olevaan kuvaan. Protesteja ja niiden selviämistä ajatellen on yleisesti tärkeää saada maailmalle tieto vastapuolen rikkomuksista mahdollisimman nopeasti. Pepen käyttäminen tukee protestitoimintaa tekemällä viestinnästä helppoa ja reaktiivista.

Identiteetti	Elementit	Tunne	Verbit	Tulkinta
<ul style="list-style-type: none"> • A girl • First aider • Medic • Teacher • A girl, a woman protester • Some Hong Kong protesters • International journalists • People... got their eye shot out 	<ul style="list-style-type: none"> • The blood shedding • Bleeding on the eyes • The details • Tears • Wounded eye • Very sad face • Eye is bleeding • The eye • Eye 4 HK 	<ul style="list-style-type: none"> • Very sad (x2) • Painful • Emotional 	<ul style="list-style-type: none"> • Actions like the one with covering the eyes • Holding the eye • As long as we see... we will still remember the incident 	<ul style="list-style-type: none"> • Police aiming at the eyes of the protesters is like a very common tactic they use • Eye for HK means an eye for an eye of course • That perpetrator the one who pull the trigger must pay the price and at least go to jail • Very situational and it is more like a reaction • It's for the protester that got shot by her eyes

Taulukko 2: Silmä-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

Sankarin roolissa esiintyvistä Pepeistä käsittelen ensimmäisenä Graffiti-Pepeä (ks. sivu 12). Mustalla maalilla graffitoitu Pepe esiintyy päässään hattu ja silmillään suojalasit. Pepe kannattelee kädessään palkkia, jossa lukee tekstiä. Pepen identiteetti rakentuu jälleen protestoijiin yhdistetyn vaatetuksensa perusteella. Kuvassa näkyvät indeksiset merkit, eli kypärä ja suojalasit, muodostavat tyypillisen protestiasun:

H1: "...here's a Pepe the Frog with a hardhat and more typical protester costume..."

H2: "And this one is also Pepe the Frog with the helmet, and I think is the glasses there and it's the look of the protesters..."

Pepe sijoitettiin yksinkertaisen vaatetuksen ja esineistön kautta jälleen protestin alkupuoleen. Graffitin fyysinen paikka asematunnelissa muistutti H1:tä protestien alkupuolen tapahtumasta, jossa sivullisten kimppuun hyökättiin epäilyttävän tahon toimesta metrossa. H3 taas asetti Graffiti-Pepen aikaan ennen poliittisen tilanteen eskaloitumista Pepen varusteiden sekä paikan puhtauden perusteella:

H1: "And this one "hope" so I think this is inside a metro station in Hong Kong actually. It was after the police shut off the metro and metro company refused to give the CCTV video, basically when the triads attacked bystanders, they attacked everyone."

H3: "Let's see the graffiti... I think this issue is still not too severe yet, because Pepe the frog is wearing normal yellow helmet without gear without the mask and things, it's still not severe yet. I think it's very beginning of the movement, and you can see the tunnel is very clean so even the Lennon wall wasn't set up yet, so I think it's a very initial point of the movement that the girls with the blind eyes wasn't being shot yet and Carrie Lam hasn't withdrawn the bill yet, still how do you say quite reversible situation at that point."

Kuvan toinen elementti on Pepen pitelemä teksti, jonka kaikki haastateltavat käänsivät tarkoittamaan toivoa (hope). Pepe on ensisijaisesti tavanomainen protestoija, mutta tekstin ansiosta rooli tarkentuu sankariksi, joka ylläpitää liikkeen toivoa ja vastarintaa. Pepeen liitetyt indeksit kertovat lukijalle kuka kantaa viestiä ja siten ne määrittelevät kenelle toivoa pyritään antamaan, tai kenen toivoa yritetään vahvistaa. H3 kuvaili Pepeä positiivisemmaksi, kuin muita tarkastelemiaan Pepejä. H1 tulkitsi Pepen muistutukseksi vastarinnan merkityksestä ja parempaan uskomisesta:

H3: "I have seen graffiti in pedestrian tunnels, Pepe the frog similarly. Actually, this Chinese word is "hope" you know I think this pepe is more positive, it's more positive than the other things I have mentioned..."

H1: "I would say this is like one of the brighter images of Hong Kong even we may be in a pretty bad spot right now... it is like reminding people don't always look at yeah oh we are getting screwed, we are getting beat up every time, but always we should have hope for what is coming and we should always have hope on what we are doing."

Muista Pepeistä poiketen, Graffiti-Pepen kasvoilla on selkeästi positiivinen ilme. Kysyin H2:lta Pepen kasvoniilmeestä ja tämä kommentoi sen olevan yksi kannustusta luova elementti:

H2: "I see this as supporting because not only the Pepe the frog but the characters out there because it says "hope" that's why it makes this picture very hopeful and supportive."

Haastateltava näki hymyn olevan osa viestin positiivisuutta, mutta koki tekstin olevan kuitenkin pääosassa toiveikkuuden ja tuen ilmapiirin luomisessa. Yhdessä hymy ja teksti loivat haastateltavien kokeman positiivisuuden kuvaan. Kuten Silmä-Pepen kohdalla, teksti luokitellaan symboliseksi merkiksi. Pepen hymyn merkitys aukesi tekstin sisältämän viestin kautta, jolloin merkin tulkitseminen vaatii tekstin ymmärtämistä. Asetan hymyn siten myös symboliseen kategoriaan.

Protestien kannalta mielenkiintoinen tulkinta graffitista tuli esiin H4:n pohtiessa taiteen tekemistä ja sen mahdollisia seurauksia. Haastateltavan mukaan voisi olla vaarallista esittää julkisesti hallitusta vastustavia mielipiteitä ja sen vuoksi graffitoiminen on erityinen riski:

H4: "I think it would be a stronger sense of the movement because every time when people are doing the graffiti on the wall they are risking. They want to make a lot of propaganda to draw public attention but at the same time they may face some pro-government people who will have direct conflict... every time when I see the graffiti I will just stand and look for some time because it is very valuable, not money, it is precious to see the form of arts."

Graffitin maalaaminen on siis haastateltavan mielestä merkityksellisempi teko, verrattuna esimerkiksi anonyymien Whatsapp-tarran levittämiseen, sillä se sisältää

riskin avoimesta konfliktista. Riskin kasvaessa kasvaa myös haastateltavan kokemus poliittisen liikkeen toiminnasta. Pepen arvo taiteellisena ja poliittisena kannanottona nousee ja siten myös sen toimintatapojen monipuolisuus. Pepe liikkuu vaivatta virtuaaliselta kentältä fyysiselle kentälle ja mahdollistaa siten erilaisia intensiteettejä lähetettyihin viesteihin.

Graffiti-Pepe herätti H4:lle halun osallistua ja tukea protestia, huolimatta omista epäilyksistä lopputuloksen suhteen:

H4: "Well actually I don't have great hope about the movement indeed, but I just feel like if someone who is striking for this movement I should be involved like- I should I have to help for this one because I think like everyone do a little things and you can make some power but just I don't think, I am a bit pessimistic about the results."

Pepen maalanneen henkilön ottama riski osaltaan inspiroi osallistumaan liikkeeseen ja tekemään edes pieniä asioita demokratian puolesta. Kaikkiaan Graffiti-Pepen koettiin olevan positiivinen ja inspiroiva kuva, vaikka yksi haastateltavista koki sen sisältämän viestin olevan vähemmän autenttinen. Haastateltava koki toivon olevan kaunis ajatus, mutta ei enää riittävän konkreettinen keino vaikuttaa Hongkongin tilanteeseen.

Identiteetti	Elementit	Tulkinta
<ul style="list-style-type: none"> • Protester 	<ul style="list-style-type: none"> • Hope (x3) • Chinese letter is "hope" • Hardhat • The helmet • Normal yellow helmet • The glasses • More typical protester costume • The look of the protesters • Without gear without the mask and things 	<ul style="list-style-type: none"> • Brighter images of Hong Kong • It's more positive • It is like reminding people...we should always have hope on what we are doing • It is a little bit too fake... we need something more concrete than just hope • Supporting...says "hope"...very hopeful and supportive

Taulukko 3: Graffiti-Pepen avainsanat- ja lauseet haastatteluista.

Toinen sankareista on lyhtyyn piirretty Pepe (ks. sivu 11). Lyhty-Pepe on kiinni hohtavassa lyhdyssä ja se on kohottanut nyrkkinsä ilmaan. Sen päässä on kypärä, päällä musta paita ja sen rinnassa on vaalea nauha. Pepen kasvoniemi on intensiivinen ja uhmakkaan oloinen. Kypärä ja paita herättivät huomattavasti vähemmän kommentteja tämän Pepen tarkastelussa, minkä oletan johtuneen haastattelun etenemisestä ja tiedon karttumisesta. Haastateltavat eivät kokeneet tarpeelliseksi kerrata jo valmiiksi tunnistettuja elementtejä ja olettivat minunkin tietopohjani kasvaneen haastattelun aikana. Vaatteet toimivat tässäkin Pepessä identiteettiä

osoittavina indekseinä, joiden tunnistamiseen omakin silmäni oli jo tässä vaiheessa harjaantunut.

Eniten huomiota herätti Pepen taustana toimiva lyhty. Tietämättä mitään lyhdystä ja sen merkityksestä oma oletukseni näki lyhdyn vain koristeellisena ja taiteellisena versiona tavanomaisesta protestikyltistä tai lipusta, jota protestoijat kantaisivat mukanaan marsseilla. Haastateltavat kuitenkin avasivat lyhdyn kulttuurihistoriallista kontekstia ja sen kautta Pepestä luettavat merkitykset laajenivat huomattavasti:

H2: "Yeah it's actually from the autumn festivals people use these lanterns because it's very traditional... it's made of paper and fires like that. Yeah and since the protest, I think in the mid-autumn festival still happened in the protests, and therefore people just draws like to promote protests, and I think other than promotion it is a bit of art, artistics yeah something like that."

H1: "Yes actually these lanterns are pretty popular still, you can get them in Taiwan when you go to visit, usually in tourist spots they have this lanterns because, I think this lantern thing is actually the... it is like making a wish, this sky lantern you can light it up and it will float to the sky, and you usually write your wishes on it like maybe getting a good grade in university, getting some good news, maybe girlfriends, gifts. So if you put pepe here I think it means the wish or goals here of having the protest actually making a change in Hong Kong to realize. So by putting this here is like using some traditional symbols like lanterns for hope so that in the context people who are familiar with them, mostly Hong Kongers I would say and Taiwanese as well, they will understand that this is like a symbol of hope but more subtle instead of just writing hope on it."

Lyhty on siis osa laajempaa kulttuurista festivaalia, jossa sen tarkoituksena on toimia toiveiden, haaveiden ja hyvän onnen alustana. Lyhtyjen alkuperäinen merkitys tekee Pepen asettamisesta lyhdyn pinnalle erityisen merkityksellisen niille, jotka tietävät sen merkityksen. H2 tulkitsi Pepen lisäämisen syyksi protestin promotoimisen, mutta koki sen olevan myös taiteellista ilmaisua. H1 taas katsoi lyhdyn merkityksen yhdistyvän protestiteemaiseen Pepeen ja hienovaraisesti viittaavan toiveeseen protestien onnistumisesta ja paremmasta tulevaisuudesta. Lyhty voidaan siten laskea mukaan Pepen kanssa esiintyviin symbolisiin merkkeihin.

Haastateltavat kertoivat myös keltaisen nauhan historiasta. H2:n mukaan nauha viittaa aikaisempaan "Sateenvarjovallankumous"-protestiliikkeeseen, jonka aikana protestoivat ihmiset käyttivät keltaisia nauhoja osoittaakseen tukensa liikkeelle. Sinisiä nauhoja käyttivät taas hallitusta ja Manner-Kiinaa kannattavat ihmiset:

H2: "... there's two widely used names, the yellow ribbons that refers to the protesters and the blue ribbons that's for the pro-Chinese peoples. It is used in the Umbrella revolutions since then and since now is like the yellow ribbons is the people who support the democracies."

H1: "I would say the protests now is more or less turned into a continuation of the umbrella revolution, this symbol is extremely widely used to symbolize whether someone is supporting the protesters or the police which if they support the police or the government they'll use a blue one. Like so this one would be like uhh symbol for

supporting protesters so since Pepe here is part of the protesters so it would be natural for him to wear one, but not now but back in five years ago definitely.”

Nauha liitettiin H2:n mukaan yleisesti poliittisen näkemyksen ilmaisemiseen ja poliittiseen kahtiajakoon, jossa keltaiset ja siniset ovat toistensa vastustajia. H1 näki 2019-vuonna alkaneet protestit jatkumona niistä, joissa nauhan käyttö oli suosittua, minkä vuoksi protestoijan ominaisuudessa esiintyvä Pepe luonnollisesti käyttää myös nauhaa. Nauha siis lisää Pepen identiteetin syvyyttä ja sitoo sen varhaisempiin protesteihin.

Vanhemman protestisymbolin käyttäminen Pepessä laajentaa myös sen ajallista kontekstia, sillä Pepe protestien osallistujana, kertojana ja kokijana on tässä versiossa osana myös historiallista ja kulttuurista kokemusta nauhansa ansiosta. Näin Pepe kantaa mukanaan samastuttavaa ja protestien kannalta tärkeää kokemusta ikään kuin kertoen olleensa myös sielläkin mukana. Nauha sopii symbolisten merkkien kategoriaan voimakkaan kulttuurisen ja sopimussidonnaisen luonteensa mukaisesti.

Toinen aiemmin käsitellyistä Pepeistä poikkeava merkki oli Pepen kohotettu nyrkissä oleva käsi. H1 tulkitse sen edustavan vastarintaa hallituksen aggressiivisia otteita kohtaan. Haastateltava koki kuvan inspiroivana ja kertoi näkevänsä Lyhty-Pepen tehokkaana kokoonkutsuna ja toimintaan kehottavana symbolina:

H1: “...with the raised right fist it means our defiance towards the government’s very imperialist attitude and very brutal crackdown I would say it is a very uhh... a very inspiring one usually, it is a symbol of resistance and not just... being beat up and just following orders like uhh or just follow the government just like our previous generation basically did.”

H1: “I would say actually the one with the raised fist because uhh from what I’ve read and studied it is a more effective symbol of rallying people to the cause.”

Haastateltava pystyi lukemaan Pepen vastarintaan kannustavan asenteen käden asennosta ja osasi arvioida sen viestinnällistä tehokkuutta aiheesta lukemiensa tekstien perusteella. Nyrkkiin puristettu kohotettu käsi ymmärretään siis useammassakin kontekstissa vastustamisena tai voimallisena eleenä. Omat tulkintani Lyhty-Pepen sisältämistä merkityksistä ennen haastatteluja olivat hatarat itse lyhdyn osalta, mutta sain Pepen asennosta luettua hahmon viestin yksinkertaisessa muodossaan.

Määrittelen käden olevan symbolinen merkki, sillä sen merkitys on edelleen sopimus pohjainen, tosin laajemmassa mittakaavassa ymmärretty ja sovittu. Käden käyttäminen muuten erittäin kulttuuriseen kontekstiin sidotussa symbolissa antaa kulttuurisen tiedon ulkopuolella oleville mahdollisuuden ymmärtää hahmon sanoman ytimen. Käsi on myös se elementti Pepessä, joka asettaa Pepen sankarin rooliin. Pepe itse vastustaa hallitusta ja kannustaa myös muita kohottamaan kätensä ja liittymään vastarintaan.

Lyhty-Pepeen liittyi haastattelutilanteessa huomattavasti enemmän kulttuurista ja historiallista pohdintaa. Kuva on ominaisuuksiltaan yksinkertainen, mutta kontekstiltään rikas. Pepen käyttämä nauha toi esiin Hongkongin protestihistorian jatkumona, jossa protestit kautta historian eivät ole toisistaan irrallisia tapahtumia. Ideat ja pyrkimykset kantautuvat uusiin protesteihin ja näkyvät niissä aikaisemmin käytetyn symboliikan kautta. Nauhan avulla Lyhty-Pepe sisältää aktiivisen protestoijan historian ja viittaa samalla laajempaan poliittisen kamppailun historiaan Hongkongissa. Lyhty taas mahdollistaa toiveiden ja haaveiden julkittuomisen tavalla, joka puhuttelee oman kontekstinsa sisällä olevia henkilöitä hienovaraisemmin, kuin suora teksti.

Identiteetti	Elementit	Tulkinta
<ul style="list-style-type: none"> Part of the protesters 	<ul style="list-style-type: none"> The sky lantern Lantern Ribbon Yellow ribbon The band Raised right fist Raised fist Picture of the protester Decoration 	<ul style="list-style-type: none"> (lantern) a Taiwanese thing or a traditional Chinese thing The continuation of the Umbrella revolution (yellow ribbon) raised right fist it means our defiance towards the government's very imperialist attitude and very brutal crackdown A very inspiring one usually, it is a symbol of resistance (lantern) It is like making a wish...so if you put pepe here I think it means the wish or goals here of having the protest actually making a change in Hong Kong Is like using some traditional symbols like lanterns for hope so that uhh in the context people who are familiar with them, they will understand that this is like a symbol of hope but more subtle instead of just writing hope on it People start using this one because they symbolize peace or something, it should be something about peace and umm... hope maybe Protests now is more or less turned into a continuation of the umbrella revolution, this symbol (ribbon) is extremely widely used to symbolize whether someone is supporting the protesters or the police So this one would be symbol for supporting protesters so since pepe here is part of the protesters so it would be natural for him to wear one (ribbon) It sends a very clear image Little bit inappropriate because... it is already beyond the point of just like... five years ago just occupying the place Is a little bit old fashioned and outdated Raised fist... a more effective symbol of rallying people to the cause The band this is sometimes used by the protesters Lanterns because it's very traditional... the mid-autumn festival still happened in the protests and therefore people just draws like to promote protests and I think other than promotion it is a bit of art Hong Kong protests involve a lot of signage or symbols in the past we used ribbons it is yellow ribbon means you are pro-democratic one and blue ribbons supports the government The umbrella revolution we said that there are two ends of the spectrum the yellow and the blue, so the yellow is supportive and the blue is unsupportive of democracy

Taulukko 4: Lyhty-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

Nukke-Pepe (ks. s. 14) asettuu tutkielman aineistossa mielenkiintoiseen asemaan, sillä se sisältää lähes kaikki "me" kategorian Pepeistä löytyvät merkit ja muutaman aivan omansa. Kuvassa Nukke-Pepe roikkuu kahden protestoijan käsien välissä ja sen yläpuolella näkyy pienempi Pepe-nukke. Pepen päällä on paljon erilaisia iskulauseita sisältäviä lappusia ja se kantaa mukanaan lyhtyjä, kaasunaamaria ja suojalaseja. Pepen silmän päälle on teipattu punaisella tahrittua haavataitos.

Nuken kaasunaamari ja suojalasit ovat jo entuudestaan tuttuja indeksejä. Myös haavoittunut silmä on jo aiemmin analysoitu indeksi ja symboli, vaikkakin tässä versiossa verta vuotava silmä on peitetty haavataitoksella, jonka läpi veri näkyy. Jopa Pepen kantamassa symbolisessa lyhdyssä näkyy myös Pepe, joka ojentaa nyrkkiään kohti taivasta. Nukke on siis protestoiija, joka myös itse käyttää Pepe-hahmoa protestien symbolina ja lyhtyä kuvaamaan toiveitaan ja tavoitteitaan.

Ensimmäisenä haastateltavien huomion kiinnitti suuri määrä erilaisia iskulauseita kiinnitettyä ympäri Pepeä. Haastateltavat intoutuivat sekä kääntämään että selittämään auki niitä iskulauseita, joista saivat kuvan kautta selvää. Erityisesti kaksi iskulausetta herättivät haastateltavat pohtimaan laajemmin niiden merkityksiä. Pepen vahingoittumattomasta silmästä valuva kyynel kirvoitti kahdenlaisia tulkintoja:

H1: "There's like more what we call propaganda basically... the tear on the left eye of the Pepe it is "be water" so be water here I think is a quote from Bruce Lee actually because water can flow and when something hits it, it can move away but when it collects, it's strength and it moves in a single motion it can crush, so which means that Hong Kongers should be flexible in a way that they protest no matter whether it's more peaceful or more hardline. It is to remind so that people don't just get together to get beat up by police and be clever in the protesting tactics."

H2: "This one is a lot of decorations, like the tear is refer to the people already get hurt get teargas a lot and got beaten a lot and therefore people are very upset about it..."

Kyyneleen sisällä oleva teksti yhdistettiin Hongkongilaisen näyttelijän Bruce Leen kuuluisaan sitaattiin, joka viittaa veden eri olomuotoja matkivaan joustavaan ja mukautuvaan taistelutaktiikkaan. Viittaus on kirjoitettu Pepen kyyneleen sisälle, jonka H2 tulkitsi viittaavan protesteissa vahingoittuneisiin ihmisiin ja kärsimyksen ja surun tunteisiin. Veden ja kyyneleen suhde toisiinsa avautui itselleni haastattelujen jälkeen näiden kahden tulkinnan yhdistelmänä, jossa syy kyyneleisiin on myös syy taktiikoiden tarpeellisuudelle. Protestitoiminnan voi ajatella kumpuavan protestoijien tuskasta ja halusta elää vapaammassa maailmassa. Kyynel ja sen sisältämä teksti ovat sekä erikseen että yhdistelmänä symbolisia merkkejä.

Toinen symbolinen merkki, jota haastateltavat avasivat, oli lapulle kirjoitettu teksti. Iskulause viittaa aikaisempiin levottomuuksiin ja Hongkongissa toimineeseen poliittisen henkilöön:

H3: "... also the 'free Hong Kong revolution now' is one of the earliest things that have been... Actually this slogan comes from Hong Kong independent parties that have been used in the umbrella revolution, yes I recall."

H1: "'Liberate Hong Kong, revolution of our time' so basically what it means is to return Hong Kong to a free'er place... 'revolution of our time' here, it has several meaning but the simple one is that we must bring a new era to Hong Kong, as the old one is already corrupted... We must have a new one so that all Hong Kongers, especially the younger generations and everyone must have a brighter future so that's revolution of our time. Actually, this one I think it was an election slogan by one of the legislator which is Lam Ting Kei [foneettisesti], I forgot his English name, but this guy was one of the party leaders, more localist ones, so he was involved in the 2016 new year's riots basically. That was the first time where people literally fought with the police the first time, and they beat the police up pretty badly. And so this is his election slogan and, so it was actually not really too mainstream before the protest, but I think around maybe July people start yelling this one on the streets."

Tämä symboli kertoo protestihistorian jatkumosta samaan tapaan keltaisen nauhan kanssa. Iskulauseen kautta lukijaa muistutetaan aikaisemmista vaikeuksista ja lausetta huutavasta poliitikosta, jonka synnyttämää kipinää pyritään nyt ylläpitämään. Nukke-Pepe on rakennettu muistajaksi, joka on ikään kuin ollut kokemassa Sateenvarjovallankumousta ja nyt ammentaa noista muistoista nykyhetkeen sopivia kannustuslauseita.

Nukke-Pepen omalaatuisin merkki on kuitenkin sen selässä kiinni oleva pienempi Pepe-nukke. Haastateltavat lähtivät vasta kysyttäessä tulkitsemaan ja liittämään pieneen Pepeen erilaisia merkityksiä ja muutama mainitsi suoraan, ettei olisi tullut ajatelleeksi sen tarkoittavan mitään, ellen olisi siitä heiltä kysynyt erikseen. Haastateltavien antamat merkitykset ja tulkinnat olivat kuitenkin erittäin yhteneväisiä keskenään ja toivat täysin uuden merkitysulottuvuuden kuvalle:

H4: "...in this movement there are different age groups of participants like there are very young people like very young learners even just grade three people... some there are majority group of elderly people who does not support this protest because of some- they have to work because sometimes the protest will be on a working hour, so they uhh 'sorry I need to go to work' or 'I don't think it will last long so you guys can do it for me' or something like that. So it is quite hard, it's hard. And also um apart from youngsters there are also very senior citizens, so there's a group of senior citizens who are volunteering to protect the youngsters. So what they actually did is when the police are trying to arrest those young protesters, they would just rush into the front and they allow themselves to be arrested and to buy some time for the youngsters to escape..."

H3: "...the smaller version of Pepe the frog I think it's also symbolise the young and elderly and all the people are standing together. Yeah because surprisingly, there are elderly protesters really old like 60's 70's years old walking on the streets got arrested yeah, and it's very interesting I think this puppet basically includes all of the things that have been happening in Hong Kong right now yes."

H2: "... when I first see the pictures I think that yes because there's the protesters and there's different kind of protesters, and when the protesters are called frontlines or frontiers, like the people who fight with the police and the teargas and the beatings... I think this one [iso Pepe] is portrays as the frontiers the frontliners, because they have the teargas that they wear when they fight with police, and I think this one [pikku-Pepe] is

Hong Kong peoples. I think it seems that the frontliners carrying the Hong Kong peoples to achieve democracies and the aims in the protests yeah.”

H1: “Yes I think uhh this is about some parents actually bringing their kids out, I’m not sure it’s a good idea actually with the police shooting tear gas left right and center actually it’s a very bad idea to bring your kids out basically to a war zone, but yes. I think this is more like the older people especially the elderly as well or as they call them the generation of white hair... silver hair or white hair... like they would take care for the younger generation so I think, and also since this fight is not only for us but also it is for the generation behind us and the one behind so I think it conveys a message of uhh... making it possible for our future generations so I think this is a smaller one here.”

H4 pohti pienen Pepen kohdalla protesteja ja erilaisten ihmisten tapoja kannattaa niitä. Haastateltava näki pienen Pepen ja ison Pepen välisen asemoinnin kuvastavan Hongkongin demokratiaa kannattavien ihmisten suhdetta. Esimerkiksi haastateltava otti itsensä ja sanoi olevansa sopimaton protestien etulinjaan ja taisteluihin, mutta hänellä on silti mahdollisuus löytää oma roolinsa protesteissa:

H4:” I feel some kind of struggling, because I’m not mentally well equipped to be in the front line but some of the people I know did and they were arrested, and so you sometimes will feel so weak, but in other way I can think that you have to serve your roles in different protests, I mean the whole event.”

Pienelle Pepelle annettiin erittäin laajoja rooleja ja merkityksiä, joiden kautta tuotiin esiin erilaisia protestoijia ja protestin muotoja etulinjan toiminnan rinnalle. Sitä tarkastelemalla haastateltavat nostivat esille kaikkien niiden henkilöiden panoksen, joiden toiminta ei saa samanlaista huomiota, kuin etulinjassa taistelevien toimet. Se sisältää myös jokaisen demokratiaa kannattavan henkilön identiteetin huolimatta heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Vihreänä antropomorfisena sammakkona Pepe voi edustaa ketä tahansa ja mitä tahansa, sillä se ei sulje pois eikä edusta eksklusiivisesti ketään tai mitään. Ison Pepen ja pienen Pepen välinen suhde myös lujittaa liikkeen yhteisöllisyyttä ja madaltaa kynnystä aktiivisen protestitoiminnan aloittamiseen missä muodossa tahansa.

Olin yllättynyt tulkintojen yhteneväisyydestä, sillä haastateltavat usein pohjustivat tulkintaansa sanomalla sen olevan vain veikkaus tai henkilökohtainen tulkinta aiheesta. Pienen Pepen tulkinta riippui selkeästi haastateltavien omista havainnoista ja kokemuksista erilaisten ihmisten toiminnasta protestikontekstissa. Näen kuitenkin pienen Pepen sisältävän vielä kaksi yleisempää symbolista merkkiä, jotka mahdollistivat tulkintojen samankaltaisuuden.

Pienen Pepen identiteetti vaikutti rakentuvan erityisesti sen pienuuden ympärille. Suhteessa isoon Pepeen, se vaikuttaa hennolta, surulliselta ja lähes infantiililta. Koko asettaa Pepen asemaan, jossa se ei yksin ole riittävän vahva tai kykenevä toimimaan protestien puolesta. Katson myös ison Pepen toiminnan, eli pienen Pepen kantamisen itsessään olevan osaksi, ellei jopa kokonaan symbolinen merkki. Kantaminen voidaan ymmärtää yleisemmässäkin kontekstissa avustamisena.

Lähes universaalisti niin erittäin nuoria kuin erittäin vanhoja ihmisiä tuetaan ja kannetaan, kun he eivät itse kykene liikkumaan. Haastateltavien tulkintojen yhteneväisyys selittyy näiden yleisempien symbolisten merkkien kautta. Pieni Pepe on siten voimakkaasti symbolinen merkki, joka voidaan lukea ja tulkita kokonaisuudessaan vain yhdessä ison Pepen kanssa.

Yksi haastateltavista luki kuvaa laajemmin ja otti mukaan tulkintoihinsa Nukke kannattelevat protestoijat:

H4: "...so this is in Chinese 'with you' and if it is 'wo lei shop' [foneettisesti litteroitu] it is shop with you and this is 'wo lei to' [foneettisesti litteroitu] it means holding hands together because I mean the obvious slogan for this protest is fight for freedom stand with Hong Kong and... stand with Hong Kong so we would always, so that is another meaning with like hold hands together"

Pepen sylissä pitämisen tai ympäriltä kantamisen sijaan kaksi protestoijaa kannattelee Nukke käsistä, kuin se olisi yksi heistä. H4 tulkitsi Pepen ja sitä kannattelevien ihmisten välisen suhteen viittaavan ajatukseen yhteisestä rupeamasta, joka käydään käsi kädessä Hongkongin puolesta. Nukke-Pepen merkityksellistäminen ulottuu siten myös Nuken itsensä ulkopuolelle ja hahmo ikään kuin "tartuttaa" symboliikkaansa fyysiseen kontekstiinsa. Nukke osoittaa hahmon monipuolisuuden ja demonstroi uusia mahdollisuuksia viestien välittämiseen hahmon siirtyessä internetistä ja kuvataiteesta täysin kosketeltavissa olevaan kolmiulotteiseen muotoon.

Nukke-Pepen identiteetti ja symboliikka rakentuu siis lopulta monesta osasta. Varusteet kertovat Pepen olevan protestoija ja siten demokratian puolella. Silmän haava kertoo Pepen kohdanneen poliisiväkivaltaa ja olevan siten Hongkongissa vallitsevan tilanteen ja hallituksen uhri. Pepe kuitenkin kantaa kehossaan lähestulkoon jokaista protestiin liittyvää iskulausetta ja selässään pienempää Pepeä, mikä ansaitsisi Nukke-Pepelle sankarinkin roolin. Suurempi Pepe välineineen asetettiin protestien etulinjaan poliiseja vastaan taistelemaan, kun taas pienempi Pepe edusti kaikkia niitä, jotka kannattavat demokratiaa, mutta eivät ole syystä tai toisesta etulinjassa. Pepe ja sen pienempi versio siis edustavat koko Hongkongin monimuotoista demokratiaa kannattavaa väestöä riippumatta heidän aktiivisuudestaan, kyvystään tai osaamisestaan osallistua fyysisiin protesteihin. Nukke-Pepessä yhdistyvät kaikki "me" kategorian roolit ja demokratian puolesta luodut merkit.

Identiteetti	Elementit	Pikku-Pepe	Iskulauseet	Tulkinta
<ul style="list-style-type: none"> • The doll version • The two pepe the frogs • Puppet of pepe the frog • Different kind of protesters • Frontiers, the frontliners 	<ul style="list-style-type: none"> • Bloodied bandage • One eye hurt • Cover the eyes • Lantern (x2) • Gas mask (x3) • Wearings • Tear (x2) • Slogan (x3) • Decorations • Elements • Propaganda • Post-it note • Lennon wall • Stickers • Aims, tactics, incidents • Smaller pepe • Symbols of the whole movement 	<ul style="list-style-type: none"> • Different age groups of participants • Kids • The Young • Very young people • Very young learners • The older people • The elderly • Elderly protesters • Very senior citizens • Elderly people who does not support this protest because they have to work • The generation behind us • Future generations • Different kind of protesters • Hong Kong peoples • All the people are standing together • The frontliners carrying the Hong Kong peoples (to achieve democracies and the aims) 	<ul style="list-style-type: none"> • No violence (x3) • Be water (x2) • Copy water • Liberate Hong Kong, revolution of our time (x2) • Free Hong Kong, revolution now • Free Hong Kong the (time?) of our revolutions • God bless Hong Kong 	<ul style="list-style-type: none"> • More multidimensional • The excessive violence of police (cover the eyes) • Get hurt get teargas a lot and got beaten (the tear) • Very good to introduce what happens in Hong Kong • A concentrate of all the things... • A concentration of what has been seen • Water revolution, using all the ways to express.. (be water) • Includes all the things that have been happening • Can see the emotion • Very informative • "wo lei to" to is means holding hands together (kuvassa protestoijat kantavat pepeä käsistä) • pepe doll is one of the by-product

Taulukko 5: Nukke-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

4.2 Pepe vastustajana eli "he"

Vastustajan roolissa esiintyi vain kaksi Pepeä. Ne erottuivat ulkomuotonsa kautta joukosta tavalla, jonka itsekin huomasin ennen haastattelujen aloittamista. Niistä ensimmäisenä käsittelen Poliisi-Pepeä (ks. s. 15), joka on puettu poliisin asuun ja mellakkavarusteisiin. Pepen suu on avautunut kuin huutoon ja se huitoo katsojaa kohti pampulla. Pepen päässä on kypärä, jonka otsikossa lukee POLITE. Haastateltavat tunnistivat Pepen poliisiksi siihen liitettyjen elementtien kautta:

H1: "Yes, maybe first I'll start with the one with sort of riot police but sort of not. This is like the police officer, because I think it's from one of the earlier protest days when they're still wearing blue uniforms. If there's later days like now, they always wear olive green one, completely olive green. This is like one police officer randomly yelling at civilians basically, bystanders completely..."

H4: "This one is more of uh police brutality...So in the past... it would be just a blue shirt and there should be a badge, because the badge has very important meanings to this one um at the beginning the police will be wearing as usual that there will be no vests there will be also a badge so we can know who he is but because of the internet power... starting for like around June or July something they remove the badges and so they are anonymous. Actually there are just some kind of ambiguous symbol that they would know... The shield has long been for the police because ever since they started teargas and they already have the shield..."

Haastateltavat viittasivat Pepen asuun kommentoiden siinä tapahtuneita muutoksia verrattuna tavanomaiseen poliisiin asuun. Luotiliivi, sininen paita, kypärä ja pamppu toimivat muiden Pepejen kantamien esineiden tavoin indekseinä, jotka ohjaavat kuvan lukijaa antamaan Pepelle poliisin identiteetin. H1 kertoi myös asun kehittyneen Poliisi-Pepen ilmestymisen jälkeen ja vaihtaneen väriä, mikä asettaa Poliisi-Pepen hieman aikaisempaan vaiheeseen protesteja.

H4 mainitsi virkamerkin puuttumisen, mikä johtui protestien eskaloitumisesta ja hallituksen taktiikasta poliiseihin koostuvan maalittamisen vähentämiseksi, tai protestoijan näkökulmasta katsottuna väkivaltaa käyttävien poliisien suojelemiseksi. Virkamerkin puuttuminen viittaa siten poliisin ja kansalaisten välisen epäluottamuksen kasvuun ja väkivaltaisuuksien nousevaan määrään. Poliisi ei ole enää tuttu ja tavanomainen, sinipaitainen ja identifioitavissa oleva turvallisuusinstituution jäsen, vaan hallituksen ohjaama ja käyttämä hallintakeino, johon ei voi luottaa.

Kuten puuttuvan kaasunaamarin kohdalla, Poliisi-Pepeltä puuttuva virkamerkki kertoo omaa tarinaansa protestien etenemisestä ja vastustajan taktiikoista. Tunnistettavien indeksien pois jättäminen voitaisiin siis käsittää jo omaksi symboliseksi merkityksellistämisteokseen. Asian poissaololla voidaan viestiä lukijalle samaan tapaan, kuin kuviin sisällytetyillä merkeillä. Puuttumisen huomaaminen ja tulkitseminen vaatii kuitenkin huomattavasti kontekstisidonnaista tietoa kuvan lukijalta. Kirjaimellisesti olematonta ja visuaalisesti näkymätöntä merkkiä on haasteellista kategorioida merkiksi, minkä vuoksi luokittelen sen symboliseksi merkityksellistämisteoksi. Se kuvaa symbolin rakentajan tietoista päätöstä jättää jotakin pois välittääkseen viestin yleisölleen.

Poliisi-Pepen kasvonilmeet nousivat haastateltavilla myös erityisen huomion kohteeksi. Kasvoilla oleva ilme ja sen yksityiskohdat ovat muihin Pepeihin verrattuna hyvinkin erilaiset. Negatiiviset tunnetilat välittyivät voimakkaasti haastateltavien tulkinnoista:

H3: " ...also the police, you know the police are treating the protesters uh as I heard cockroaches right, and you can feel hate, feel the annoyance feel the aggressiveness from the police face you know, a mouth opens with the wrinkles that are really obvious, everyone can read that you know is a common thing is very I think is human, a human can read the face..."

H2: "It's very terrible, very angry like that I don't know, but I think it's these pictures in real photos and people just draw pepe the frog in it, and this one is very frustrating and angry because of the facial expressions like the mouth widens and they are taking the sticks..."

H4: "Yeah and I think it's not surprising, because every time you are on the TV and you can see their faces like this because they will try to... I don't know how to say like bragging like intimidating, they try to intimidate... even though you are press or you are a protester. Of course if you are protester they won't intimidate you already they will just caught you and just torn you from the floor to somewhere else or beaten you already, so you should be lucky if you see they are this way because they are trying to warn you."

H3: "...pepe the frog facial expression catches the police facial expression very detailed, really symbolising that they are quite violent as they approach the protesters."

Haastateltavien tulkinnoissa esiin nousivat väkivalta, viha, ärsyyntyminen ja aggressio. Pepen tunteita tulkittiin erityisesti suun asennon ja kasvoissa näkyvien ryppyjen kautta. Tässä versiossa Pepen kasvot asettuvat tulkintojen keskiöön ja yhdistettynä Poliisi-Pepen varusteisiin ja esiin kohotettuun pamppuun, kasvonilmeiden lähettämä viesti voimistuu. H3 piti kasvojen lukemista universaalina taitona, jota Poliisi-Pepessä on hyödynnetty tunnetilojen ja poliisin asenteiden välittämiseen. Keskityn Pepen kasvojen merkkiluokkiin syvemmin omassa osiossaan 4.3, sillä ne ovat keskeisessä asemassa itse Pepen symbolista toimintaa ja käyttöarvoa.

Kuvan sisältämä teksti "POLITE" herätti haastateltavissa suurta mielenkiintoa. Yhtä kirjainta vaihtamalla, poliisin kypärästä syntyi voimakas ja monitulkintainen kannanotto, joka syytti haastateltavat reflektoimaan poliisivoimia ja niissä tapahtunutta muutosta:

H4: "I will interpret this in two ways, because the first one could be, well of course it's ironic, because police uh we used to have a police which is polite yeah I would say in the past is really I think police is trustworthy, but back to the days I mean back to in this decade I would say I know more about like they are kind- some certain observable connections that police is have some connections with gangsters as well, so no longer be polite. The second interpretation is the mocking of the English levels of the police, yeah because they are very bad at English.... there's a lot of funny jokes um memes about the police having poor English."

H3: "And also on the helmet it said "polite" [nauraa] I mean it's kind of a contradiction of what they are doing."

H3: "Uhh actually it is sarcasm on the police, first is their English... and Hong Kong police are qualified if you finish the first step of your vocational education... Also, polite, police are they polite? No! Right, so polite they called it. I think it's taken from Apple Daily a newspaper very uh... protester flavoured newspaper."

H2: "... what it say 'police'? hmm 'polite' I don't know if it's a misspelling or maybe is like the police are very violent but this polite shows contradictions here, yeah I don't know."

H1: "...this polite here is of course ironic because I think it is related to someone uhh... I think it is on the forum maybe I don't really remember clearly but I think someone talked about like wearing same kind of black jackets the police wear so but they couldn't use Police or they'll get arrested so they'll write polite on it so that they will look similar to the police so they may be confused and uhh. Yeah and this one is more about like the police

obviously yelling at the people and somehow on the press conference the police say yeah we are polite to the citizens so this is a very strong irony about their attitude towards everyone."

H1:" ... and because people want to get away with problems if they write police on it, so they changed the word police to polite."

Haastateltavat antoivat symbolien kategoriaan kuuluvalla tekstimerkille muutamia eri tulkintoja. Käytännönläheisin tulkinta protestien kannalta oli H1 teoria hankaluuksien välttämiseen tähtäävästä muunnelmasta. Poliisin kritisointi tai imitoiminen suoraan voisi olla riskialtista ja laitonta, jolloin läheisesti sanaa muistuttava POLITEmuunnos suojelisi ainakin jonkin verran käyttäjänsä.

Toisessa tulkinnassa sana yhdistettiin ilmeisen yleiseen stereotypiaan Hongkongin poliisien alhaisesta koulutustasosta ja kielitaidosta. Haastateltavat kertoivat poliisin ammattiin johtavasta koulutuksesta ja antoivat esimerkkejä tilanteista, joissa poliisihenkilö on ymmärtänyt tai puhunut englantia väärin. Muutamissa haastatteluista poliiseille naureskeltiin ja heidän valta-asemaansa kritisoihin alhaiseksi katsotun älykkyyden ja koulutuksen tähden. POLITE tulkittiin siis tätä kontekstia vasten myös kirjoitusvirheeksi, joka toimi ironian ja vitsailun lähteenä.

Haastateltavat löysivät sanasta myös sarkastisen ulottuvuuden. POLITE-sanana, suomennettuna "kohtelias", nähtiin olevan ristiriidassa poliisien viimeaikaisten toimintatapojen ja käytöksen kanssa. Poliisien käyttämä väkivalta ja protestoijista käytetyt loukkaavat herjaukset tekivät poliiseista haastateltavien silmissä äärimmäisen epäkohteliaita. Leimaamalla huonosti käyttäytyvä Poliisi-Pepe kohteliaaksi kypärän sanan kautta, loi pilkallisen elementin, jonka kautta poliisin vastakohtainen käytös korostui. Sanan sarkastisen tulkinnan kautta haastateltavat toivat esiin poliisin rikkomuksia osoittavia esimerkkejä ja pilkkasivat heitä. Yksi haastateltavista tosin kommentoi sen olevan hieman liian lähellä todellisuutta ja siten menettävän hänen mielestään hauskuutensa.

E erityisen mielenkiintoisen ja ajallisuuteen liittyvän aspektin POLITE-sanasta nosti esiin H4. Haastateltava kertoi aiemmin luottaneensa poliiseihin ja nähneensä "kohteliaisuuden" olevan todenmukainen kuvaus heidän luonteestaan. Nykypäivänä haastateltava kuitenkin koki silmiensä auenneen ja näki nyt poliisit päinvastaisessa valossa. POLICE merkinnän vaihtuminen POLITE merkiksi voi symboloida siten myös ajallista ja poliittista muutosta, jonka seurauksena vanha ja luotettava poliisi on muuttunut sarkastiseksi ja vääristyneeksi kuvaksi entisestäään.

Aiemmassa osiossa H2 ja H3 mainitsivat Poliisi-Pepen mahdollisesti perustuvan oikeaan valokuvaan, jonka perusteella Pepe-versio olisi piirretty. Etsin haastattelujen jälkeen uutisista ja artikkeleista kuvia, jotka muistuttaisivat Poliisi-Pepä:

Kuva 8: Poliiseja. Vasen kuva: Anthony Kwan, Getty Images. Oikea kuva: Reuters.

Kuvat eivät ole aivan täsmälleen samanlaisia Poliisi-Pepen kanssa ja haastateltavan mainitsemien Apple Dailyn artikkeleita on vaikeampi löytää Hongkongin hallituksen kiellettyä sen toiminnan. Löytämistäni kuvista voidaan kuitenkin nähdä kaikki ne keskeiset elementit, jotka haastateltavat toivat esiin ja tulkitsivat. Samanlaisia kuvia oli myös lisää, joten mahdollisia inspiraation lähteitä on monia. Pepen yksinkertainen ulkomuoto ja ilmeikkäät kasvot antavat mahdollisuuden kuvata hyvin tarkasti tilanteita ja henkilöitä, jolloin Poliisi-Pepen kaltainen suurempi imitaatiokin on mahdollista.

Identiteetti	Elementit	Polite	Verbit	Kasvot	Tulkinta
<ul style="list-style-type: none"> • Police brutality • The police in Hong Kong • Sort of riot police but sort of not • Riot gear police • The armed police • Impression of the police in recently 	<ul style="list-style-type: none"> • One stick • The stick • Baton • The helmet • The shield • Blue uniforms • Bulletproof jacket • Removed badge 	<ul style="list-style-type: none"> • (Of course) Ironic x2 • Strong irony... about their attitude • Sarcasm on the police • Contradiction • "Are they polite? No! Right, So polite they called it" • Mocking...the English levels • Their English (we laugh) • Misspelling 	<ul style="list-style-type: none"> • Try to intimidate • Trying to warn you • Randomly yelling at civilians • Yelling at someone • Warding off people • Obviously yelling at the people • Taken from when he was catching...so called rioters • Holding a baton 	<ul style="list-style-type: none"> • Mouth widens • Mouth opens • Wrinkles • Detailed (symbolising violence) 	<ul style="list-style-type: none"> • Bragging, Intimidating Scary looks • Very terrible Very angry • Very frustrating and angry • Violent • Stupidity • Ruthless • Feel hate • Feel the annoyance • Feel the aggressiveness • Not funny, it is too real it is not funny • Extremely hilarious • Naurua, naurahduksia

Taulukko 6: Poliisi-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

Toinen vastustajaksi identifioitu hahmo on Carrie-Pepe (ks. s. 15). Carrie Lam on Hongkongin johtohahmo ja erittäin vahvasti esillä protestien ja ehdotetun luovutuslain käsittelyn aikana mediassa. Kuvassa Pepellä on sininen paita, monivärinen huivi ja silmälasit. Pepelle on annettu myös lyhyet mustat hiukset päähän. Pepen kasvojen muoto on hieman erilainen, kuin yleensä ja sen suun ympärillä on ryppyjä. Silmien ympärille on piirretty viivat, jotka voisivat olla kulmakarvat ja nenänvarsi:

H3: "... portrayal of Carrie Lam, her head becomes Pepe the Frog, but it merges some of her characteristics like her hairstyle, her eyeglasses and her you know, what is it called attitude, you know bad attitude, the eyes, the facial expression."

H1: "... this is Carrie Lam the Chief Executive of Hong Kong... So she had a couple of press conference and first she is always late, and she's always having like a really gloomy face for no reason and whenever the press is asking questions she always looks like exactly like this Pepe the Frog version of her so she is very... she doesn't treat them seriously, let's put it that way, and she always has that superiority complex so this would be like a very typical reaction of her."

H2: "This one is Pepe the Frog but portrayed as the Hong Kong chief executive Carrie Lam, yeah this face is, because it's like in a government press conference, so the face is very strict and very scary look, so it is portrayed as this."

H2: "... and the dressing is just like Carrie Lam sometimes I saw... scarf yeah."

Carrie-Pepen selkeimmät indeksiset merkit ovat sen silmälasit, hiukset ja vaatetus, jotka muistuttavat huomattavasti Carrie Lamin omaa ulkoasua. Tämän hahmon kohdalla laskisin indekseihin mukaan myös Pepen kasvojen muodon, kaulan ja kasvojen yksityiskohdat, sillä ne muodostavat tärkeän osan hahmon identiteetin tunnisteista. Pepestä on rakennettu selkeä yksityishenkilöä muistuttava kuva, jolloin pienetkin elementit voivat toimia indekseinä. Haastateltavat käyttivätkin hahmon kuvaamiseen sanaa "portrait" eli muotokuva.

Carrie-Pepen toimintatapa on yhtenevä Poliisi-Pepen kanssa. Pepeen liitetyt vaatteet ja esineet muodostavat Pepen identiteetin kummassakin versiossa, mutta syvällisen tulkinnan kohteena ja merkityksen lähteenä toimivat Pepen kasvopiirteet. Haastateltavat kuvasivat kasvoja vakaviksi ja synkiksi, osin Carrie Lamin oman huonon asenteen ja osin esiintymistilanteen vuoksi.

Pepen ilmeen nähtiin esittävän ylemmyyden tunnetta ja kyllästyneisyyttä. Haastateltavat kertoivat Carrie-Pepeä käytettävän ilmeensä takia esimerkiksi ystävien pilkkaamiseen tai vitsailutarkoituksessa sen lisäksi, että hahmolla pilkataan hallitusta ja Carrie Lamia. Hahmon käyttötarkoitus on siten joustava ja sille on paikkansa ihmisten välisessä kommunikaatiossa ja huumorissa myös protestikontekstin ulkopuolella Pepen kasvojen vuoksi.

Haastateltavat myös laajensivat ilmeistä löytämiään tulkintoja ja hahmon symboliikkaa koskettamaan laajemmin Hongkongin valtaapitäviä tahoja:

H1: "So Carrie Lam's attitude of basically not giving a crap reflects it pretty well I would say."

H3: "But it's I think two of the pictures is really portrayed the attitude of the government towards this issue... Noble, they're very noble yes, they are very umm how can you say... I think the attitude, they are ignorant, yeah for a correct word ignorance yeah... I think these two pictures [Poliisi ja Carrie] show violent and ignorant attitudes of the police force and the government."

H3: "...very interesting you know her attitude from the Pepe the Frog really portrays what she is you know, we always having good high hopes on her because she our first executive that we are get rid of Britain rule, and we give high hope because she is a very... very professional woman in our people's eyes you know, we didn't have that much of a negative impression on her actually... But you know what her Pepe the Frog portrays her so well, that she's useless, meaningless just a puppet a master puppet from China CCP government."

H3: "I think it's caught by some media... is actually when she was answering questions from the media, she showing unsatisfaction, something like you're asking too much none of your business something similar like that."

Haastateltavat tulkitivat Carrie-Pepen henkilökohtaisia tunteita stressistä ja ärsyyntymisestä välinpitämättömyyteen. Pepen ilmeestä löytyvät tunteet eivät kuitenkaan edustaneet vain Carrie Lamien mielipiteitä haastateltaville, vaan ne liitettiin myös laajempaan poliittiseen hallintoon. Koko Hongkongin hallinnon ja myös Manner-Kiinan tyytymättömyys Hongkongin protestoihin luettiin Carrie-Pepen ilmeistä. Carrie Lam ihmisenä on poliittinen johtaja ja edustaja, joten yhteydet laajempaan politiikkaan rakentuvat hänen edustustyönsä kautta. Haastateltavat siis löysivät Carrie-Pepestä monenlaisia tulkintakerroksia, kuin myös yksittäisen henkilön ja tämän edustamien instituutioiden identiteetit.

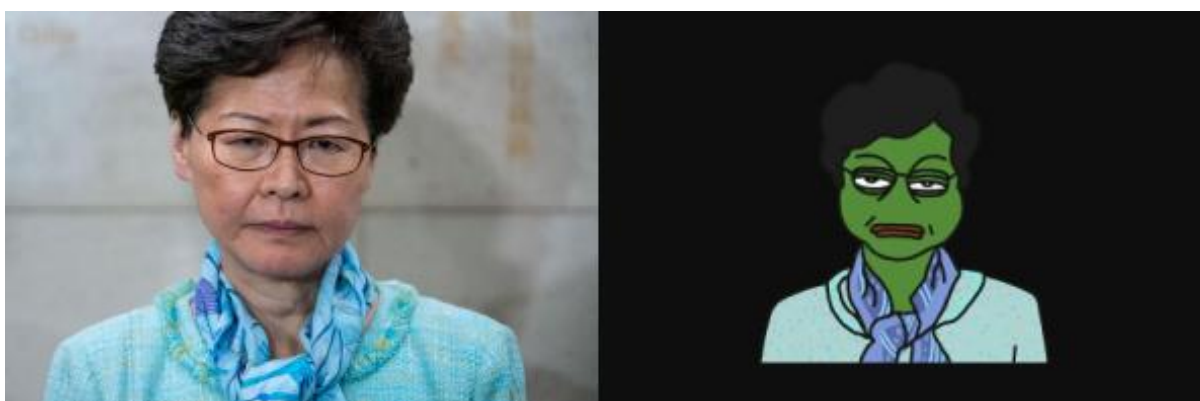
H3 kuvaili sekä Carrie-Pepen että Poliisiversion kuvastavan hallinnon tietämättömyyttä ja välinpitämättömyyttä. H3 myös muisteli aikaa, jolloin Carrie Lamien johtajuudelta odotettiin positiivisia asioita. Haastateltava kertoi Carrie-Pepen tuovan esiin myös Carrie Lamien uskollisuuden Manner-Kiinan hallitukselle ja korostavan tämän merkityksettömyyttä ja voimattomuutta Hongkongin johtajana. Ilme paljasti haastateltavalle Carrie Lamien todelliset mielenliikkeet ja uuden suhtautumisen kansalaisiin protestien myötä. Samaan tapaan kuin poliisien kohdalla, Pepestä voidaan havaita ajan kulku ja poliittisen ilmapiirin muutos, jossa hyväksi koettu johtaja on jäänyt menneisyyteen. Nykyisyydessä Carrie Lam edustaa haastateltavalle käytännössä Manner-Kiinan hallitusta ja sen väkivaltaisia toimia protestien sammuttamiseksi.

Poliisi-Pepeä käsittelevässä kappaleessa H3 oli yksi haastateltavista, joka huomautti Pepen olevan mahdollisesti mediakuvan inspiroima. Myös Carrie-Pepen kohdalla haastateltava muisteli nähneensä täysin samanlaisen kuvan aikaisemminkin:

H3: "...I promise I swear that I saw these two pictures elsewhere [Poliisi ja Carrie]. Of course, not Pepe but with the real outlook of Carrie Lam, you know she is very tired you

know annoyed faced actually yeah, it's from her news... Carrie Lams news conference I will show you the picture yeah, this one, it's a portrait of her, so in the more negative, I think the negative part is that it portrayed the real inner activities of her."

Haastateltava etsi netistä Carrie-Pepeä vastaavan kuvan ja näytti sen minulle. Kuva oli lähes täydellisesti kopioitu Pepe-versioon, toki Pepe oli hieman karrikoitu ja yksinkertaistettu versio oikeasta Carrie Lamista:

Kuva 9: Carrie Lam. Vasen kuva: Anthony Kwan, Getty Images.

Paidan ja huivin yksityiskohdat, silmälasien lievästi vino asento ja hiusten malli toistuvat Carrie-Pepessä tavalla, joka ei aivan täydellisesti vastaa alkuperäistä, mutta kuitenkin riittävästi vahvan miellelyhtymän luomiseksi. Pepen kasvot myös imitoivat sekä muodoltaan että katseeltaan oikean Carrien kasvoja, vaikka silmät onkin käännetty katsomaan suoraan katsojaa kohti.

Carrie-Pepen yhtäläisyydet oikean henkilön ulkonäköön ovat jo niin vahvat, että voidaan pohtia muodostavatko kaikki Pepeen liitetyt indeksiset merkit yhdessä Peppen kanssa ikonisen merkin. Fisksen mukaan (2000, 69–72) Peircen merkkiluokissa selkein ikoninen merkki on valokuva ihmisestä, joka on kohteensa kaltainen ulkonäkönsä puolesta. Poliisi-Pepen kohdalla en kyennyt löytämään aivan tarkkaa vastinetta Pepe-versiolle ja näin hahmon siten koostuvan lähinnä aggression ja poliisin toiminnan yleistä ideaa esittäivistä elementeistä, yksittäisen poliisin kuvaamisen sijasta. Carrie-Pepe on kuitenkin täysin tunnistettavissa alkuperäiseksi versiokseen.

Ainoat suuret erot verrattuna Carrie Lamiin ovat nenän ja korvien puuttuminen, sekä ihon ja huulten värien muutos. Vaatteissa ja laseissa on nähtävissä hienoisia muutoksia, mutta ne voidaan kuitenkin tunnistaa toistensa vastineiksi. Toinen kuva on myös toki valokuva ja Carrie-Pepe on piirros kuvasta. Mielestäni Carrie-Pepe kuitenkin ylittää ikonisen merkin kriteerien rajat ja on sulautunut täysin kuvaamansa henkilön kanssa yhdeksi. Carrie-Pepe toimii myös hallituksen, Manner-Kiinan ja politiikan symbolina protestikontekstissa. Hahmosta on siis löydettävissä kaikkiin kolmeen merkkiluokkaan sopivia elementtejä ja kokonaisuuksia.

Identiteetti	Elementit	Verbit	Tulkinta	Muuta
<ul style="list-style-type: none"> • Carrie Lam • Carrie Lam the Chief Executive of Hong Kong • Pepe the frog but portrayed as the Hong Kong chief executive Carrie Lam • Portrayal of Carrie Lam • It's a portrait of her 	<ul style="list-style-type: none"> • Dressing is just like Carrie Lam • Her normal suit • Scarf • Eyeglasses (x2) • Her characteristics • Hairstyle (x2) • Facial expressions • Wrinkles • Attitude • Bad attitude • Looks exactly like... 	<ul style="list-style-type: none"> • (Her head becomes Pepe the Frog → merges some of her characteristics) • Use ...jokingly • Use to express discontentment • Mocking (maybe your friend) • Use... to relate to Carrie Lam, help to promote the movement 	<ul style="list-style-type: none"> • Despising • attitude of...not giving a crap • very strict (x2) • very scary look • attitude (x2) • bad attitude • annoyed • depressed • negative • very noble • ignorant • annoying face (annoyed?) • face of so fed up with us (protesters) • ...a very typical reaction of her • the eyes the facial expression • facial movement • portrays what she is • portrays her... useless, meaningless just a puppet • violent and ignorant attitudes of the police force and the government 	<ul style="list-style-type: none"> • doesn't usually convey the meaning of the protest so much • you should have recognized it if you live in Hong Kong • rarely used outside • foreigners or people not in Hong Kong... barely know who Carrie Lam is • negative part is that it portrayed the real inner activities of her

Taulukko 7: Carrie-Pepen avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

4.3 Pepe the Frog eli "kuka tahansa"

Tähän saakka olen visuaalisen elisitaation ja diskurssianalyysin avulla eritellyt Pepe the Frog hahmon eri muotojen sisältämiä merkkejä ja asettanut niitä eri kategorioihin. Analyysi antaa vastauksen siihen, mistä Pepe-hahmojen symboliikka rakentuu ja minkälaisia merkityksiä ja tulkintoja haastateltavat antavat niille. Erilaiset indeksiset ja symboliset merkit yhdistyvät Pepeen muodostaen roolihahmoja, jotka kertovat kuvan lukijalle protesteista ja sen osapuolista demokratiaa kannattavasta näkökulmasta ja Hongkongin kulttuurihistoriallisesta kontekstista ja käsin. On

kuitenkin huomattava, että tutkielmassa on käyty läpi elementtejä ja osasia, jotka on liitetty Pepeen viestin muodostamiseksi. Tutkielman ytimessä olevan hahmon omaa osuutta symboliikan ja tulkintojen keskellä on siis syytä tarkastella vielä erikseen.

Jos irrotamme Pepe the Frogin sekä protestikontekstista että johdannossa mainitusta valkoisen ylivallan kontekstista, hahmo on nimensä mukaisesti ihmismäisiä piirteitä omaava sammako. Sillä on silmät, suu ja vihreä iho suurin piirtein sammakon pään muotoisessa kokonaisuudessa. Sellaisenaan Pepe ei symboloi mitään itsensä tai sarjakuvansa ulkopuolista asiaa. Pepen yksinkertaistettu ja sammakkomainen ulkomuoto on kuitenkin avain sen lähes loputtomiin representaatioiden mahdollisuuksiin, roolihahmojen tuottamiseen ja erilaisten merkkien kautta rakennettaviin symboleihin.

Sisällytin haastatteluun kysymyksiä, jotka kohdistuivat pelkästään Pepeen yhtenä kuvien elementeistä. Halusin kuulla haastateltavien ajatuksia Pepen roolista symbolina ja millä tavoin he katsovat protestikontekstin ulkopuolisia Pepejä. Haastateltavat antoivat monipuolisia ja toisiaan tukevia vastauksia, joiden kautta syy Pepen toimivuuteen protestisymboliikassa hahmottui selkeästi:

H3: "It's media, the first thing to come to my mind, this sentence I didn't even think of it, media... they use Pepe the Frog plus the information to portray of all the things to use it as a media. So I think Pepe the Frog is a very important media for spreading information... everything can be Pepes like everything can be Simpsons [nauraa] yeah something like that."

H2: "Pepe the frog is only the medium, only a character carrying the message, I hope they focus on the message and the whole characters. I know it's very hard because he already has a meaning in this character, but in Hong Kong there is no meaning just like cute and it represents youthful cultures in Hong Kong."

H1: "...it is a very good canvas to put whatever you want in especially when it's popular and familiar so it is a very good one, and also cute because people always find something that is attractive to them so pepe the frog is usually pretty humorous and cute so people may not be at least averse to it... So basically you can say Pepe the Frog here is like a blank template that you can make everything with, so if someone just use pepe the frog it is just Pepe the Frog. But if there is some actions like the one with covering the eyes it may remind me of Hong Kong because it is a very Hong Kong thing I would say..."

Haastateltavat määrittivät Pepen olevan hyvä kanvas, tyhjä malli tai media, jonka avulla voidaan välittää mikä tahansa haluttu viesti. H1 mielestä Pepeen voi lisätä mitä tahansa ja sen avulla voi tehdä mitä tahansa. H3 taas vertaa Pepen monipuolisuutta Simpson-hahmoihin, jotka tunnetusti esittävät ketä tahansa ohjelmassaan. Simpsonit toistavat Pepen yksinkertaisuuteen ja joustavuuteen liittyviä elementtejä ihon epäluonnollisesta väristä hyvin geneerisiin ja helposti muokattaviin kasvonpiirteisiin. Haastateltavien mukaan Hongkongilaisten suhde Pepeen suloisena ja hauskana hahmona, erityisesti nuorten parissa, tekee Pepestä hyvän alustan tiedonlevitykseen.

Pepen muuttuvainen olomuoto mahdollistaa siis hyvinkin erilaisten viestien välittämisen yleisölle. Kysyin haastateltavilta millä tavoin heidän mielestään Pepet muuttuvat tavallisesta Pepestä protestiteemaiseksi kannanotoksi:

H3: "... For example you need to make it, maybe you change the whole outlook of Pepe the Frog, it can still be a frog, big eyes, huge nose, a huge face, big mouth but then you add something special. Like Carrie Lam you need to add her normal suit, her eyeglasses, her facial expressions, her wrinkles, her hairstyle. Now becomes politics."

H1: "... the hardhat, the teargas mask, the goggles, like very typical protest gears or even the bandage it would provide the context to make Pepe the Frog relevant about the protest instead of being the typical one like laughing or 'feels good man', so it need some elements as I have said, to make it so."

Haastateltavien mukaan Pepen "sammakkous" on mahdollista säilyttää, mutta siihen on liitettävä merkkejä halutusta kontekstista, jotta Pepen rooli voidaan ymmärtää aiotulla tavalla. Aikaisemmissa alaluvuissa erilaisiin merkkiluokkiin jaotellut elementit ovat siis työkaluja, joilla Pepelle rakennetaan roolihahmo ja kontekstisidonnainen tieto, jotta hahmo voi kertoa halutun tarinan tai välittää tietyn idean.

Haastateltavat tekivät erityisen mielenkiintoisen huomion verratessaan "me" ja "he" kategorian Pepejä toisiinsa:

H1: "I think there is one clear thing, that if it's mockery about the government or just general discontentment about them, the Pepe the Frog would not look like Pepe the Frog. It would imitate the original figure they were trying to refer to, like the police one and also the Carrie Lam one, so they won't look like just Pepe but rather look like the person. I would say this is like the way you can distinguish between them."

H3: "...but the good Pepe as you can see is very abstract actually, the girl [silmänsä menettänyt] doesn't have this such of face but they put it into... more abstract so it's more common you know, just the eye [vahingoittunut silmä] thing..."

Heidän huomionsa kiinnittyi Pepen identiteettiin ja sen tarkkuuteen. Haastateltavat havaitsivat hallitusta ja poliisia kritisoivien ja pilkkaavien Pepejen, eli vastustajien, olevan erittäin yksityiskohtaisia ja tarkkoja kopioita lähteestään. "Me" kategorian Pepet taas saattoivat olla kontekstiltaan erittäinkin tarkkoja, kuten Silmä-Pepe, mutta roolihahmoltaan ja identiteetiltään ne pysyivät avoimina ja abstrakteina. Pepe siis mahdollistaa tilanteen, jossa vastustajaan kohdistuva kritiikki ja negatiiviset tunteet voidaan kohdistaa erittäin tarkasti jopa yksittäistä henkilöä kohtaan, kun taas protestoijia kuvaava Pepe voi olla kuka tahansa, jättäen siten tilaa kelle tahansa liittyä mukaan liikkeeseen. Pepe sopii siten erityisen hyvin juuri protestiliikkeen symboliksi.

Pepe the Frogin eduksi laskettiin myös sen antamat mahdollisuudet helppoon osallistumiseen ja propagandan tuottamiseen:

H4: "...they're trying to think like 'is there anything I can make the propaganda stand out or I think we should use some kind of symbols apart from just the Hong Kong flag' ... you

cannot just draw a blind face to represent the protester, so there should be an animated person, so they choose a cartoon to represent it.”

H3: “I mean something can portray us and that’s why it got so widely used and there’s that much variety because people are creative.”

H4: “... as long as he know how to use adobe illustrator or something he can work on, even though you need not learn about illustrator, you may just paint or simple drawing and that’s fine. So it gives everyone to have the involvement in this protest, so there is no way that you can say that “oh I’m lack of something I cannot be part of it” there is no excuse for it.”

H1: “It is a very clear symbol, it is very obvious icon that people would easily recognize and something that people are very familiar with, even around the world so it would be a very good character where people can convey the message in without having too much effort trying to make something physical.”

Pepen tuttuus ja hahmon kasvot mahdollistivat haastateltavien mielestä luovuuden käytön protestisymbolien luomisessa. Liike tarvitsi kasvot, jotka voisivat kuvastaa protestoijia, joten huomio kiinnittyi entuudestaan tuttuun ja positiivisessa valossa nähtyyn Pepe-hahmoon. Pepen abstraktius antaa lisää mahdollisuuksia kuvastaa protestiliikettä ilman, että se sidotaan tiettyyn yksilöön tai persoonaan.

Tuntemattomuuden ja persoonattomuuden merkitystä protestikontekstissa on tutkittu aikaisemminkin ja sen voidaan nähdä antavan suurelle massalle mahdollisuuden tulla nähdyksi ja kuulluksi uudennlaisilla tavoilla. Yksilöiden turvallisuus ja protestiliikkeen inklusiivisuus usein kasvavat osallistujien persoonattomuuden myötä. On myös yleisesti haastavampaa hallita liikettä, jolla ei ole selkeää johtohahmoa. (ks. esim. Ruiz, 2013.) Pepen käyttäminen ”meidän” abstraktina edustajana on siis tärkeä työkalu protestiliikkeelle.

Propagandan luomisen nähtiin olevan helppoa, sillä Pepe on jo valmiiksi olemassa oleva hahmo, johon tarvitsee vain liittää konteksti. H4 mukaan jo pelkät alustavat tiedot jonkinlaisesta kuvankäsittelystä, tai edes kyky piirtää ja maalata, takaavat mahdollisuuden osallistua protestitoimintaan edes jollain tavalla. Protestiin osallistumiseen ei siis tarvita mitään fyysistä ja vaikeatekoista, pelkkä nettiyhteys riittää hahmojen rakentamiseen ja levittämiseen. Pepe siis poistaa tehokkaasti mahdolliset syyt, tai tekosyyt, osallistumisesta kieltäytymiseen.

Kysyin haastateltavilta Pepen historiasta ja sen länsimaisesta maineesta vihasymbolina. Monet kertoivat Hongkongilaisten tuskin tietävän Pepen alkuperästä tai välttämättä edes hahmon nimeä. He kuitenkin näkivät Pepen myrskyisällä menneisyydellä tietynlaisen arvon:

H1: “...most older people don’t know the name of pepe the frog but it’s ok because uhh it is not pepe itself that’s too important here but rather the symbolism behind it is the message we want to carry.”

H1: “... in general it is not usually seen in a positive light too much in Europe at least before we basically spammed them everywhere, so it gives a new light to Pepe and I think

people who actually likes Pepe the Frog but are afraid of the alt-right symbolism that it carries, may start using it again. It is like drawing out some people who actually are more attached to Pepe itself than to the Hong Kong protester, but by using them we will draw those people to at least notice what is going on, maybe supporting us as well.”

H3: “It’s propaganda right, it works as propaganda. So first you as a very western background, you see Pepe and ‘huh white extremists what the hell’ and when you look closer they actually know what’s happened, looking in more detail. So it does have an attraction. I think it also works as propaganda for even local youngsters, local elderly, local middle age, even foreigners. I think foreigners as one of the most important targets, because it’s success, actually they got sympathy.”

Pepen ajateltiin olevan joko melko tuntematon ja neutraali hahmo, joka on tullut esiin protestien aikana, tai länsimaissa äärioikeiston tuhrima symboli. Pepen käyttöarvo ei kuitenkaan haastateltavien mielestä laskenut länsimaissaan, sillä he luottivat ihmisten kykyyn lukea Pepeen liitetyt merkit ja ottaa selvää niiden taustoista. Toiset haastateltavista näkivät kohua aiheuttaneen hahmon käyttämisen vetävän jopa enemmän yleisöä länsimaista ja siten tuovan lisää huomiota protestiliikkeelle ja Hongkongin tilanteelle. Yksi haastateltavista viittasi myös niihin ihmisiin, jotka nauttivat Pepe-hahmoista ennen niiden luokittelua vihasymboliksi ja kuinka Hongkongilaiset versiot voisivat puhdistaa Peppen ja vapauttaa sen jälleen heidän käyttöönsä. Mielenkiintoinen jatkotutkimuksen aihe olisikin tutkia lisää erilaisten merkkien ja symbolien ympärillä käytäviä neuvotteluja niiden merkityksistä internetin kontekstissa.

Viimeinen Peppen symboliseen toimintaan liittyvä huomio koskee sen kykyä esittää inhimillisiä tunteita. H3 mainitsi piirteiden ja tunteiden selittävän Peppen valintaa protestiviestintään:

H3: “Yes I think here I think is a concentration of what has been seen in this few month. I think they use Pepe the Frog because they can see the emotion is very informative. I think they’re using it very informatively...His characteristics, emotions fits the theme of the movement. I think this is why it got so widespread, because his emotions you know can mimic the inner of Hongkongers, is not the end of the world but are struggling, ‘it’s sad bro’ you know like that.”

Pepen kyky tunteiden ilmaisemiseen kasvojensa kautta antaa Pepelle erinomaisen kyvyn vaikuttaa lukijan käsityksiin välitettävästä ideasta. Tunnetilan yhdistäminen vetoaa lukijaa ajattelemaan tietyllä tavalla esitetyistä henkilöistä ja tapahtumista. Jokisen, Juhilan ja Suonisen mukaan retoriikalla tarkoitetaan argumentaation tukemista argumenttien ja vasta-argumenttien uskottavuuteen vaikuttavilla keinoilla, ja usein yleisesti hyväksytyjen teemojen käyttäminen hyväksytyksi haluttujen argumenttien kanssa on osa kannatuksen saamista (2016, 208–209). Peppen kasvot ja sitä kautta tunteet ovat Pepe-kuvien tekijöiden käyttämiä retorisia keinoja, joiden avulla esimerkiksi poliisien toiminta halutaan tehdä tuomittavaksi, hallituksen johtohahmo inhottavaksi ja protestoijien pyrkimykset kannatettaviksi.

Pepe on myös mielenkiintoinen hahmo ja symboli sen sisältämien merkkien ajallisen luonteen vuoksi. Pitkin analyysilukua haastateltavat ovat maininneet mihin aikaan tai protestin vaiheeseen tietyt hahmot kuuluivat tai eivät kuuluneet. Ajalliset päätelmät ovat kummunneet esimerkiksi Pepen varusteista tai fyysisestä olinpaikasta. Haastateltavat pystyivät näkemään myös aikaisempien protestien jatkuvan nykyisten rinnalla Pepelle annettujen aikaisempien protestisymboleiden kautta.

Pepe-hahmojen kautta voidaan luoda aikajana Hongkongin protestihistoriasta ja erityisesti 2019-vuonna alkaneista uusista protesteista. Pepe ikään kuin elää samaa muutosta ja samaa kokemusta niiden kanssa, jotka tuottavat ja levittävät protestiteemaisia Pepejä. Pepe ei siis ole staattinen ideologian kuva, eikä sen tarkoitukseen ole pysyä muuttumattomana, vaan kehittyä protestien ja protestoijien mukana. Pepen voi laittaa ajattelemaan, kokemaan, tuntemaan ja tekemään mitä tahansa nykyinen hetki vaatiikaan. Jäljelle jäävät todisteet hahmon eri muodoista kertovat omaa narratiiviaan protesteista, ideologisista taisteluista sekä Hongkongin monista erilaisista rooleista, joita Pepe on asetettu esittämään.

Peircen merkkiluokkiin asetettuna Pepellä on siis potentiaali kuulua niistä mihin tahansa. Yhdistettynä muihin merkkeihin Pepestä syntyy aina uuden tilanteen ja uuden hahmon kautta symbolinen merkki, joka sisältää usein kaikkia muita merkkiluokkia itsessään. Samaan aikaan se on indeksinen merkki, jolla viitataan jonkinlaiseen ihmiseen, joka voi kuitenkin olla identiteetiltään kuka tahansa. Ikoninen Pepestä tulee siinä vaiheessa, kun se muuttuu lähes kokonaan tietyn ihmisen muotokuvaksi. Pohjimmiltaan Pepe on kuitenkin työkalu, alusta ja joustava viestintäkeino.

Alla olevassa taulukossa havainnollistan vielä Pepe the Frogin itsensä sisältämiä ominaisuuksia ja kuinka niiden yhdistelmä luo hahmon, joka toimii alustana käytännössä mille tahansa viestille ja kertoo sen kenelle tahansa, joka sen näkee:

Identiteetti	Verbit	Sisältö	Prepositiot	Kohteet	Muut
<ul style="list-style-type: none"> • Platform • Blank template • Canvas • Medium • Media • Propaganda • Character 	<ul style="list-style-type: none"> • Build • Make • Put • Use • Carry • Convey • Spreading • Present • Talking • Be • Choose • Imitate • Relate • Portray • Give 	<ul style="list-style-type: none"> • Something • Everything • Whatever you want • The message • Their cultures • Symbolism • Pepe + data + information • Information • Ideas/ ideologies • Us • The emotions • How the protester is doing 	<ul style="list-style-type: none"> • On • With • In • Through 	<ul style="list-style-type: none"> • Local youngsters • Local elderly • Local middle age • Foreigners • People • Hong Kong people • People around the world • Everyone 	<ul style="list-style-type: none"> • Pepe itself not too important • Effort (less) • Variety • Creative • Involvement • No excuse

Taulukko 8: Yleisesti Pepeä koskevat avainsanat ja -lauseet haastatteluista.

5 PÄÄTÄNTÖ

Pepe the Frog-kuvien, visuaalisen elisitaation ja diskurssianalyysin kombinaation kautta sain käsiini hedelmällisen aineiston, jonka avulla saavutin erittäin kattavan kuvauksen Pepen symbolisesta toiminnasta, sen merkityksistä ja käyttöarvosta. Peircen merkkiluokkien teorian (ks. Fiske 2000, 69-72; Buchler 1955, 101-102.) käyttäminen Pepen ja sen sisältämien elementtien kategorioimiseen ja hahmottamiseen antoi systemaattiset ja helppokäyttöiset raamit ilmiön ymmärtämiseen.

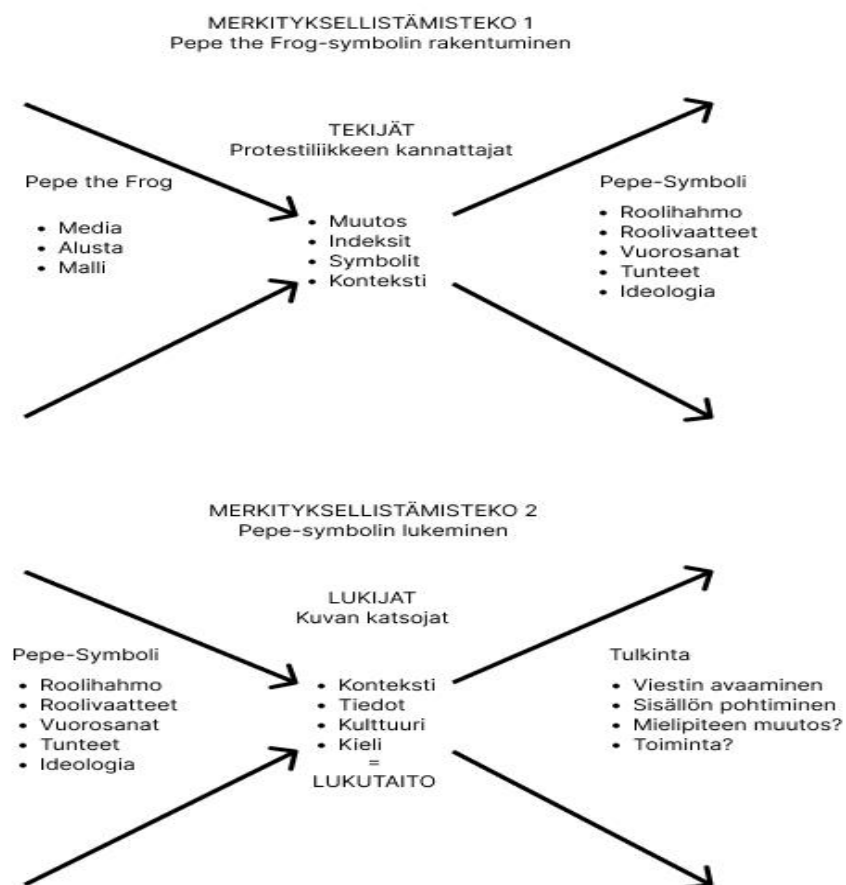
Pepen sisältämät merkit asettuivat luontevasti Peircen merkkiluokkien malliin. Useimmat niistä olivat Pepen identiteettiä rakentavia indeksejä, joita voitaisiin kutsua leikillisesti Pepen roolivaatteiksi. Kuvailin tutkielman johdannossa Pepeä paperinukkemaiseksi muodonmuuttajaksi ja koen sen olevan edelleen osuva kuvaus hahmon toimintaperiaatteista erityisesti indeksimerkkien kohdalla. Pepeen liitetyt symboliset merkit voidaan hahmottaa ikään kuin Pepen vuorosanoiksi, jotka kertovat kontekstin ymmärtäville lukijoille, mitä Pepe yrittää pohjimmiltaan sanoa. Samaan tapaan, kuin monen näytelmän vuorosanat, symbolit voivat olla monitulkintaisia ja avautua erilaisilla syvyyksillä lukijoilleen. Olen liittänyt tutkielmaani kuvasarjan rakentamastani julisteesta, jonka avulla olen luonut visuaalisen ”roolivaatevaraston”. Toivon, että juliste auttaa hahmottamaan tapoja, joilla ”vaatteita ja varusteita” valikoimalla Pepestä voidaan rakentaa niin sankari, uhri, narri tai vastustajakin.

Ennen haastatteluja esimerkiksi Lyhty-Pepen käyttämä rintanauha kertoi minulle vain sen, että se luultavasti merkitsee jotain protesteihin liittyvää ja on todennäköisesti demokratiaa kannattavien käyttämä symboli, sillä se oli kiinni Pepessä, jonka tunnistin protestoijaksi. En osannut lukea symbolia sen tarkemmin taustatietojen puutteen vuoksi ja pystyin vain päättelemään ja arvailemaan sen sisältämiä merkityksiä. Haastateltaville merkit näyttäytyivät täyteläisinä ja merkityksellisinä symboleina, joiden tulkitsemiseen he käyttivät henkilökohtaisia, historiallisia ja kulttuurisia tietojaan. Nyt haastatteluiden ja tutkielmaprosessin

jälkeen merkkejä lukemaan oppineena, pelkkä nauhan näkeminen riittää synnyttämään mieleeni muistoja ja mielikuvia Hongkongista ja sen protesteista.

Pepe itsessään osoittautui monipuoliseksi ja lähes kaiken kattavaksi symboliksi, indeksiksi ja ikoniksi. Sen äärimmäisen tehokas muuntautumiskyky on sen symbolisen toiminnan ja käyttöarvon ytimessä. Pepe määriteltiin haastateltavien toimesta viestin alustaksi, tyhjäksi malliksi, jota voidaan muokata halutulla tavalla.

Kaikkien alustaan tehtyjen muutosten ja lisäysten voidaan katsoa olevan viestien luojien toimesta suoritettuja merkityksellistämistekoja. Jokainen muutos on osa visuaalista viestiä, joka kuvan lukijan tulee tulkita päästäkseen käsiksi tarkoitettuun viestiin. Peppen lukemisesta ja tulkitsemisesta syntyy toinen merkityksellistämisteko, jossa viesti avataan lukijan "lukutaidon" tason mukaisesti. Jos lukija on tietoinen konteksteista ja symbolin rakentaja on osannut koota viestin tavalla, jonka lukija voi ymmärtää, Pepestä tulee Hongkongin protesteihin viittaava symboli ja siten myös poliittista konfliktia kuvaavat kasvot. Symbolin vaikutus lukijan ajatuksiin ja toimintaan jää kuitenkin tässä tilanteessa arvoitukseksi, sillä tutkielma ei keskittynyt arvioimaan mikä Peppen tehokkuus symbolina on. Seuraavalla kuviolla (1) havainnollistan merkityksellistämistekojen prosesseja:

Kuvio 1: Merkityksellistämisteot 1 ja 2

Se mikä lopulta erottaa Pepe the Frogin tavanomaisista symboleista, kuten lipuista tai erilaisista kuvioista, on Pepen ihmismäisyys. Kasvot ovat lähes yhtä keskeinen syy Pepen menestykseen symbolina, kuin sen joustavuus ja muodonmuutoskyky. Ilmeet ja eleet tuovat mahdollisuuden tunteiden ilmaisuun ja siten symbolien tulkitsemiseen vaadittavan kontekstisidonnainen tiedon määrä madaltuu hieman. Esimerkiksi itkevää ja surevaa Pepeä kyynelkaasun keskellä on hieman helpompi ryhtyä tulkitsemaan, kuin vaikka pelkkää protestoijan keltaista kypärää.

Kasvojen avulla Pepessä voidaan myös yhdistää tunnetiloja eri ideoihin, jolloin sen vaikuttavuus ihmisten mielipiteisiin voi potentiaalisesti olla voimakkaampaa. Toisin sanoen kasvot antavat mahdollisuuden käyttää retorisia keinoja ajatusten ja ideoiden rinnalla. Haastateltavan sanoin kasvonilmeiden tulkitseminen on monille ihmisille erittäin helppoa ja se avaa Pepen sisältämiä viestejä suuremmalle ja kansainvälisemmälle yleisölle.

Toisin sanoen Pepe the Frog on monimuotoinen ja joustava, valmiiksi olemassa oleva ja helppokäyttöinen alusta, johon voidaan rakentaa erilaisilla merkeillä haluttu viesti. Pepe voi olla niin fyysinen kuin sähköinenkin symboli ja siten se voi tavoittaa erittäin laajankin yleisön hyvin nopeasti. Pepeen voidaan sisällyttää myös tunteita sen kasvojen avulla. Pepelle voidaan antaa myös mikä tahansa rooli, eikä se aiheuta ristiriitaa tulkinnoissa, sillä Pepe itsessään ilman muita merkkejä ei sisällä itsensä ulkopuolisia merkityksiä. Pepe voi siis olla kuka tahansa, milloin tahansa ja missä tahansa kontekstissa, sekä edustaa mitä mielipidettä tai aatetta viestin rakentaja haluaakaan siihen sisällyttää.

Tutkielman alussa Pepe the Frog näyttäytyi itselleni ristiriitaisena hahmona, jonka merkitykset välittelivät katsettani ja eri versioista tekemäni tulkinnat jäivät erittäin pinnallisiksi. Pepen symboliseen käyttöarvoon ja merkitysten muodostumiseen tutustuminen vaati minulta myös Hongkongiin, sen historiaan ja asukkaisiin tutustumista. Haluankin kiittää haastateltaviani heidän avoimuudestaan, luottamuksestaan ja innokkuudestaan päästää minut tähän rikkaaseen visuaaliseen ja symboliseen maailmaan mukaan ja ohjata katsettani näkemään mahdollisimman tarkasti sen, mitä hekin näkevät.

LÄHTEET

- Adams, Jacqueline. 2018. "Using visual methods in human rights research." *Journal of Human Rights*, 17 (5): 674–684. DOI: 10.1080/14754835.2018.1517039
- Anti-Defamation League, 2022. "Pepe the Frog." Luettu 15.05.2022.
<https://www.adl.org/education/references/hate-symbols/pepe-the-frog>
- Brewer, John. 2000. *Ethnography*. Buckingham, Philadelphia: Open University Press.
- Buchler, Justus. 1955. *Philosophical writings of Peirce*. New York: Dover publications INC.
- Cortez Agustin, Kristian Jeff ja Wendy Wing Lam Chan. 2022. "Understanding social critique in graffiti art from a (non-)Western perspective: Chinese students comparing Banksy and Zato through photo-elicitation." *Visual studies*.
<https://doi-org.ezproxy.jyu.fi/10.1080/1472586X.2022.2046497>
- de Saint Laurent, Constance, Vlad Glăveanu ja Ioana Literat. 2021. "Internet Memes as Partial Stories: Identifying Political Narratives in Coronavirus Memes." *Social Media + Society*, 7 (1): 1–13. DOI:10.1177/2056305121988932
- Dworkin, Amy, T. Akintayo, D. Calem, Christopher Doran, A. Guth, E. M. Kamami, J. Kar, J. LaRosa, J. C. Liu Jr., I. N. Pérez Jiménez ja R. Frasso. 2021. "Life during the pandemic: an international photo-elicitation study with medical students." *BMC Medical Education*, 21, 244. <https://doi.org/10.1186/s12909-02102684-x>
- Fingerroos, Outi ja Jouhki, Jukka. 2015. "Etnologinen kenttätyö ja tutkimus: Metodien monimuotoisuuden pohdintaa ja esimerkkitapauksia." Teoksessa *Moniulotteinen etnografia*, 2. painos, toimittajat Hämeenaho, Pilvi ja Koskinen-Koivisto, Eerika, 79–108. Helsinki: Ethnos ry.
- Fiske, F. (2000), *Merkkien kieli, Johdatus viestinnän tutkimiseen*. 6. painos. Suomentanut V. Pietilä, R. Suikkanen ja T. Uusitupa. Tampere: Vastapaino.
- Glitsos, Laura ja James Hall. 2019. "The Pepe the Frog meme: an examination of social, political, and cultural implications through the tradition of the Darwinian Absurd." *Journal for Cultural Research*, 23(4): 381–395. DOI: 10.1080/14797585.2019.1713443
- Harper, Douglas. 2002. "Talking about pictures: a case for photo elicitation." *Visual Studies*, 17 (1): 13–26. <https://doi.org/10.1080/14725860220137345>.
- Hoare, Karen, Stephen Buetow, Jane Mills, ja Karen Francis. 2012. "Using an emic and etic ethnographic technique in a grounded theory study of information use by practice nurses in New Zealand." *Journal of Research in Nursing*, 18 (8): 720–731. <https://doi.org/10.1177/1744987111434190>.
- Hämeenaho, Pilvi ja Eerika Koskinen-Koivisto. 2018. *Moniulotteinen etnografia*. 2. painos. Helsinki: Ethnos ry.
- Hänninen, Riitta. 2020. "Participant-induced elicitation in digital environments" Teoksessa *Challenges and Solutions in Ethnographic Research, Ethnography with a Twist*, editoijat Tuuli Lähdesmäki, Eerika Koskinen-Koivisto, Viktorija L.A. Čeginskas ja Aino-Kaisa Koistinen, 55–67. London and New York: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429355608>

- Ives, Mike. 2019. "What is Hong Kong's Extradition Bill?" *New York Times*, julkaistu 10.6. Luettu 15.5.2022.
<https://www.nytimes.com/2019/06/10/world/asia/hong-kong-extradition-bill.html>
- Jokinen, Arja, Kirsi Juhila ja Eero Suoninen. 2016. *Diskurssianalyysi, teoriat peruskäsitteet ja käyttö*. Tampere: Vastapaino.
- Keva, Silja, Annamari Konttinen, Kristian Kurki, Lauri Paltemaa ja Sungju Park-Kang. 2020. *Lohikäärme, Tiikeri ja Krysanteemi, Johdatus Itä-Aasian yhteiskuntiin*. 2. painos. Turku: Turun yliopisto.
- Kuula, Arja. 2006. *Tutkimusetiikka: aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys*. Tampere: Vastapaino.
- Lau, Chris. ja Ng Kang-chung. 2019. "Hong Kong protests: woman who suffered eye injury in violent protests engages lawyers to block police's attempt to seek her medical records" *South China Morning Post*, julkaistu 8.9.2019. Luettu 15.05.2022. <https://www.scmp.com/news/hong-kong/politics/article/3026254/hong-kong-protests-woman-who-suffered-eye-injury-violent>
- Literat, Ioana. 2018. "Make, share, review, remix: Unpacking the impact of the internet on contemporary creativity" *Convergence: The International Journal of Research into New Media Technologies*, 25 (5-6): 1168-1184. DOI: 10.1177/1354856517751391
- Pauwels, Luc. 2015. *Reframing Visual Social Science: Towards a More visual Sociology and Anthropology*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Pelletier-Gagnon, Jérémie ja Axel Pérez Trujillo Diniz. 2021. "Colonizing Pepe: Internet Memes as Cyberplaces." *Space and Culture*, 24 (1): 4-18. DOI: 10.1177/1206331218776188
- Peters, Chris ja Stuart Allan. 2022. "Weaponizing Memes: The Journalistic Mediation of Visual Politicization." *Digital Journalism*, 10 (2): 217-229. DOI:10.1080/21670811.2021.1903958
- Puusa, Anu. 2020. "Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet" Teoksessa *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät, toimittajat Anu Puusa ja Pauli Juuti*, 106-112. Helsinki: Gaudeamus Oy.
- Tietosuojalaki. 1050/2018. 4§, 6 §. Luettu 1.1.2019.
<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2018/20181050>
- Tsoi, Grace and Lam Cho Wai. 2020. "Hong Kong security law: What is it and is it worrying?" *BBC News*, julkaistu 30.6. Luettu 10.5.2022.
<https://www.bbc.com/news/world-asia-china-52765838>
- Tsui-Kai, Wong. 2019. "Hong Kong protests: What are the 'five demands'? What do protesters want?" *Youth Post*, julkaistu 20.8. Luettu 13.4.2022.
<https://www.scmp.com/yp/discover/news/hong-kong/article/3065950/hong-kong-protests-what-are-five-demands-what-do>
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2019. *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. 2. painos. Helsinki: Tutkimuseettinen neuvottelukunta.

Victor, Daniel. 2019. "Hong Kong Protesters Love Pepe the Frog. No, They're Not Alt-Right." *New York Times*, julkaistu 19.8. Luettu 13.4.2022.
<https://www.nytimes.com/2019/08/19/world/asia/hong-kong-protest-pepe-frog.html>

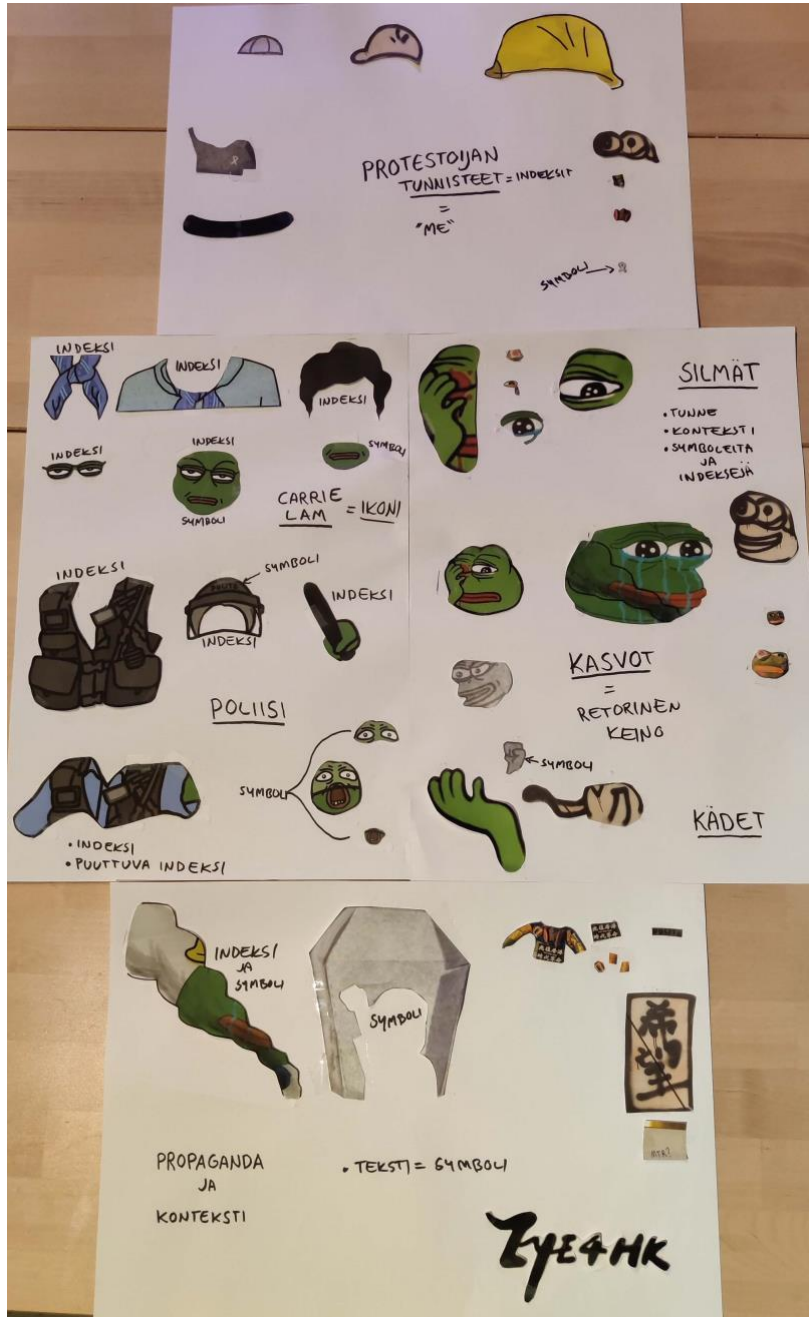
KUVALÄHTEET:

- Cheung, Tony, Sum, Lok-Kei. 2019. "Hong Kong Leader Carrie Lam Says Extradition bill 'is Dead' after weeks of protests." *Politico*, julkaistu 7.9. Luettu 16.5.2022. <https://www.politico.com/story/2019/07/09/hong-kong-extradition-bill-carrie-lam-1402272> [9: Carrie Lam tiedoitustilaisuudessa] Kuva: Anthony Kwan, Getty Images.
- IPI (toukokuu 2018a) <https://whatsticker.online/p/18668317p5Lmt/HK/zh> [6: Poliisiksi pukeutunut Pepe the Frog] [tutkijan kuvankaappaus] Noudettu 1.12.2019.
- IPI, (toukokuu 2018b). <https://whatsticker.online/p/18668317p5Lmt/HK/zh> [5: Pepe the Frog Carrie Lam hahmona] [tutkijan kuvankaappaus]. Noudettu 1.12.2019.
- Jetlag [精叻生活雜貨] 😊 (n.a.)
https://pikdo.net/p/only_amile/2115502178147564802_1989327888 Noudettu 01.12.2019 [7: Vahingoittunut Pepe the Frog Eye 4 HK tekstillä] [tutkijan kuvankaappaus] Noudettu 1.12.2019.
- Ng, Eileen. 2019. "Pro-democracy protesters light up the Hong Kong sky." *The Mercury News*, julkaistu 13.9. Luettu 1.12.2019.
<https://www.mercurynews.com/2019/09/13/pro-democracy-protesters-light-up-the-hong-kong-sky/> [2: Pepe the Frog- hahmo paperisessa lyhdyssä] Kuva: Carl Court, Getty Images.
- Nikkei Asia. 2019. "Hong Kong Police fire tear gas after fending off airport protests" julkaistu 7.9. Luettu 16.5.2022. <https://asia.nikkei.com/Spotlight/Hong-Kong-protests/Hong-Kong-police-fire-tear-gas-after-fending-off-airport-protest> [8: Vihreään pukeutunut poliisi] [valokuva] Kuva: Reuters.
- Rasfan, Mohd. 2019. "Hong Kong protesters transform alt-right Pepe the Frog into pro-democracy symbol." *Hong Kong Free Press*, julkaistu 3.10. Luettu 1.12.2019.
<https://hongkongfp.com/2019/10/03/hong-kong-protesters-transform-alt-right-pepe-frog-pro-democracy-symbol/> [4: Pepe the Frog- pehmolelu protestojien kannattelemana] [valokuva] Kuva: Mohd Rasfan, AFP.
- StickersBot (n.a.). <https://stickers.cloud/pack/fighting-pepe> [1: Pepe the Frog kyynelkaasun seassa] [tutkijan kuvankaappaus] Noudettu 1.12.2019.
- Tang, Didi. 2021. "Hong Kong protest leaders poised to give up fight." *The Times*, julkaistu 12.8. Luettu 16.5.2022. <https://www.thetimes.co.uk/article/civil-rights-group-behind-hong-kong-pro-democracy-protests-to-disband-8p2knzqqk> [8: Sinipaitainen poliisi] Kuva: Anthony Kwan, Getty Images
- The Unshackled. 2019. Hong Kongers Graffiti Pepe Onto Walls Near Chinese Government Building, Youtube video 0:03, julkaistu 19.8.

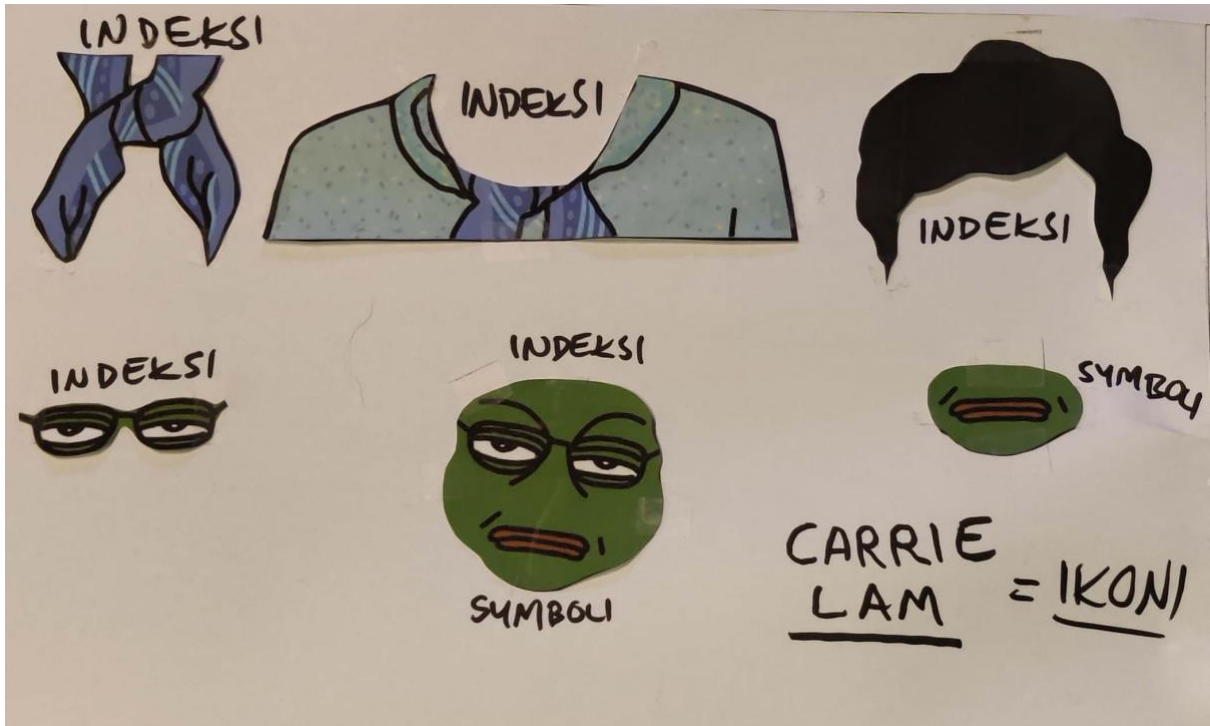
https://www.youtube.com/watch?v=eF_6gTF5oe0 [3: Pepe the Frog graffiti]
[Tutkijan kuvankaappaus] Noudettu 1.12.2019.

LIITTEET

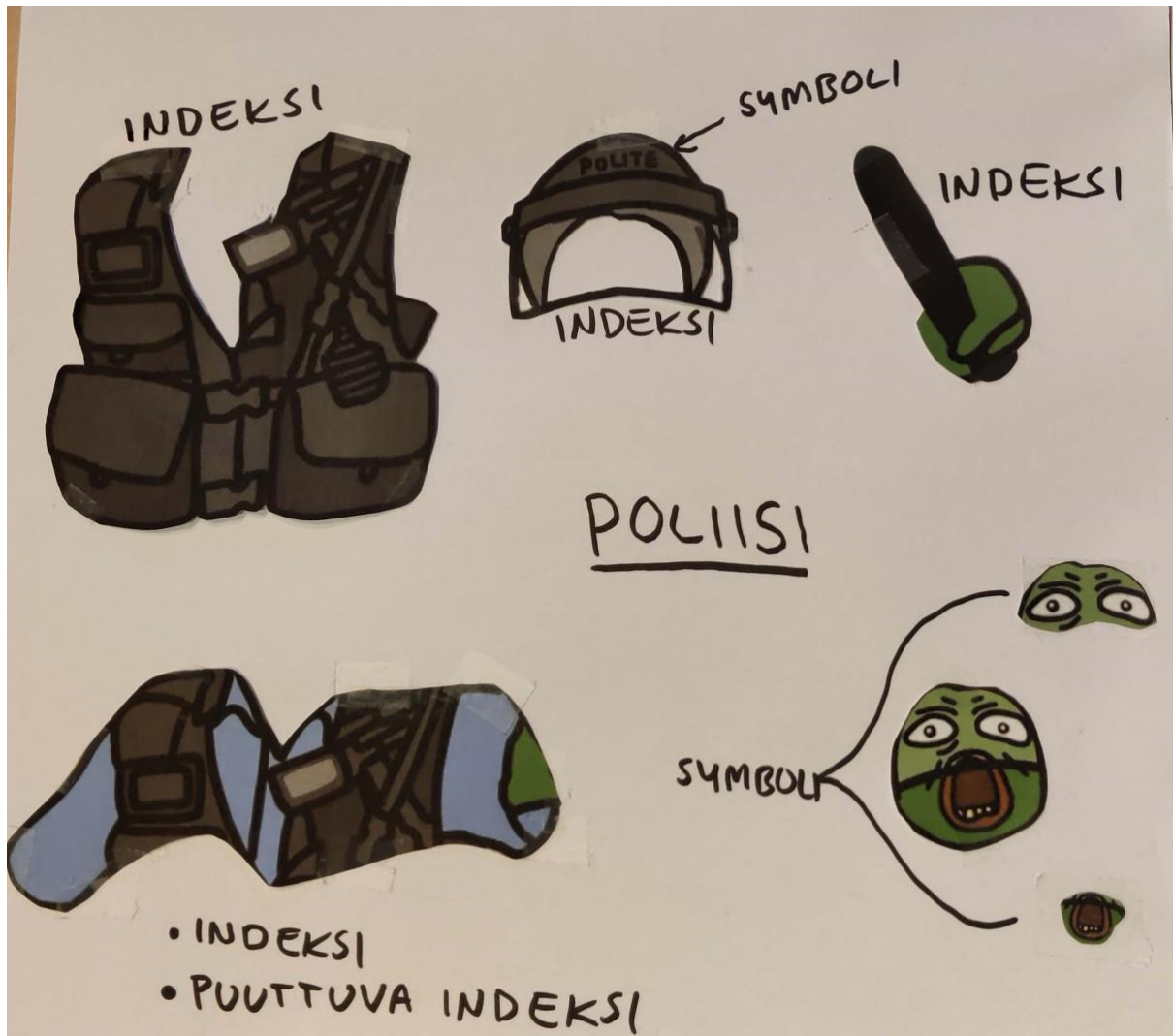
LIITE 1: Juliste kokonaisuutena.

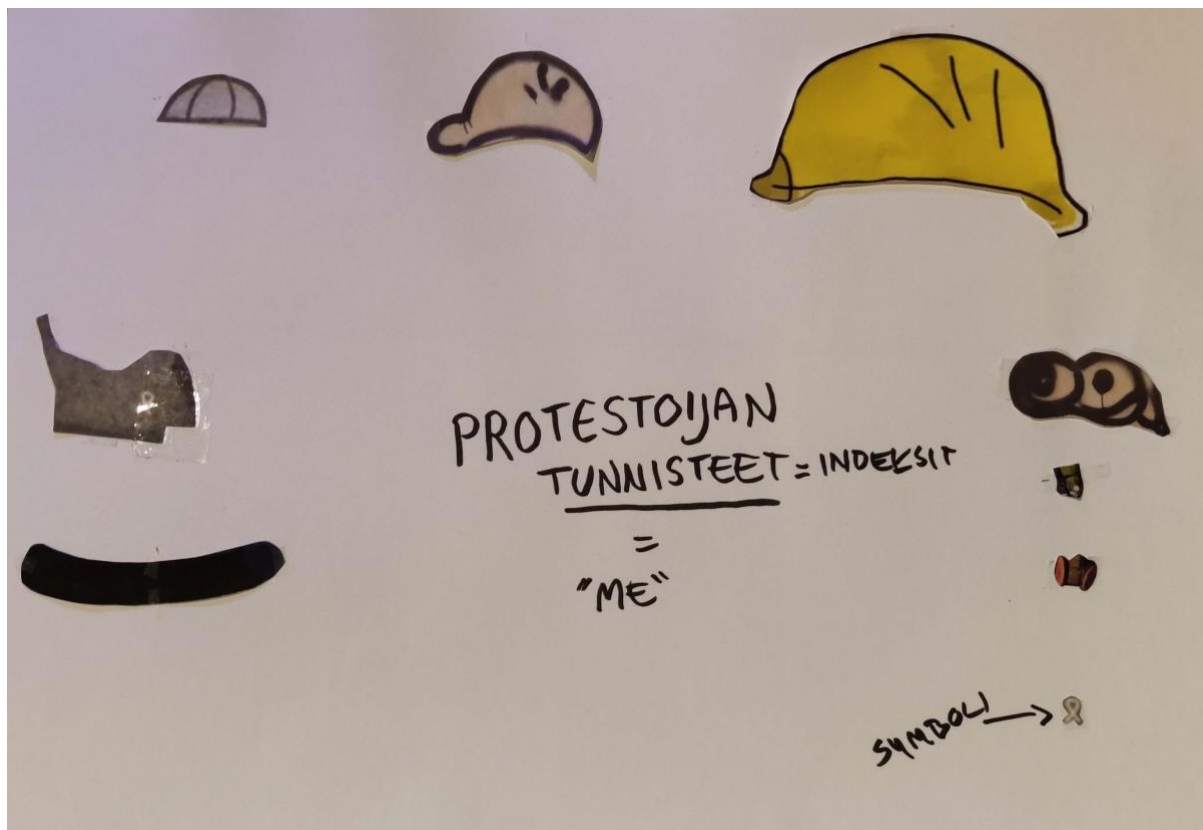
LIITE 2: Carrien elementit.

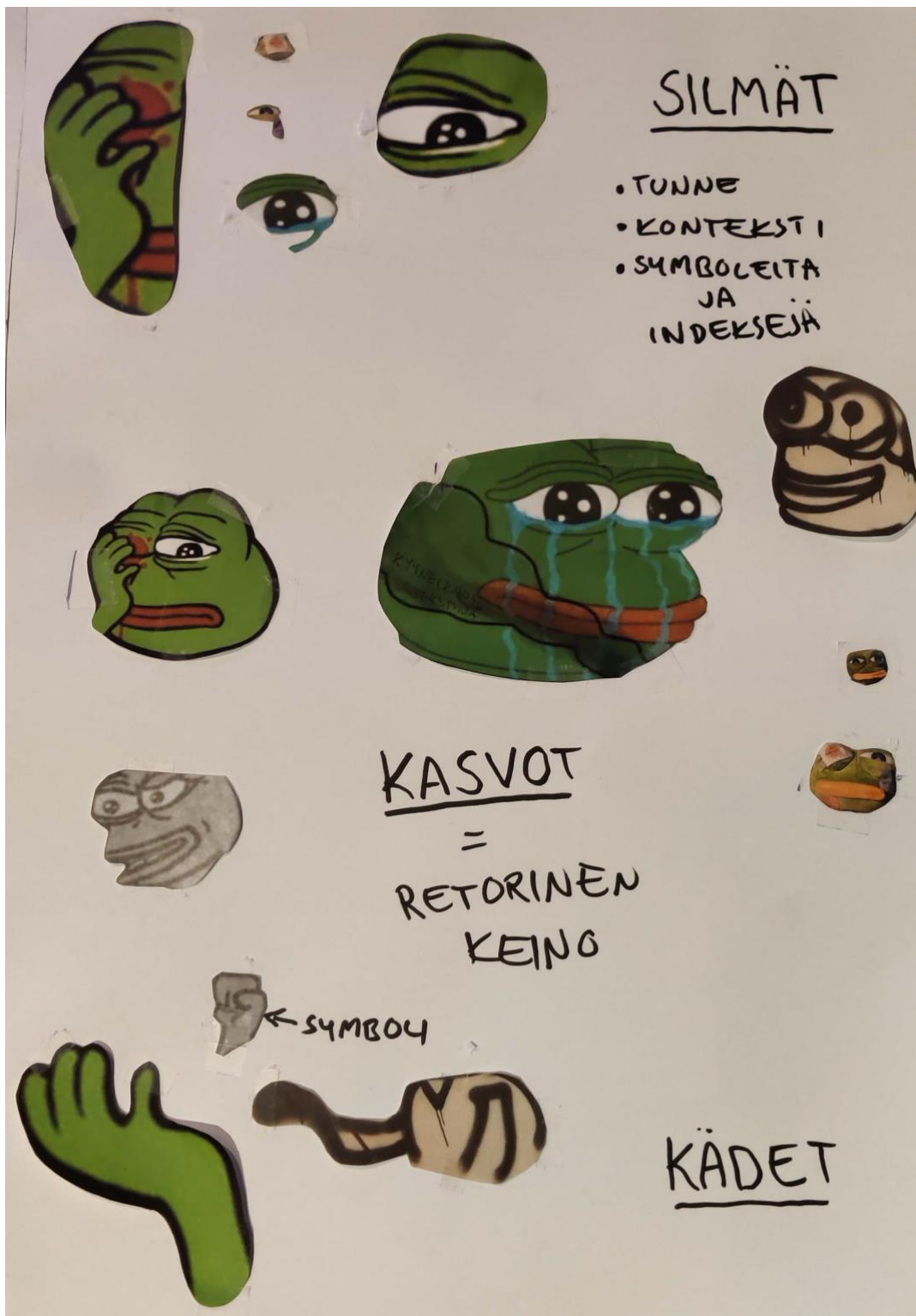
LIITE 3: Poliisin elementit.

LIITE 4: Protestoijan tunnisteet.

LIITE 5: Silmät, Kasvot ja kädet.

LIITE 6: Propaganda ja konteksti.

